

ÅRSRAPPORT | 2017

ARENDA FOSSEKOMPANI

er et industrielt investeringsselskap som med basis i lokal kraftproduksjon utvikler selskaper med internasjonalt potensiale. Vi utøver langsiktig, aktivt og ansvarlig eierskap og forener industriell kompetanse med finansiell styrke. Konsernet har desentralisert styringsmodell, men er pådriver for driftsforbedringer og strategisk utvikling. Dette skaper verdier for aksjonærer, medarbeidere, kunder og samfunnet. God eierstyring og selskapsledelse skal sikre dette.

INNHold

Konsernet Arendals Fossekompani	3
Hovedpunkter for 2017	4
Kommentarer fra konsernsjef	5
Styrets beretning	6
Morselskapet – Kraft og finansiell virksomhet	9
EFD	10
Cogen Energia	11
NSSL	12
Powel	13
Scanmatic	14
Tekna	15
Markedskraft	16
Eiendom og virksomhet	17
Resultatregnskap	18
Balanse	19
Oppstilling over endringer i egenkapitalen	20
Kontantstrømoppstilling	21
Noter	22
Revisjonsberetning	55
Erklæring fra styret	60
Eierstyring og selskapsledelse	61
Finansielle hovedtall og nøkkeltall	65
Generalforsamling	66
RISK-beløp	66
Kapasitet og ytelse	67

Noter til års- og konsernregnskapet

Regnskapsprinsipper

1 Segmentrapportering	14 Kundefordringer og andre fordringer
2 Annen driftsinntekt	15 Kontanter og kontantekvivalenter
3 Overtagelse av datterselskap	16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter
4 Lønn og andre ytelser til ansatte	17 Rentebærende lån og kreditter
5 Eiendom, anlegg og utstyr	18 Leverandørgjeld og andre kortsiktige forpliktelser
6 Immaterielle eiendeler	19 Operasjonelle leieavtaler
7 Annen driftskostnad	20 Hendelser etter balansedagen
8 Netto finansinntekter	21 Regnskapsestimater og vurderinger
9 Skattekostnad	22 Resultat pr. aksje
10 Egenkapital	23 De største aksjonærer
11 Konsernselskaper og tilknyttede selskaper	24 Nærstående parter
12 Andre investeringer	25 Avviklet virksomhet
13 Lagerbeholdninger	

KONSERNET ARENDALS FOSSEKOMPANI ASA

Konsernet Arendals Fossekompani ASA er et industrielt investeringsselskap som består av 10 hovedinvesteringer samt finansielle investeringer. Totalt sysselsetter konsernet over 2100 ansatte. Konsernet opererer i flere ulike bransjer og er gjennom datterselskapene representert i 24 land.

I desember 2017 solgte Arendals Fossekompani ASA alle sine aksjer i Glamox AS. Konsernets omsetning fra videreført virksomhet endte i 2017 på MNOK 4.427 med et EBITDA-resultat på MNOK 488.

Morselskapets egen virksomhet fokuserer primært på kraftproduksjon, oppfølging av datterselskapene gjennom langsiktig og aktivt eierskap, forretningsutvikling samt finansielle investeringer. Administrasjonen i AFK innehar styreverv i form av styreleder og/eller styremedlem i de enkelte datterselskapene.

Av dagens datterselskaper var det Markedskraft som først ble del av konsernet tilbake i 1992, som en naturlig forlengelse av kraftproduksjonen virksomheten har sitt grunnlag i. Først i 2004 kom det neste selskapet inn i porteføljen, Scanmatic, hvor AFK ervervet ca. 60% av aksjene. Dette oppkjøpet har også direkte relevans til kraftvirksomheten ettersom Scanmatic blant annet leverer hydrologiske stasjoner for overvåking av tilsig og nedbør i vannkraftsystemet. De siste årene har Scanmatic vokst betydelig, blant annet gjennom etablering av datterselskapet Scanmatic Elektro som tilbyr entreprenørtjenester innen samferdsel.

Arendals Fossekompani var tidlig inne på eiersiden med mindre poster i flere selskap, som Glamox fra 1989, WWMC (nå NSSL) fra 2000, og Norsk Vekst fra 1996. I både Glamox og Norsk Vekst deltok man også i finansieringen gjennom andeler i konvertible obligasjoner. I henholdsvis år 2000 og 2006 ble AFK gjennom konvertering av obligasjoner sittende med eierandel på 49,9% i Glamox, og i underkant av 40% i Norsk Vekst. Dette innledet den virkelige ekspansjonen i selskapet.

Etter bud på alle aksjene i selskapet ble Norsk Vekst et heleid datterselskap av AFK i 2007. Dette innebar blant annet 49,5% eierskap i Cogen, 46% eierskap i EFD og 41,3% eierskap i Powel. Norsk Vekst ble innfusjonert i AFK i 2008.

Cogen er et selskap med base i Spania som eier og drifter kraftvarmeverk i samspill med industrianlegg i Spania. Cogen ble et tilknyttet selskap gjennom kjøpet av Norsk Vekst i 2007, og resterende aksjer ble overtatt i 2011.

EFD Induction, som er et globalt selskap opprinnelig basert på norskutviklet transistor-teknologi, ble et datterselskap gjennom fusjonen med Norsk Vekst i 2008. Selskapet leverer blant annet høyeffekt induksjonsgeneratorer til ulike industrielle applikasjoner, og det var gjennom denne teknologien at selskapet kom i posisjon overfor Tekna Plasma Systems i Canada.

Tekna, med base i Sherbrooke Canada, er et høyteknologisk selskap som utvikler maskiner og utstyr basert på patentert plasma-teknologi. EFD Induction kjøpte i 2008 49% av aksjene i Tekna Plasma Systems, med opsjon på de resterende aksjene. I 2013 trådte AFK inn i opsjonsavtalen, og kjøpte ut de øvrige eierne. I løpet av 2014 ble Tekna et heleid datterselskap av AFK etter kjøp av de resterende aksjene fra EFD.

Powel er et selskap som leverer forretningskritisk software til energisektoren, vann- og avløpsbransjen, og entreprenørvirksomheter. Powel ble et tilknyttet selskap gjennom kjøpet av Norsk Vekst i 2007, og ytterligere kjøp over børs utløste tilbudsplikt på resterende aksjer. Som følge av dette ble selskapet i 2009 et datterselskap.

NSSL var en av de tidlige investeringene i AFK. Selskapet leverer utstyr og tjenester for satellittbasert kommunikasjon innen forsvarssegmentet og mot maritim virksomhet. De første andelene i selskapet ble kjøpt i 2000, og ytterligere kjøp i 2006 brakte AFK opp i 50% eierskap. Resterende aksjer ble kjøpt i 2010, men 20% ble videresolgt til ledelsen slik at AFK's eierandel i dag er 80%.

Glamox er et globalt selskap innen belysning, og leverer komplette løsninger for bygninger i offentlig og privat sektor, på skip og innen olje og gass. Selskapet ble et tilknyttet selskap gjennom konverteringen av obligasjoner i 2006, og ble i 2012 et datterselskap. Arendals Fossekompani ASA solgte i desember 2017 sine aksjer i Glamox AS (tilsvarende 75,16% av antall utestående aksjer) til fond forvaltet av Triton.

HOVEDPUNKTER FOR 2017

Konsernet fikk i 2017 et ordinært resultat etter skatt, men før minoritetsinteresser, på MNOK 2.500. Den 11. desember 2017 solgte Arendals Fossekompani ASA alle sine aksjer i Glamox AS (tilsvarende 75,16% av antall utestående aksjer) til fond forvaltet av Triton. Salgssummen var på MNOK 2.762. Transaksjonen har medført at konsernet har inntektsført en gevinst på MNOK 2.192 i perioden. Tall for Glamox er derfor trukket ut av konsernets tall og vist på egne linjer i resultat og balanse som «Avviklet virksomhet» (se note 25). I forbindelse med dette salget har Arendals Fossekompani ASA i desember utbetalt et ekstraordinært kontantutbytte på NOK 420,- per aksje, tilsvarende MNOK 919.

For videreført virksomhet, men før minoritetsinteresser, endte ordinært resultat etter skatt på MNOK 99, mot MNOK 301 i 2016. Resultat før skatt for videreført virksomhet endte på MNOK 186 mot MNOK 375 i 2016. Årsaken til endring i resultat før skatt sammenlignet med foregående år skyldes primært valutadifferanser, samt utbetaling av ekstraordinært utbytte fra finansielle eierposter i 2016. Driftsresultat for videreført virksomhet ble MNOK 265, mot MNOK 240 i 2016. Medregnet omregningsdifferanser, verdiendringer av finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, minoritetsinteresser, samt andre innregnede inntekter og kostnader, ble totalresultat for videreført virksomhet for året MNOK 372, mot MNOK 196 i 2016.

Konsernet har lagt bak seg et år med god vekst i både omsetning og driftsresultat for videreført virksomhet. Det er særlig EFD Induction, Cogen og morselskapets kraftproduserende enhet som bidrar til resultatforbedringer i perioden. Arendals Fossekompani har i 2017 foretatt utkjøp av minoritetsaksjonærer i EFD Induction og dermed økt eierandelen i selskapet fra 70% til 97%. Som et resultat av salget av aksjeposten i Glamox AS er konsernets finansielle kapasitet betydelig styrket og konsernet er i en tilnærmet netto gjeldfri posisjon ved utgangen av 2017.

Morselskapets finansportefølje oppnådde en avkastning på 14,9% i 2017 og utgjorde pr 31.12 en verdi på totalt MNOK 2.301.

Styret i Arendals Fossekompani ASA foreslår at utbytte for 2017 deles ut i form av selskapets aksjer i Kongsberg Gruppen ASA. Arendals Fossekompani ASA eier 9.552.796 aksjer i Kongsberg Gruppen ASA, tilsvarende 7,96% av aksjene i selskapet. Med forbehold om generalforsamlingens godkjenning vil det bli delt ut 4,36 aksjer i Kongsberg Gruppen ASA for hver aksje man eier i Arendals Fossekompani ASA, rundet ned til nærmeste hele antall aksjer. Nedrundingen til det nærmeste antall hele aksjer vil bli kompensert med en kontantutbetaling tilsvarende verdien av den aktuelle brøkdelen.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Videreført virksomhet			
Driftsinntekter	4 427	4 014	3 588
EBITDA	488	448	503
EBITDA margin	11 %	11 %	14 %
Resultat etter skatt	99	301	271
Kontantstrøm fra drift	402	293	428
NIBD	105	1 915	1 816
Egenkapital	4 386	3 181	3 139
Egenkapital andel	51 %	41 %	40 %

Figur: Inntektsfordeling per område i 2017

Kraftvirksomhet 3 %

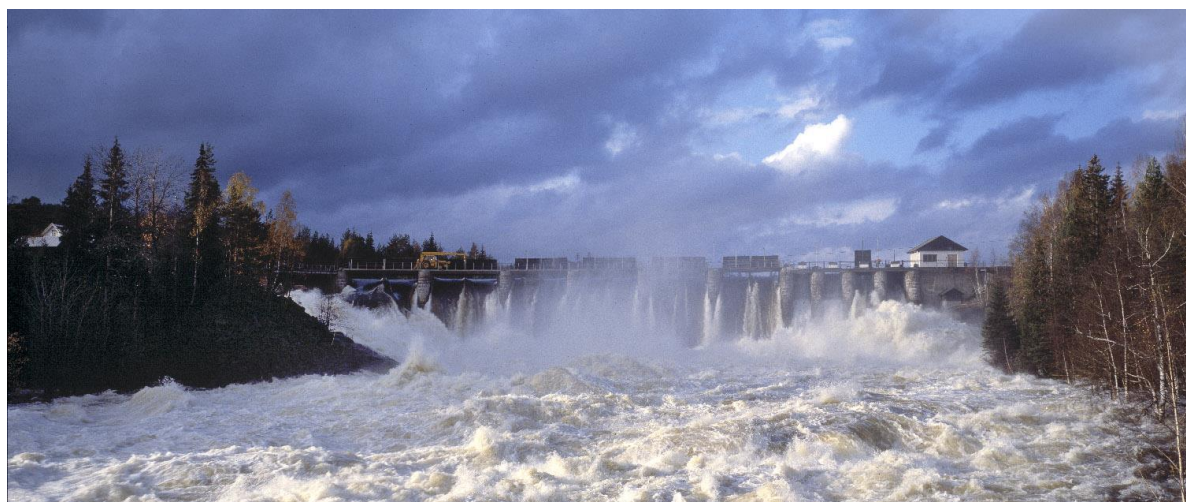
Kraftrelatert virksomhet 37 %

Industriell virksomhet 60 %

Etablert 1896

Styreleder	Øyvind Brøymer	www.arendalsfoss.no	CEO	Jarle Roth
------------	----------------	---------------------	-----	------------

Med unntak av Tekna rapporterer alle datterselskapene i AFK et positivt EBITDA-resultat i 2017. Ytterligere detaljer for hvert selskap kan studeres nærmere på de påfølgende sider.

KOMMENTARER FRA KONSERNSJEF

Konsernet Arendals Fossekompani ASA er et industrielt investeringsselskap som er engasjert innen vannkraft, en rekke datterselskaper hvor AFK eier mellom 67 og 100%, eiendom og en investeringsportefølje bestående av finansielle verdipapirer. Etter salget av Glamox AS omsetter konsernets videreførte virksomhet for mer enn MNOK 4.400, har over 2.100 ansatte og er via datterselskapene etablert i 24 land.

Konsernet avsluttet året med høyere inntekter og resultat enn fjoråret. Utviklingen har vært god i de fleste av konsernets datterselskaper. Året som helhet ble et godt år for Arendals Fossekompani. Driftsinntektene samlet økte med 10% og de fleste av datterselskapene tok del i denne veksten. EBITDA-resultatet er 9% bedre enn 2016 for konsernets videreførte virksomhet, mens driftsresultatet er 10% bedre enn foregående år. Finansporteføljen oppnådde en avkastning på 15% i 2017 og porteføljens bokførte verdi er ved utgangen av året MNOK 2.301.

		Driftsinntekter	EBITDA	Kontantstrøm drift
Nøkkeltall drift	Morselskap	141	71	77
	EFD	1 158	113	62
	Cogen	938	74	56
	NSSL	774	154	123
	Powel	591	49	34
	Scanmatic	574	41	-14
	Tekna	124	-18	-6
	Markedskraft	121	5	66
		Utbytteinntekter	Transaksjonsgevinster	Finansresultat
Nøkkeltall finans	Morselskap	431	2.323	2.624

Figur: Nøkkeltall for drift og finans 2017

Styrket organisasjon og nettverk. Vårt eierskap bygger på en desentralisert modell hvor ledelsen og styret i datterselskapene har stor frihet til å forme utviklingen i eget selskap. AFK sentralt er alltid representert i styrene i datterselskapene og bidrar med kunnskap, genuin interesse for virksomhetene og et nettverk som styrker posisjonen til både konsernet og våre datterselskaper. I løpet av året er det gjort flere endringer i ansvarsområder for nøkkelpersoner og tre nye personer er ansatt ved hovedkontoret. Både kapasitet, kompetanse og fokus er nå bedre tilpasset den porteføljen vi besitter. Dette er et kontinuerlig arbeid og spesielt bygging av nettverk vil ha stort fokus i 2018.

Økt finansiell handlefrihet. Nye og mer fleksible lånerammer ble etablert med konsernets hovedbankforbindelser våren 2017. I desember ble et vellykket salg av Glamox gjennomført og betydelige verdier synliggjort og frigjort. Glamox er et utmerket eksempel på hvordan et selskap med god ledelse får utvikle seg under stabilt og langsiktig eierskap. En sunn vekst og god drift skaper over tid store verdier for ansatte, samfunnet og aksjonærer.

Et godt år for aksjonærene. Gjennom utbytter og kursstigning har aksjonærene fått god avkastning i 2017. Samlet avkastning for 2017 er 23%. Eierstrukturen gjør at dette er en lite likvid aksje, men interessen for selskapet har økt som en følge av økt synlighet og en aksjonærvennlig tilnærming. Det er positivt. Som en kuriositet kan det nevnes at AFK er den nest eldste nåværende aksjen på Oslo Børs. Selskapet ble notert i 1913 og kun Hydro har vært notert lengre.

Spisset strategi fremover. Gjennom salget av Glamox og beslutningen om å dele ut AFKs aksjer i Kongsberg Gruppen som naturalutbytte er porteføljen spisset i forhold til tidligere år. Med en sterkere organisasjon og større finansiell handlefrihet vil fokus nå være å definere riktig ambisjonsnivå for våre virksomhetsområder. God drift vil alltid være grunnplanken i vår eiertilnærming, men listen kan nå legges høyere når det gjelder oppkjøp, nye prosjekter og strategiske samarbeid. Stort sett er utsiktene gode for våre virksomheter og vi ser mange muligheter til å styrke vår posisjon innen utvalgte segmenter og markeder.

Vi er godt fornøyd med det som ble levert i 2017 og gleder oss til å utvikle AFK videre.

Jarle Roth

Konsernsjef

STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2017

Viktigste utviklingstrekk i 2017

Morselskapet driver kraftproduksjon og har en investeringsportefølje. Selskapet har forretningsadresse i Froland kommune, mens konsernfunksjonene er lokalisert i Arendal.

Konsernet Arendals Fossekompani ASA (videreført virksomhet) hadde driftsinntekter for året 2017 på MNOK 4.427 (4.014). Driftsresultatet ble MNOK 265 (240). Resultatet etter skatt ble MNOK 99 (301). Ordinært resultat inkludert avviklet virksomhet for 2017 ble MNOK 2.500 (476).

Ved utgangen av året 2017 har konsernet en bokført egenkapital på MNOK 4.386 (3.181). Dette utgjør en egenkapitalandel på 51% mot 41% i 2016. Konsernet oppfyller sine lånebetingelser med god margin.

For morselskapet ble sum driftsinntekter for året 2017 MNOK 141 (113). Driftsresultatet ble MNOK 65 (38). Resultatet etter skatt ble MNOK 2.671 (328). Resultatforbedringen skyldes primært gevinst ved salg av Glamox på MNOK 2.323.

Morselskapets finansielle investeringer som her inkluderer kontantbeholdning, børsnoterte og unoterte investeringer per 31.12.2017 utgjorde MNOK 4.007 (2.113).

Våre investeringer

Datterselskaper – Året 2017 og framtidsutsikter

- EFD Induction leverer avanserte varmesystemer basert på induksjonsteknologi til verkstedindustrien over hele verden. Virksomheten fikk i 2017 en omsetning på MNOK 1.158, mot MNOK 1.031 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 54, mot MNOK 26 i 2016. EFD forventer positiv utvikling i både omsetning og resultat for 2018 målt mot 2017.
- Cogen Energia drifter egne og tredjeparts kombinerte kraftvarmeverk. Virksomheten fikk i 2017 en omsetning på MNOK 938, mot MNOK 488 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 47, mot MNOK 0 i 2016. For 2018 forventer Cogen at veksten i antall kundecontrakter vil gi økt omsetning, samtidig som forventet lavere kraftpriser indikerer et svakere resultat enn for 2017.
- NSSL er rådgivende systemintegrator og tjenesteleverandør av mobile, satellittbaserte kommunikasjonsløsninger til offentlig og privat sektor. Virksomheten fikk i 2017 en omsetning på MNOK 774, mot MNOK 902 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 77, mot MNOK 87 i 2016. NSSL forventer økt omsetning mens økte kostnader forventes å gi et resultat i 2018 på linje med resultatet i 2017.
- Powel utvikler og leverer forretningskritiske IT-løsninger og tjenester. Powel fikk i 2017 en omsetning på MNOK 591, mot MNOK 560 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -34, mot MNOK 9 i 2016. Negativt resultat skyldes blant annet nedskrivninger knyttet til immaterielle eiendeler i selskapet Powel AG i Sveits. For 2018 forventer Powel at omsetning og resultat (justert for nedskrivninger) blir noe bedre enn 2017.
- Scanmatic leverer teknisk infrastruktur og instrumenterings- og kontrollsystemer. Virksomheten fikk i 2017 en omsetning på MNOK 574, mot MNOK 659 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 30, mot MNOK 44 i 2016. For 2018 forventer Scanmatic at omsetning blir på nivå med 2017, mens resultatet forventes å bli noe bedre.
- Tekna produserer utstyr for produksjon av sfæriske mikro- og nanopartikler basert på bruk av plasma frembrakt ved elektrisk induksjon. Virksomheten fikk i 2017 en omsetning på MNOK 124, mot MNOK 125 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -32, mot MNOK -13 i 2016. Årets negative resultat er en naturlig konsekvens av at selskapet er i en oppbyggingsfase med høy investeringstakt. Tekna forventer for 2018 høyere omsetning og et bedre resultat sammenlignet med 2017.
- Markedskraft tilbyr tjenester i mange deler av verdikjeden, inkludert fundamental markedsanalyse, rådgivning, risikostyring, fysisk håndtering og finansiell porteføljeforvaltning. Virksomheten fikk i 2017 en omsetning på MNOK 121, mot MNOK 130 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 3, mot MNOK -4 i 2016. Selskapet har i desember 2017 gjennomført en strukturell endring der forretningsområdet MKonline er fisjonert ut av Markedskraft AS. Nytt selskaps- og merkenavn er Wattsight AS.

Redegjørelse for årsregnskapet

Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet en korrekt beskrivelse av selskapets og konsernets stilling ved årsskiftet. Det knytter seg ingen vesentlige usikkerheter til årsregnskapet, og det er heller ingen andre ekstraordinære forhold som har påvirket regnskapet. Styret bekrefter at forutsetning om fortsatt drift er til stede.

Styret

Det er ikke foretatt endringer i styrets sammensetning gjennom året.

Personale, likestilling, arbeidsmiljø og det ytre miljø

Ved årsskiftet var det 22 ansatte i morselskapet. Av disse var tre kvinner. Ansettelsesforholdene kjennetegnes av langsiktighet og stabilitet. Selskapet har som mål å bedre balansen mellom kjønnene. Styret består for tiden av tre kvinner og fire menn. Arbeidsmiljøet i konsernet anses som godt. Morselskapet har et eget utvalg for behandling av spørsmål vedrørende helse, miljø og sikkerhet. Utvalget har representasjon fra ansatte og bedriftsledelse. Det er iverksatt en rekke mindre tiltak med sikte på sikkerhetsmessige og miljømessige forbedringer.

Sykefraværet i morselskapet har vært på 107 dager, hvilket tilsvarer 2,12% av total arbeidstid. Ikke-arbeidsrelatert langtidsfravær for én ansatt utgjorde 42 dager. Uten dette var sykefraværet 1,29%. Det har i 2017 ikke vært ulykker eller personskader av betydning i morselskapet. Det har heller ikke vært materielle skader av større betydning.

Sykefraværet i EFD-konsernet var 2,59% i 2017, mot 2,73 % i 2016. I løpet av 2017 hadde konsernet to arbeidsrelaterte ulykker som resulterte i skader med fravær i hhv Norge og Tyskland. Totalt var det 14 fraværsdager på grunn av skader. Tilsvarende tall i 2016 var fem ulykker og 39 fraværsdager.

Sykefraværet i Cogen for 2017 utgjør 84 dager fordelt på fem ansatte, hvorav én langtidssykemeldt på 59 dager. Det var to arbeidsulykker i 2017, men de medførte ingen sykefraværsdager. Tilsvarende tall for 2016 var fire arbeidsulykker og 18 sykefraværsdager.

Sykefraværet i NSSL var totalt 404 dager i 2017. Dette utgjorde 1,27% sykefravær. Tilsvarende tall for 2016 var 573 dager som utgjorde 1,45%.

Totalt sykefravær i Powel i 2017 utgjorde 2,57 % mot 2,1% i 2016. Langtidsfravær utgjorde 1,03 % og korttidsfraværet utgjorde 1,54 %.

Sykefravær for Scanmatic-konsernet var i 2017 på 2,65% mot 2,96% i 2016.

Sykefraværet i Tekna var totalt 549 dager i 2017. Dette utgjorde 1,62% sykefravær. Tilsvarende tall for 2016 var 252 dager som utgjorde 1,05%. Langtidssykefravær i 2017 var 44 dager, tilsvarende 0,13%.

Sykefraværet i Markedskraft var 2,6 % i 2017 mot 2,6% i 2016. Det har ikke vært rapportert noen skader i 2017.

Også konsernets datterselskaper har helse-, miljø- og sikkerhetsutvalg og andre samarbeidsorganer i henhold til nasjonal lovgivning.

Morselskapets drift påvirker bare i liten grad det ytre miljø negativt i form av utslipp til vann og luft. Derimot bidrar selskapet miljømessig positivt gjennom fornybar vannkraftproduksjon.

Også driften ved konsernets øvrige virksomheter innebærer liten fare for forurensning av det ytre miljø. I den grad en slik risiko eksisterer, er det gjennomført tiltak i tråd med nasjonale lover og retningslinjer for å hindre eventuelle negative miljøvirkninger.

Arbeid med å fremme formålet med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

Konsernet legger vekt på å fremme likestilling på alle områder og arbeider for å hindre diskriminering på grunn av etnisk opprinnelse, religion eller nedsatt funksjonsevne.

Forskning og utvikling

Den vesentlige FoU-aktivitet har foregått i EFD, Powel og Tekna.

I 2017 utgjorde utviklingskostnadene i EFD MNOK 31,9 for egenfinansierte prosjekter ved utvikling av nye omformere og induksjonsanlegg. Utviklingskostnadene i 2016 var MNOK 25,7.

I Tekna utgjorde kostnader til FoU i 2017 MNOK 16,3, mot MNOK 9,3 i 2016.

Powel har i 2017 aktivert MNOK 38,9 mot MNOK 38,6 i 2016 ifm utvikling av nye software produkter. I tillegg har selskapet utgiftsført utviklingskostnader på MNOK 67,7 mot MNOK 72,9 i 2016.

Markedskraft har aktivert MNOK 3,4 i 2017 mot MNOK 3,0 i 2016. I tillegg har selskapet utgiftsført utviklingskostnader på MNOK 4,6 mot MNOK 5,1 i 2016.

Etikk og samfunnsansvar

Arendals Fossekompagni har utarbeidet en separat rapport i henhold til Regnskapslovens §3.3 vedrørende samfunnsansvar (CSR). Rapporten finnes på selskapets hjemmeside på internett.

I «Redegjørelse om samfunnsansvar» blir konsernets arbeid og retningslinjer på områdene menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon utdypet. Redegjørelsen blir gitt for hvert enkelt underkonsern.

Arendals Fossekompagni skal ha en høy etisk standard, og kommunikasjonen med omgivelsene skal være åpen, tydelig og ærlig. Selskapet har et ansvar for trygge og gode arbeidsplasser i de lokalmiljøene hvor vi er tilstede. AFK søker å skape verdier for samfunnet, kunder, ansatte og eiere. Morselskapet har gjennom mange år basert sin virksomhet på utnyttelse av en lokal

naturressurs og ønsker derfor spesielt å bidra til verdiskapning og samfunnsmessig utvikling i Arendalsdistriktet. Tilsvarende gjelder våre datterselskaper i sine lokalmiljøer. Selskapet støtter Arendalsuka, TEDx Arendal og jazz- og bluesfestivalen Canal Street, i tillegg til diverse tiltak for barn og unge innen idrett og kultur.

IFRS

Arendals Fossekompani har for morselskap og konsern utarbeidet regnskaper i henhold til prinsippene i International Financial Reporting Standards (IFRS) som godkjent av EU.

Aksjonærforhold

I løpet av året ble det omsatt 22.847 (62.937) aksjer tilsvarende 1,0% av totalt antall utestående aksjer. Selskapet eide pr 31.12.17 selv 50.852 aksjer, tilsvarende 2,3 % av totalt antall utestående aksjer.

Styret vil foreslå at generalforsamlingen fornyer styrets fullmakt til kjøp av egne aksjer, innenfor en totalramme på 10 % og innenfor et prisintervall på NOK 100 - NOK 5000.

Aksjekursen var ved årets begynnelse kr 2.964, mot kr 3.130 ved årets slutt. Verdiøkningen for året 2017 inkludert utbytte på 515,- utgjorde 23% (42%).

Finansiell stilling

Morselskapets og konsernets finansielle stilling er god. Styret antar at det foreligger et godt grunnlag for vekst i morselskapets og konsernets verdier.

Risiko og usikkerhetsfaktorer

Konsernet er eksponert for valutarisiko, kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko fra drift og bruk av finansielle instrumenter. Disse forhold er nærmere beskrevet i note 16 til regnskapet.

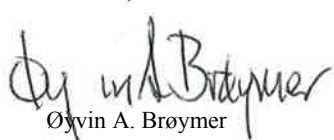
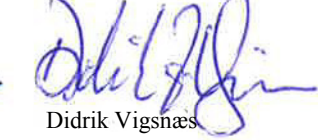
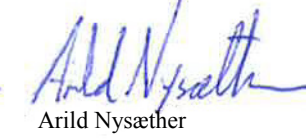
Disponering av årsresultat

Det regnskapsmessige overskudd i Arendals Fossekompani ASA utgjorde NOK 2.671.470.419. Styret foreslår at overskuddet disponeres på følgende måte:

Utbytte 4,36 aksjer i KOG pr. aksje i AFK (9.552.105 x 151,20)	*	NOK 1.444.278.276
Kontant del av utbytte:	*	NOK 104.479
Fra andre fond (1.444.382.755 – 278.283.114)	*	NOK -1.166.099.641
Til annen egenkapital		NOK 2.393.187.305
Sum disponert		NOK 2.671.470.419

Linjer merket med * vil endres i forhold til kursen på KOG aksjene på generalforsamlingsdagen den 26. april.

Froland, 21. mars 2018

			
Øyvind A. Brøymer	Morten Bergesen	Didrik Vigsnaes	Arild Nysæther
Styrets leder	Styrets nestleder		

			
Marianne	Heidi Marie Petersen	Marianne Sigurdson Lyngvi	Jarle Roth
			Konsernsjef

MORSELSKAPET – KRAFTPRODUKSJON OG FINANSPORTEFØLJE

Virksomheten i morselskapet består av kraftproduksjon i Arendalsvassdraget samt administrasjon for konsernet AFK. Driften skal vedlikeholdes, effektiviseres og videreutvikles innenfor de rammer som samfunnet og selskapets lønnsomhetskrav gir rom for. Administrasjonen i AFK utøver aktivt eierskap i døtre, forvalter finansielle investeringer og eiendomsinvesteringer.

Morselskapet fikk i 2017 en omsetning på MNOK 141, mot MNOK 113 i 2016. EBITDA for morselskapet ble MNOK 71, mot MNOK 45 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 2.671, mot MNOK 328 i 2016. Årsaken til endring i resultat før skatt sammenlignet med foregående år skyldes i hovedsak gevinst knyttet til salg av selskapets aksjepost i Glamox AS. Transaksjonen har medført at morselskapet har bokført en gevinst på MNOK 2.323 (se note 25).

Utbytte fra datterselskaper og tilknyttede selskaper bidro med MNOK 372 mot MNOK 149 i 2016. I tillegg mottok virksomheten MNOK 59 i utbytte fra de finansielle investeringene mot MNOK 118 i 2016. Morselskapet bokførte kurstap på lån i fremmed valuta på MNOK 64 i 2017. Alle inntekter tilhørende finansporteføljen er bokført under finansinntekter.

Kraftproduksjon

Brutto kraftproduksjon i 2017 ble 515 GWh (486 GWh). Samlet netto inntekt fra salg av kraft ble MNOK 137 (109), hvorav salg av spotkraft utgjorde MNOK 132 (104). Midlere kraftpris i spotmarkedet (ref. Arendal) endte for 2017 på 28,8 øre/kWh (23,3), mens selskapet har oppnådd en gjennomsnittlig kraftpris på 26,9 øre/kWh (22,9) i dette markedet.

Det er gjennomført normale vedlikeholdsarbeider på kraftanleggene. Utgiftsførte kostnader i forbindelse med vedlikeholdsarbeider utgjorde i alt MNOK 5,7 mot MNOK 6,9 i 2016. Driften av anleggene har gått uten vesentlige uhell eller skader. Høsten 2017 var det to større flomepisoder i Arendalsvassdraget, uten at anleggene eller driften ble vesentlig berørt av dette.

Kilandsfoss AS, hvor AFK og kommunene Åmli og Froland hver eier 1/3, fikk i mars 2013 konsesjon for bygging av Kilandsfoss kraftverk, beliggende midtveis mellom Bøylefoss og Flatenfoss og med planlagt ytelse 6,8 MW. Det ble videre gitt tillatelse til erverv av fallrettigheter, samt i nødvendig utstrekning tillatelse til ekspropriasjon av grunn og andre rettigheter. Arbeidet med å ajourføre tidligere planer pågår, før et eventuelt endelig vedtak om å starte utbygging.

Bøylefoss kraftverk har i dag 8 aggregater av varierende alder og størrelse. Selskapet vurderer en delvis fornyelse av anleggene i løpet av noen år og har startet arbeidet med å utrede tekniske og økonomiske forhold i tilknytning til dette.

Finansportefølje

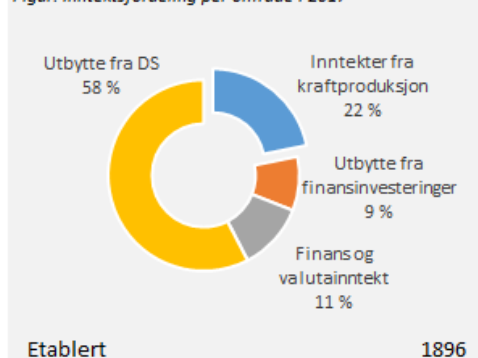
Selskapets investeringsportefølje, eksklusive datterselskaper og tilknyttede selskaper, fikk i 2017 en avkastning på MNOK 343 mot MNOK 100 i 2016. Dette representerer en avkastning i 2017 på 14,9% mot 4,8% i 2016. Utviklingen for Oslo Børs Hovedindeks var til sammenligning 19,1% i 2017 og 12,3% i 2016. Porteføljens avkastning defineres i denne sammenheng som summen av mottatt utbytte og porteføljens verdiendring, korrigert for transaksjoner foretatt i perioden.

Det er ikke gjennomført aksjetransaksjoner av betydning i 2017. Pr. 31.12.17 hadde morselskapet MNOK 1.966 i urealisert kursgevinst på verdipapirporteføljen, mot MNOK 1.676 året før. Selskapets aksjepost i Kongsberg Gruppen utgjorde pr utgangen av året MNOK 1.444 av porteføljens totale verdi på MNOK 2.301.

Finansielle fakta, MNOK

	2017	2016	2015
Driftsinntekter	141	113	107
EBITDA	71	45	51
EBITDA margin	50 %	40 %	48 %
Resultat e. skatt eks gevinst Glamox	348	328	192
Resultat etter skatt	2 671	328	192
Kontantstrøm fra drift	77	21	61
NIBD	-129	1 662	1 602
Egenkapital	4 198	2 363	2 307
Egenkapital andel	67 %	51 %	50 %

Figur: Inntektsfordeling per område i 2017

Styreleder Øyvind Brøymer

www.arendalsfoss.no

CEO

Jarle Roth

Utsikter 2018

For å overholde lovpålagte sikkerhetskrav vil det for kommende år bli utført investeringer på eksisterende damanlegg. Administrasjonen vil fortsette sitt fokus på å videreutvikle konsernets datterselskaper og på forvaltning av konsernets finansielle investeringer. Med utgangspunkt i aktuell magasinfylling i Arendalsvassdraget forventes selskapets kraftproduksjon i 2018 å bli omtrent som i et normalår, dvs. ca. 500 GWh.

EFD INDUCTION

Virksomheten leverer avanserte varmesystemer basert på induksjonsteknologi til verkstedindustrien over hele verden.

Konsernets virksomhet er konsentrert i tre aktivitetsområder: Induction Heating Machines (IHM), Induction Power Systems (IPS) og Spares and Service (SAS). De viktigste kundene finnes innen bilindustri, rørproduksjon, elektronisk industri, kabelindustri og mekanisk industri. Konsernet har produksjonsenheter i Norge, Tyskland, Frankrike, Romania, India, Kina og USA. I tillegg har selskapet egne salgskontorer i en rekke land.

Året 2017

EFD har i 2017 hatt en omsetningsvekst på 11% og et resultat etter skatt som er fordoblet sammenliknet med året før. Veksten har vært større enn underliggende vekst i markedet og utviklingen har vært positiv i majoriteten av aktivitetsområder og på tvers av regioner. Arbeidet med forbedring og omstilling fortsetter som en kontinuerlig aktivitet og regnskapet for 2017 er belastet med ca. MNOK 4 i restruktureringskostnader.

Ordreinngangen i 2017 var betydelig sterkere enn i 2016. Kvartalsvis kan det forekomme betydelige svingninger som vil influere på omsetning og resultat i de kommende kvartaler. Sett over en noe lengre tidshorisont vil disse svingningene utjevnes og det er naturlig å måle utviklingstrender over tidsperioder på 6-12 måneder.

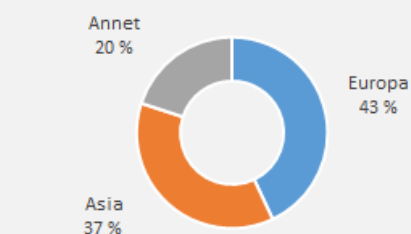
Selskapet gjennomfører utviklingsprosjekt både sammen med kunder og for egen regning. Alle utviklingskostnader utgiftsføres. I 2017 utgjorde dette ca. MNOK 32. Dette representerte en økning på 21% fra 2016. I tillegg til løpende investeringer i produktutviklingskapasitet og prosjekter er det investert i produksjonsanlegg i India. Dette anlegget er i full produksjon fra og med sommeren 2017 og tilfører økt kapasitet i et viktig marked.

Selskapet finansierer virksomheten med lån i flere valutaer og søker å begrense valutarisikoen ved å valutasikre både kundeordrer og forventede fremtidige kundeordrer.

EFD fikk i 2017 en omsetning på MNOK 1158, mot MNOK 1031 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 54, mot MNOK 26 i 2016.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Driftsinntekter	1 158	1 031	1 071
EBITDA	113	76	96
EBITDA margin	10 %	7 %	9 %
Resultat etter skatt	54	26	40
Kontantstrøm fra drift	62	60	96
NIBD	81	76	69
Egenkapital	398	371	367
Egenkapital andel	43 %	44 %	41 %

Figur: Inntektsfordeling per geografi i 2017

Datterselskap siden	2007
Eierandel	97,5 %

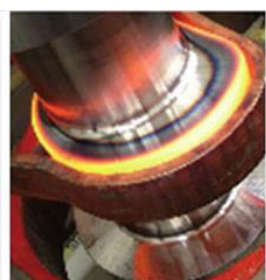
Styreleder Jarle Roth

www.efd-induction.com

CEO Bjørn Eldar Petersen

Utsikter 2018

EFD forventer positiv utvikling i både omsetning og resultat for 2018 målt mot 2017.

COGEN ENERGIA

Virksomheten drifter egne og tredjeparts spanske kraftvarmeverk. Overskuddsvarmen fra gassbasert elektrisitetsproduksjon produserer varme, damp eller kjøling til industrielle partnere. Kraftproduksjonen selges løpende til det fysiske kraftmarkedet. Det mottas offentlig støtte i form av bonus pr. produsert MWh. Hovedkontoret ligger i Madrid.

Året 2017

Spania opplevde i 2017 høye kraftpriser, spesielt i begynnelsen og slutten av året. Dette skyldtes både lite nedbør til vannkraftproduksjon og høye temperaturer og ditto airconditionbruk gjennom sommeren. Dette gav høye inntekter fra Cogens kraftproduksjon. Produksjon av elektrisk kraft gir også rett til offentlig støtte i form av en bonus pr. produsert MWh. Grunnet lave kraftpriser og lav inntekt fra kraftproduksjon i tidligere år, ble bonusen oppjustert for tre-års-perioden som startet i 2017. Dette bidro også til høye inntekter i 2017.

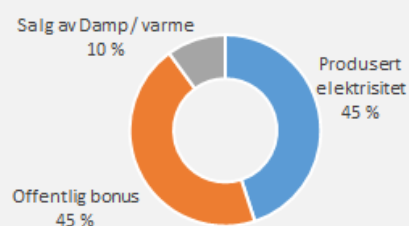
Selskapet fikk gjennom året flere nye kundekontrakter, samt reforhandlet forlengelse av kontrakter med flere av de største kundene. Dette er kontrakter for tredjeparts drifting av kraftvarmeverk med tilhørende dampleveranse.

Kraftvarmeverkene har stort sett hatt normal drift gjennom året. Mekaniske problemer ved et par av verkene ble håndtert ved innleie av reserveturbiner slik at antall driftstimer ikke ble vesentlig påvirket.

Cogen fikk i 2017 en omsetning på MNOK 938, mot MNOK 488 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 47, mot MNOK 0 i 2016.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Driftsinntekter	938	488	463
EBITDA	74	22	37
EBITDA margin	8 %	5 %	8 %
Resultat etter skatt	47	-	25
Kontantstrøm fra drift	56	7	26
NIBD	115	171	190
Egenkapital	133	76	29
Egenkapital andel	23 %	19 %	7 %

Figur: Inntektsfordeling i 2017

Datterselskap siden	2011
Eierandel	100 %

Styreleder Morten Bergesen

www.cogen-energia.com

CEO

Antonio Quilez

Utsikter 2018

Cogen forventer at fjorårets vekst i antall kundekontrakter vil gi økt omsetning samtidig som forventet lavere kraftpriser indikerer et svakere resultat i 2018 enn i 2017.

Selskapet er en uavhengig tilbyder av satellittkommunikasjon og IT-support som leverer høykvalitets tale- og data-tjenester til kunder overalt i verden, uansett beliggenhet og terreng. Konsernets aktiviteter er fordelt på tre hovedområder: Airtime, Hardware og Service. Hovedkundene er å finne innen maritimsegmentet, militær- og myndighetssektoren, store internasjonale konsern og olje- & gass-industrien. Hovedkontoret ligger utenfor London.

Året 2017

Inntektene til NSSL målt i NOK var ned i forhold til året før. Selskapets omsetning foregår hovedsakelig i USD og styrkingen av denne fører til økte marginer. NSSL leverer tjenester til offentlige kunder, media og ideelle organisasjoner, og omsetningen er påvirket av om det er større hendelser i verden i områder uten vanlig kommunikasjonsdekning. Denne type trafikk var noe redusert i 2017. Selskapet har i løpet av 2016 og 2017 investert i nærliggende teknologiområder over driften, som for 2017 belaster driftsresultatet negativt.

NSSL lanserte i tredje kvartal det nye Fusion IP-produktet som kombinerer satellitt- og mobilnett for lystbåt- og fiskerimarkedet.

Selskapet kjøpte i november Satlink Technology. Selskapet, som har hovedkvarter i Oslo, tilbyr et fullt spekter av VSAT-modemer og satellitt hub-produkter. Satlink-teamet er sterke innen forskning og utvikling og blir en sentral del av NSSL sin utvikling av neste-generasjons produkter og tjenester.

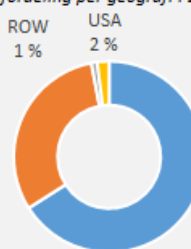
NSSL fikk i 2017 en omsetning på MNOK 774, mot MNOK 902 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 77, mot MNOK 87 i 2016.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Driftsinntekter	774	902	889
EBITDA	154	174	151
EBITDA margin	20 %	19 %	17 %
Resultat etter skatt	77	87	79
Kontantstrøm fra drift	123	134	178
NIBD	-91	-65	-56
Egenkapital	298	254	288
Egenkapital andel	55 %	50 %	46 %

Styreleder	Arild Nysæther
CEO	Sally-Ann Ray

www.nsslglobal.co.uk

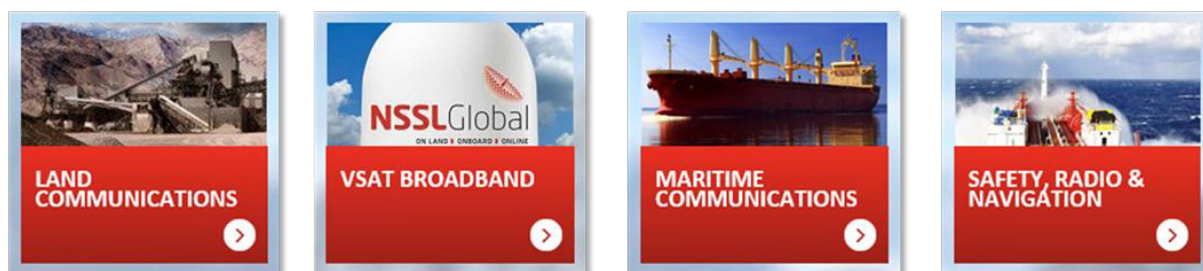
Figur: Inntektsfordeling per geografi i 2017

Datterselskap siden	2010
Eierandel	80,0 %

Utsikter 2018

NSSL forventer en økning i omsetning mens økte kostnader forventes å gi et resultat i 2018 på linje med resultatet i 2017.

Virksomheten utvikler og leverer forretningskritiske IT-løsninger og tjenester til energisektoren i Norden og Europa, til kommuner i Norge, samt entreprenørsektoren i Norge og Sverige. Selskapet har hovedkontor i Trondheim, og har kontorer flere andre steder i Norge og datterselskaper i Sverige, Danmark, Sveits, Polen og Tyrkia.

Året 2017

Powels omsetning i 2017 var 5,5% høyere enn foregående år. Det var vekst i omsetning både i Norge og internasjonalt. Grunnet nedskrivninger av verdier i Powel AG basert på negativ utvikling i selskapets markedssegmenter endte årets driftsresultat og ordinært resultat etter skatt med negative tall.

Innen Asset Performance ble det i 2017 gjennomført godt salg av eksisterende løsninger. I løpet av året lanserte Powel en ny plattform for skytjenester, powel.net.

Powels forretning innenfor vann og kommunalteknikk har utviklet seg positivt i 2017. Samlet sett oppnådde Powel en vekst på 20% og mer enn 250 nye kontrakter om kjøp eller leie av programvare ble inngått. Trenden mot at kundene ønsker å leie de nye skybaserte løsninger fortsatte i 2017. Veksten er i stor grad basert på økt bredde i leveranser til etablerte kunder.

Digitalisering av anleggsbransjen skyter fart, og Powel Construction er godt posisjonert basert på etablert produktportefølje. Powel Construction har opprettholdt gode resultatmarginer og hatt god vekst også i 2017. Bygherrer og entreprenører fortsetter å være viktige kundesegmenter.

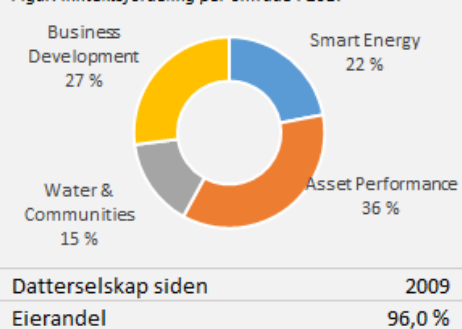
Innenfor virksomheten Smart Energy, med fokus på kraftprodusenter, har hjemmemarkedet i Norden basert på lave kraftpriser gitt lavt investeringsnivå de siste årene. Høyere kraftpriser og økt volatilitet i prisene øker trolig behovet for Powels nye løsninger framover. Utenfor Norden har kundene hatt en annen fokus, og selskapet tar posisjoner, men det tar tid å bygge portefølje. Markedet fremover ser lovende ut og Powel er godt posisjonert for å bli en ledende leverandør i Europa. For Powel AG, som har egne løsninger for kontraktslogistikk, har markedet vært mer krevende. Selskapet har valgt å skrive ned verdier i Powel AG i Sveits med MNOK 31,8. Totalt sett leverer den nordiske virksomheten et tilfredsstillende resultat, mens virksomheten i Europa er preget av store investeringer.

Powels omsetning for året var MNOK 591, mot MNOK 560 i 2016. Ordinært resultatet før skatt var MNOK -34, mot MNOK 49 i 2016.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Driftsinntekter	591	560	512
EBITDA	49	61	98
EBITDA margin	8 %	11 %	19 %
Resultat etter skatt	-34	9	36
Kontantstrøm fra drift	34	49	35
NIBD	97	73	68
Egenkapital	153	194	188
Egenkapital andel	24 %	40 %	40 %

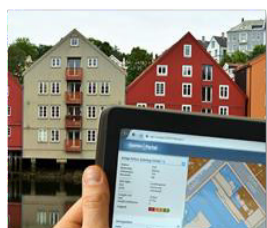
Styreleder		Jarle Roth
		www.powel.no
CEO		Bård Benum

Figur: Inntektsfordeling per område i 2017

Utsikter 2018

Powel forventer at omsetning og resultat (justert for nedskrivninger) blir noe bedre for 2018 sammenlignet med 2017. Administrerende direktør sa i november 2017 opp sin stilling etter 11 år i selskapet, og det er startet opp en prosess med å rekruttere ny daglig leder.

Virksomheten leverer teknisk infrastruktur og instrumenterings- og kontrollsystemer til industrielle, profesjonelle kunder innen segmentene Forsvar, Samferdsel, Fornybar energi og Offshore. Scanmatic Elektro AS eies 51% av Scanmatic AS og er en elektroentreprenør, i hovedsak innen vei- og tunnelbelysning.

Året 2017

Etter 45 år i Kilsund flyttet Scanmatic i mai 2017 til nye lokaler i Bedriftsveien 17 på Krøgenes i Arendal. Alle deler av selskapet har utviklet seg tilfredsstillende gjennom 2017. Scanmatic Elektro AS som stod for den største veksten i driftsinntekter og resultat i 2016, har i 2017 en reduksjon både i omsetning og resultat. Nedgangen i omsetning er som forventet og skyldes i hovedsak mindre andel fra underleverandører og mer egenproduksjon i prosjektene. Nedgangen i resultat skyldes utfordringer i gjennomføring i to store prosjekter. Større prosjekter som har vært levert gjennom 2017 er Tromsøysund, Tåsetunnelen og samhandlingsprosjekt del 2 på E6 i Nordland. Scanmatic Elektro-prosjektene inneholder alle betydelige teknologileveranser fra Scanmatic. I juni 2017 kjøpte Scanmatic Elektro selskapet Optonet som er et installasjonsselskap med hovedfokus på infrastruktur for trådløs kommunikasjon. Basert på kompetanse og kapasitet fra oppkjøpet har Scanmatic Elektro etablert en egen avdeling som skal tilby installasjonstjenester til teleoperatører og andre kommunikasjonsleverandører.

I morselskapet har året vært preget av store og utfordrende prosjekter innen alle fire markedsområder. Selskapet har levert flere innovative instrumenteringssystemer for overvåking av forankring av offshoreinstallasjoner, bla et stort system for sanntids overvåking av forankringssystemet til FPSO'en Appomattox i Mexicogulfen. I samarbeid med selskapet IRTech har Scanmatic i løpet av 2017 levert induksjonsbaserte kvalitetsovervåkingssystemer til tre nye stålverk i Kina. I disse prosjektene er også generatorteknologi fra EFD Induction sentral.

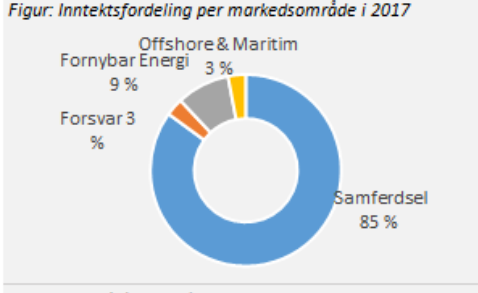
Scanmatic Instrument Technology AS i Ås, som ble etablert i januar 2016 basert på oppkjøpet av ITAS, har også i 2017 levert betydelig bedre enn budsjett både i omsetning og resultat. Selskapets hovedfokus er avanserte instrumenteringsløsninger for forskning og vitenskapelige anvendelser og innen havbruk.

Hovedfokus i Scanmatic Environmental Technology AB har også i 2017 vært leveranser av målestasjoner for meteorologi og hydrologi til SMHI (Svensk Meteorologisk og Hydrologisk Institut). Avtalen omfatter utskifting av samtlige av SMHIs hydrologiske og meteorologiske målestasjoner 5 år, og vil være en viktig referanse for Scanmatic, også utenfor Sverige.

Scanmatic fikk i 2017 en omsetning på MNOK 574, mot MNOK 659 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 30, mot MNOK 44 i 2016. Nedgangen i omsetning og resultat skyldes som nevnt et svakere år for Scanmatic Elektro. Morselskapet og de 2 mindre datterselskapene har økning i både omsetning og resultat sammenliknet med foregående år.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Driftsinntekter	574	659	319
EBITDA	41	61	38
EBITDA margin	7 %	9 %	12 %
Resultat etter skatt	30	44	27
Kontantstrøm fra drift	-14	13	39
NIBD	-19	-60	-63
Egenkapital	102	93	61
Egenkapital andel	38 %	40 %	41 %

Figur: Inntektsfordeling per markedsområde i 2017

Datterselskap siden	2004
Eierandel	67,8 %

Styreleder	Jarle Roth	www.scanmatic.no	CEO	Kim Steinsland
------------	------------	------------------	-----	----------------

Utsikter 2018

Scanmatic forventer at omsetningen for 2018 blir på nivå med 2017, men at resultater blir noe bedre.

Virksomheten produserer maskiner for produksjon av sfæriske mikro- og nanopartikler av ulike metaller basert på bruk av plasma frembrakt ved elektrisk induksjon. Tekna har i tillegg et datterselskap som ved hjelp av slike maskiner produserer ulike metallpulvere som blant annet benyttes i 3D-printing (såkalt «additive manufacturing») av deler til aerospace og medisinsk industri. Selskapet har hovedkvarter i Canada med datterselskap i Frankrike, Kina og Sør-Korea.

Året 2017

Selskapets omsetning er på nivå med foregående år. Negative regnskapsmessige resultater skyldes primært planlagte kostnader knyttet til FoU-prosjekter, salg- og markedsføringsarbeid, samt utvikling av produkter som skal lanseres i 2018. Det har også vært noe nedskrivning av varelager grunnet ukurans.

På maskinproduksjonssiden leveres det systemer både til industrielle og offentlige kunder.

Produksjon av aluminiumspulver er et nytt satsingsområde hvor etterspørselen er stigende. For å tilfredsstille behovet, har Tekna økt produksjonskapasiteten med produksjonsstart beregnet til Q1-2018.

Fra den asiatiske elektronikkindustrien er det en økende etterspørsel etter pulver i nanometer-dimensjon, og Tekna har derfor gjennom 2017 doblet produksjonskapasiteten for å tilfredsstille dette behovet.

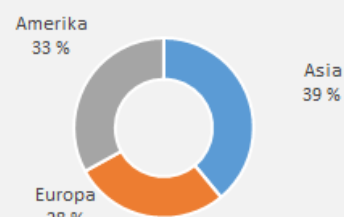
Selskapet etablerte i 2017 et datterselskap i Sør-Korea. Aktiviteten har her tidligere blitt håndtert av en agent.

Tekna fikk i 2017 en omsetning på MNOK 124, mot MNOK 125 i 2016. Asia er det største markedet, men det er også betydelig virksomhet i Europa og Nord-Amerika. Ordinært resultat etter skatt var MNOK -32 mot MNOK -13 i 2016.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Driftsinntekter	124	125	86
EBITDA	-18	7	-1
EBITDA margin	-15 %	6 %	-1 %
Resultat etter skatt	-32	-13	-7
Kontantstrøm fra drift	-6	11	-28
NIBD	126	76	66
Egenkapital	20	54	67
Egenkapital andel	10 %	30 %	39 %

Styreleder	Morten Henriksen	www.tekna.com	CEO	Luc Dionne
------------	------------------	---------------	-----	------------

Figur: Inntektsfordeling per geografi i 2017

Datterselskap siden	2013
Eierandel	100 %

Utsikter 2018

Tekna forventer høyere omsetning og forbedret resultat i 2018 sammenlignet med 2017.

Virksomheten tilbyr tjenester i mange deler av verdikjeden, inkludert fundamental markedsanalyse, rådgivning, risikostyring, fysisk håndtering og finansiell porteføljeforvaltning. I tillegg tilbyr Markedskraft investorer kapitalforvaltning basert på handel i el-derivater.

Året 2017

Selskapets omsetning falt som ventet fra foregående år etter salg av den tyske virksomheten, men resultatet er forbedret.

Markedskrafts virksomhet er underlagt konsesjon fra finanstilsynet. Gjennom innføringen av MiFID II styrkes beskyttelsen av kundene og det sørges for et mer funksjonelt og transparent finansielt marked. Samtidig medfører dette at analysevirksomheten i selskapet får et unødvendig komplisert regelverk å etterleve. Markedskraft ble derfor mot slutten av 2017 splittet i to selvstendige enheter. Markedskraft AS videreføres med nåværende konsesjon, mens analysevirksomheten skilles ut i et eget selskap, Wattsight AS. Fra 2018 vil selskapene rapporteres hver for seg.

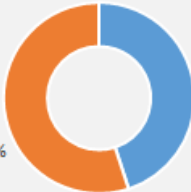
Markedskraft AS, som omfatter det vi tidligere har omtalt som porteføljeverksamhet, er nå en tydeligere enhet med tanke på tjenesteleveranser til det Nordiske kraftmarkedet. Totalt forvalter Markedskraft et volum innen produksjon og forbruk av kraft som gjør selskapet til en av Nordens største aktører. Generelt ser vi styrking av selskapets aktivitet i Sverige og Finland, men noe avtagende utvikling i Danmark og Norge.

Selskapets analysevirksomhet, Wattsight AS, fortsetter sin solide vekst og lykkes godt inn mot nye markeder og markedssegmenter. Wattsight er ledende innen fundamentaldata og markedsanalyser av det europeiske markedet for elektrisk kraft. Virksomheten har ved utgangen av året rundt 350 kunder i 30 europeiske land, samt viktige referanse kunder i det amerikanske markedet.

Markedskraft fikk i 2017 en omsetning på MNOK 121, mot MNOK 130 i 2016. Ordinært resultat etter skatt var MNOK 3, mot MNOK -4 i 2016.

Finansielle fakta, MNOK	2017	2016	2015
Driftsinntekter	121	130	131
EBITDA	5	2	38
EBITDA margin	4 %	2 %	29 %
Resultat etter skatt	3	-4	22
Kontantstrøm fra drift	66	-14	20
NIBD	-134	-49	-67
Egenkapital	72	74	80
Egenkapital andel	27 %	37 %	39 %

Figur: Inntektsfordeling per forretningsområde i 2017

Datterselskap siden	1992
Eierandel	72,0 %

Styreleder	Morten Henriksen	www.markedskraft.com	CEO	Espen Zachariassen
------------	------------------	----------------------	-----	--------------------

Utsikter 2018

Virksomheten videreføres i 2018 i de to selskapene Markedskraft AS og Wattsight AS. Det vil i 2018 jobbes med å videreutvikle begge enheter i lys av de store endringer som skjer i energimarkedene. Begge enheter forventer høyere omsetning og resultat sammenlignet med 2017.

EIENDOM

Arendal Industrier

Virksomheten har vært et heleid datterselskap av AFK siden årsskiftet 2015/16. Selskapets aktiviteter har som tidligere bestått av utleie av bygninger og areal på Vindholmenområdet. Området disponeres via festekontrakt inngått med tomteeier AFK. Det har gjennom året vært jobbet med regulering av verftsområdet fra ren næring til kombinert bolig/næring. Forslag til områdeplan samt detaljert reguleringsplan for de første byggetrinnene kom tilbake fra offentlig høring i november. Endelig reguleringsplan for området ble politisk behandlet og godkjent av Arendal bystyre i februar 2018.

Arendal Lufthavn Gullknapp

Selskapet eier en flyplass med store tilstøtende næringstomtarealer, totalt ca. 2000 mål. Flyplassen fikk i november tillatelse fra Luftfartstilsynet til å tilby såkalt allmennflyving med opptil 9 passasjerer. Arendal Lufthavn Gullknapp ligger i Froland kommune i Aust-Agder. Flyplassen ligger geografisk gunstig plassert og har svært gode inn- og utflygingsforhold.

OSM Aviation planlegger å starte flyskole på Gullknapp med oppstart etter sommeren 2018. Målet er en gradvis oppbygging til ca. 100 studenter. En større del av tomtearealet ble i august omregulert fra luftfartsrettet næring til generell næring. Froland og Arendal kommuner jobber med regulering av trasé til ny tilførselsvei til næringsområdet.

Scanmatic Eiendom

Selskapet eier eiendommen Steinodden i Kilsund i Arendal hvor Scanmatic AS drev sin virksomhet frem til mai. Scanmatic flyttet i mai til nye lokaler i Bedriftsveien 17 i Arendal. Eiendommen på Steinodden planlegges omregulert til boligformål. AFKs eierandel er 72,3 %.

Bedriftsveien 17

AFK kjøpte i januar 2016 samtlige aksjer i Bedriftsveien 17 AS, Arendal. Ombygging til verksted og kontorer ble fullført i mai 2017. Lokalene er utleid til Scanmatic AS på langsiktig avtale.

Resultatregnskap

(1 000 NOK)

Videreført virksomhet*Driftsinntekter og driftskostnader*

Salgsinntekter

Annen driftsinntekt

Sum driftsinntekter

Varekostnad

Lønnskostnader

Annen driftskostnad

Sum driftskostnader**EBITDA**

Avskrivning på driftsmidler

Amortisering av immaterielle eiendeler

Nedskrivning av anleggsmidler

Driftsresultat*Finansinntekter og finanskostnader*

Inntekt fra investering i DS og TS (*)

Finansinntekt

Konserninterne renteinntekter

Finanskostnad

Resultat av finansposter

Andel resultat fra TS (*)

Resultat før skattekostnad

Skattekostnad

Årsresultat videreført virksomhet**Avviklet virksomhet**

Resultat fra avviklet virksomhet

Årsresultat*Henføres til*

Minoritetsinteresser årsresultat

Aksjonærene i mor årsresultat

Sum**Basis- og utvannet resultat pr. aksje (NOK)****Basis- og utv.res. videreført virksomhet pr. aksje (NOK)****Oppstilling over totalresultat****Andre inntekter og kostnader**

Omregningsdifferanser

Endring sikringsreserve

Endring virkelig verdi EK instrumenter tilgjengelig for salg

Endr virk.verdi EK instr tilgj for salg overført til resultat

Skatt på andre inntekter og kostnader som kan bli reklassifisert til resultatregnskapet

Sum andre inntekter og kostnader som kan bli reklassifisert til resultatregnskapet

Aktuarielle gevinster og tap

Skatt vedr. aktuarielle gevinster og tap

Sum andre inntekter og kostnader som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet

Andre inntekter og kostnader fra avviklet virksomhet

Sum andre inntekter og kostnader i perioden

Årsresultat

Totalresultat for perioden*Henføres til*

Minoritetsinteresser totalresultat

Aksjonærene i mor totalresultat

Sum

(*) DS = datterselskap, TS = tilknyttede selskap

Note	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
1,2	4 383 105	3 948 700	136 818	108 750
1,2	43 768	65 780	3 853	3 970
	4 426 873	4 014 480	140 672	112 719
	2 116 459	1 901 516	2 777	5 108
4	1 302 936	1 196 963	37 704	33 411
7,19	519 847	467 516	28 709	29 462
	3 939 242	3 565 995	69 190	67 981
	487 630	448 485	71 481	44 739
5	109 001	105 344	6 429	6 629
6	77 039	99 983	245	245
5,6	36 569	2 773		
	265 022	240 385	64 807	37 865
8,11			371 879	148 724
8,25	158 488	243 990	2 454 918	232 577
8	0		5 408	3 499
8	230 846	104 099	208 302	83 537
8	-72 358	139 891	2 623 903	301 264
11	-6 329	-5 065		
	186 335	375 211	2 688 710	339 129
9	87 812	74 395	17 240	11 591
	98 522	300 816	2 671 470	327 538
25	2 400 984	174 833		
	2 499 507	475 649	2 671 470	327 538
	84 859	91 533		
	2 414 647	384 116	2 671 470	327 538
	2 499 507	475 649	2 671 470	327 538
22	1103	175		
22	6	95		
	-10 603	-107 206		
	-5 385	23 649		27
16	285 090	-17 003	285 090	-17 003
8,16	4 825		4 825	
9	1 243	-6 174		-7
	275 171	-106 734	289 915	-16 983
	-2 620	2 455	-2 870	1 716
9	573	-609	660	-412
	-2 048	1 845	-2 210	1 304
	1 925	-14 789		
	275 048	-119 677	287 705	-15 679
	2 499 507	475 649	2 671 470	327 538
	2 774 555	355 972	2 959 175	311 859
	92 298	75 947		
	2 682 257	280 025	2 959 175	311 859
	2 774 555	355 972	2 959 175	311 859

Balanse

(1 000 NOK)

Eiendeler

	Note	Konsern		Morselskap	
		2017	2016	2017	2016
Eiendom, anlegg og utstyr	5	1 033 713	993 500	164 261	165 366
Immaterielle eiendeler	6	799 327	810 651	5 916	6 161
Investeringer i datterselskap	3,5,11			1 524 634	1 797 017
Investeringer i tilknyttede selskap	11	20 440	4 007	22 762	4 000
Lån til foretak i samme konsern				240 132	214 475
Andre fordringer og investeringer	12	182 625	160 511	119 374	113 076
Pensjonsmidler	4	26 338	17 627	5 999	7 177
Eiendel ved utsatt skatt	9	197 205	195 043	133 128	128 043
Sum anleggsmidler		2 259 648	2 181 339	2 216 206	2 435 315

Varebeholdninger

Kundefordringer og andre fordringer	13,14	1 525 300	1 056 073	11 094	7 195
Lån til foretak i samme konsern				34 001	40 719
Kontanter og kontantekvivalenter	15	2 162 354	455 730	1 705 751	62 067
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	16	2 301 025	2 030 674	2 301 025	2 030 674
Finansielle eiendeler holdt for omsetning	16		20 038		20 038
Avviklet virksomhet	25		1 752 004		

Sum omløpsmidler

Sum eiendeler		6 279 160	5 592 275	4 051 871	2 160 694
----------------------	--	------------------	------------------	------------------	------------------

Egenkapital og forpliktelser

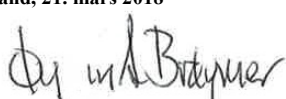
Aksjekapital (2 239 810 aksjer a NOK 100)	10	223 981	223 981	223 981	223 981
Annen innskutt egenkapital		1 117	92	1 117	92
Andre fond		1 907 930	1 708 605	1 895 225	1 603 917
Opptjent egenkapital		2 087 458	752 239	2 077 450	535 408
Sum egenkapital henført til eierne av morforetaket		4 220 486	2 684 917	4 197 773	2 363 398
Minoritetsinteresser	11	165 387	495 706		
Sum egenkapital		4 385 873	3 180 624	4 197 773	2 363 398

Forpliktelser

Obligasjonslån	17	298 935	298 435	298 935	298 435
Rente og valutabytteavtale knyttet til obligasjonslån	16,17	96 466	72 092	96 466	72 092
Rentebærende lån og kreditter	17	1 727 865	1 448 954	1 535 290	1 280 791
Ytelser til ansatte	4	46 124	40 475	13 883	12 720
Avsetninger		25 879	2 073		
Forpliktelser ved utsatt skatt	9	89 411	102 498		
Sum langsiktige forpliktelser		2 284 680	1 964 527	1 944 574	1 664 039

Obligasjonslån	17		399 680		399 680
Rentebærende lån og kreditter	17	87 976	59 488		
Rente og valutabytteavtale knyttet til obligasjonslån	16,17	0	85 842		85 842
Kassekreditt	17	152 376	164 071		
Leverandørgjeld og andre betalingsforpliktelser	18	685 200	690 023	49 598	15 042
Betalbar skatt	9	106 381	58 735	29 841	18 677
Andre kortsiktige forpliktelser	18	836 321	383 013	29 270	23 430
Gjeld til foretak i samme konsern				17 022	25 901
Forpliktelser avviklet virksomhet	25		787 612		
Sum kortsiktige forpliktelser		1 868 255	2 628 464	125 730	568 572
Sum egenkapital og forpliktelser		8 538 808	7 773 615	6 268 077	4 596 008

Froland, 21. mars 2018

 Øyvind A. Brøymer
 Styrets leder

 Morten Bergesen
 Styrets nestleder

 Didrik Vignæs

 Arild Nysæther

 Marianne Lie

 Heidi M. Petersen

 Marianne Sigurdson Lyngvi

 Jarle Roth
 Konsernsjef

Oppstilling over endringer i egenkapitalen

(1 000 NOK)

Konsern

2016

Balanse pr 1. januar
Totalresultat for perioden
Kjøp/salg av egne aksjer
Kapitalendringer fra datterselskaper
Utbytte til aksjonærene
Balanse pr 31. desember

Aksje kapital	Annen innskutt egenkap.	Omregningsdifferanser	Sikringsreserve	Virkelig verdi reserve	Egne aksjer	Sum andre fond	Opptjent egen kapital	Sum	Minoritets interesser	Sum
223 981	92	200 115	-44 783	1 693 150	-28 802	1 819 680	622 772	2 666 525	472 632	3 139 158
		-66 744	32 666	-17 003		-51 081	331 106	280 025	75 947	355 972
					-43 429	-43 429		-43 429		-43 429
		-16 565				-16 565	10 387	-6 179	-1 186	-7 364
							-212 025	-212 025	-51 688	-263 713
223 981	92	116 806	-12 117	1 676 147	-72 231	1 708 605	752 239	2 684 917	495 706	3 180 624

2017

Balanse pr 1. januar
Totalresultat for perioden
Kjøp/salg av egne aksjer
Kapitalendringer fra datterselskaper
Effekt ved salg av Glamox
Utbytte til aksjonærene
Balanse pr 31. desember

223 981	92	116 806	-12 117	1 676 147	-72 231	1 708 605	752 239	2 684 917	495 706	3 180 624
	1 025	-44 175	-7 162	289 915	1 393	238 577	2 443 679	2 682 257	92 298	2 774 555
		-58				1 393		2 418		2 418
		-59 102	18 515			-58	121 521	121 462	-101 336	20 127
						-40 587	-102 763	-143 350	-199 805	-343 155
							-1 127 218	-1 127 218	-121 477	-1 248 695
223 981	1 117	13 471	-765	1 966 062	-70 838	1 907 930	2 087 458	4 220 486	165 387	4 385 873

Morselskap

2016

Balanse pr 1. januar
Totalresultat for perioden
Kjøp/salg av egne aksjer
Utbytte til aksjonærene
Balanse pr 31. desember

Aksje kapital	Annen innskutt egenk.	Omregningsdifferanser	Sikringsreserve	Virkelig verdi reserve	Egne aksjer	Sum andre fond	Opptjent egen kapital	Sum	Minoritets interesser	Sum
223 981	92		-20	1 693 150	-28 802	1 664 328	418 592	2 306 992		2 306 992
			20	-17 003		-16 983	328 842	311 859		311 859
					-43 429	-43 429		-43 429		-43 429
							-212 025	-212 025		-212 025
223 981	92			1 676 147	-72 230	1 603 917	535 408	2 363 398		2 363 398

2017

Balanse pr 1. januar
Totalresultat for perioden
Kjøp/salg av egne aksjer
Utbytte til aksjonærene
Balanse pr 31. desember

223 981	92			1 676 147	-72 230	1 603 917	535 408	2 363 398		2 363 398
	1 025			289 915	1 393	289 915	2 669 260	2 959 175		2 959 175
						1 393		2 418		2 418
							-1 127 218	-1 127 218		-1 127 218
223 981	1 117			1 966 062	-70 837	1 895 225	2 077 450	4 197 773		4 197 773

Omregningsdifferanser

Omregningsdifferanser består av alle valutadifferanser som fremkommer ved omregning av finansregnskapene til utenlandske virksomheter med annen funksjonell valuta.

Sikringsreserve

Sikringsreserver består av den effektive delen av kumulative nettoendringer i virkelige verdi av konstantstrømsikringer.

Virkelig verdi reserve

Virkelig verdi i reserver består av kumulative nettoendringer i virkelig verdi på investeringer tilgjengelig for salg inntil investeringen er fraregnet.

Egne aksjer

Egne aksjer utgjør anskaffelseskost for selskapets aksjer som er eiet av konsernet. Den 31. desember 2017 eide konsernet 50 852 (2016: 51 852) av selskapets aksjer.

Kontantstrømoppstilling

(1 000 NOK)

Kontantstrøm fra driftsaktiviteter**Årsresultat videreført virksomhet***Justert for*

Av- og nedskrivning på eiendeler, anlegg og utstyr

Amortisering av immaterielle eiendeler

Netto finansposter

Resultatandel fra tilknyttede selskap

Gevinst ved salg av driftsmidler

Skattekostnad

Sum

Endring i varelager

Endring i kundefordringer og andre fordringer

Endring i leverandørgjeld og annen gjeld

Endring i avsetninger og ytelser til ansatte

Sum

Betalt skatt

Netto kontantstrømmer fra driftsaktiviteter**Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter**

Mottatte renter og lignende

Mottatt utbytte

Mottatte kontanter ved fusjon

Innbetalinger ved salg av driftsmidler

Innbetalinger ved salg av eiendeler tilgjengelig for salg

Innbetalinger fra andre investeringer

Innbetalinger ved salg av aksjer i tilknyttede selskap

Innbetalinger ved salg av aksjer i datterselskaper

Kjøp av aksjer i datterselskaper (redusert med kontanter)

Investering i TS og andre anleggsaksjer

Kjøp av eiendom - driftsmidler og imm eiendeler

Kjøp av minoritetsinteresse

Utbetalinger vedr andre investeringer

Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter**Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter**

Innbetaling av selskapskapital fra minoriteten

Innbetaling ved opptak av langsiktig gjeld

Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld

Endring i langsiktige konserninterne mellomværende

Endring i kortsiktige konserninterne mellomværende

Betalte renter og lignende

Netto endring i kassekreditt

Utbetaling av utbytte

Kjøp / salg av egne aksjer

Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter**Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter**

Kontanter og kontantekv. pr. 1. januar

Effekt av valutakursendr på kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekv. pr. 31. desember

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
	98 522	300 816	2 671 470	327 538
	113 732	106 891	6 429	6 629
	108 876	101 208	245	245
	72 358	-139 891	-2 623 903	-301 264
	6 329	5 065		
	-233	-6 992	-4	
	87 812	74 395	17 240	11 591
	487 397	441 493	71 477	44 739
	414	-47 010		
	-221 214	-64 476	-17 986	-253
	252 072	32 305	40 152	2 798
	-24 983	6 771	2 205	-3 275
	493 685	369 084	95 848	44 009
	-91 679	-76 485	-18 677	-22 822
	402 006	292 599	77 172	21 187
	26 196	72 238	13 118	68 578
	434 182	216 605	431 037	266 346
				379
	11 472	6 327	2 580	375
	28 805	30 300	28 805	30 300
	18 302	1 576	361	1 566
		1 281		1 281
	2 741 267	972	2 740 278	972
		-58 251	-144 417	-55 337
	-20 016		-17 766	
	-205 344	-247 017	-7 908	-3 566
	-124 711	-10 903		-22 939
	-11 667	-1 461		
	2 898 485	11 667	3 046 087	287 955
	294	369		
	79 446	71 914		6 107
	-200 471	-39 652	-144 682	
			-34 522	-6 464
			19 570	-4 170
	-234 676	-81 764	-195 141	-66 475
	-14 452	9 300		
	-1 245 997	-167 739	-1 127 218	-212 025
	2 418	-43 429	2 418	-43 429
	-1 613 438	-349 982	-1 479 575	-326 456
	1 687 054	-45 716	1 643 684	-17 314
	455 730	522 758	62 067	79 381
	19 570	-42 795		
	2 162 354	455 730	1 705 751	62 067

Noter til års- og konsernregnskapet for 2017

Regnskapsprinsipper

Informasjon om selskapet

Arendals Fossekompani ASA er hjemmehørende i Norge, med kontoradresse Bøylefoss i Froland kommune. Konsernregnskapet for regnskapsåret 2017 omfatter selskapet og dets datterselskaper (som sammen refereres til som "konsernet"). Opplysninger om hvilke selskaper som inngår i konsernet fremgår av note 11. Det samme gjelder opplysninger om konsernets investeringer i tilknyttede selskaper.

Grunnlag for utarbeidelse

Års- og konsernregnskapet er avlagt i samsvar med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) godkjent av EU og tilhørende fortolkninger, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven og som skal anvendes pr. 31.12.2017.

Forslag til års- og konsernregnskap ble fastsatt av styret og daglig leder 21. mars 2018.

Års- og konsernregnskapet skal behandles av ordinær generalforsamling 26. april 2018 for endelig godkjenning. Frem til endelig godkjenning har styret myndighet til å endre års- og konsernregnskapet.

Regnskapet er presentert i norske kroner, som er morselskapets funksjonelle valuta, avrundet til nærmeste hele tusen.

Regnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet, med unntak av følgende eiendeler som presenteres til virkelig verdi: Finansielle derivater, finansielle instrumenter holdt for omsetning og finansielle instrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg.

Konsernet fører endringer i egenkapitalen som skyldes transaksjoner med eierne i oppstillingen av endringer i egenkapitalen. Andre endringer i egenkapitalen presenteres i oppstillingen av totalresultatet.

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever bruk av vurderinger, estimer og forutsetninger som påvirker hvilke regnskapsprinsipper som anvendes og regnskapsførte beløp på eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Faktiske beløp kan avvike fra estimerte beløp.

Estimer og de underliggende forutsetninger vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimer innregnes i den perioden endringene oppstår dersom de kun gjelder denne perioden. Dersom endringer også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Områder med vesentlig estimeringsusikkerhet, og hvor valg av forutsetninger og foretatte vurderinger vesentlig har påvirket anvendelsen av regnskapsprinsipper, fremgår av note 21.

Regnskapsprinsipper

Regnskapsprinsippene som er anvendt ved utarbeidelse av års- og konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er anvendt konsistent for alle perioder. I den grad datterselskaper ved utarbeidelse av individuelle årsregnskaper har benyttet andre prinsipper, er det foretatt justeringer slik at konsernregnskapet er utarbeidet etter felles prinsipper.

Endring i regnskapsprinsipper i 2017

Konsernet har ikke implementert noen vesentlige nye standarder eller endringer i standarder med ikrafttredelsesdato 1. januar 2017.

Prinsipper for konsolidering

Regnskapsføring av virksomhets sammenslutninger

Oppkjøpsmetoden benyttes ved regnskapsføring av kjøp av aksjer som medfører at konsernet oppnår kontroll i et underliggende selskap. Konsernets anskaffelseskost tilordnes identifiserbare eiendeler og forpliktelser. Disse oppføres i konsernregnskapet til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. For anskaffelseskost ut over identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnes goodwill på følgende måte:

- Virkelig verdi av vederlaget; pluss
- Eventuell minoritetsandel i den kjøpte enheten; pluss ved trinnvis oppkjøp, virkelig verdi av eksisterende eierandel i den oppkjøpte enheten; minus
- Nettoverdien (normalt virkelig verdi) av identifiserbare eiendeler og forpliktelser overtatt i transaksjonen

Hvis nettobeløpet er negativt, bokføres underprisen umiddelbart som en gevinst i resultatregnskapet. Ved trinnvis oppkjøp hvor investeringen endrer kategori fra tilknyttet selskap til datterselskap blir oppreguleringen av eksisterende eierandel til virkelig verdi ført som gevinst i resultatregnskapet.

Utkjøp av minoritetsinteresser betraktes som transaksjoner med eiere og medfører ikke beregning av goodwill. Justering av minoritetsinteressene ved slike transaksjoner skjer på basis av en forholdsmessig andel av datterselskapets egenkapital.

Datterselskaper

Datterselskaper er enheter som kontrolleres av konsernet. Kontroll foreligger når investor er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i selskapet, og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over selskapet. Ved vurdering av kontroll, tas det hensyn til potensielle stemmerettigheter som kan utøves eller konverteres. Finansregnskapene til datterselskapene inkluderes i konsernregnskapet fra det tidspunkt kontrollen oppnås og inntil kontrollen opphører.

Tilknyttede foretak

Tilknyttede foretak er enheter hvor selskapet og/eller konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Betydelig innflytelse er antatt å foreligge når konsernet har mellom 20% og 50% av stemmerettene i selskapet. Konsernregnskapet inkluderer konsernets andel av resultater fra tilknyttede foretak etter egenkapitalmetoden fra det tidspunktet betydelig innflytelse oppnås og inntil slik innflytelse opphører.

Eliminering av transaksjoner ved konsolidering

Konserninterne mellomværender og transaksjoner samt eventuelle urealiserte gevinster og tap eller inn-

tekter og kostnader knyttet til konserninterne transaksjoner, elimineres ved utarbeidelsen av konsernregnskapet.

Regnskapsmessig behandling i selskapsregnskapet

I selskapsregnskapet til morselskapet er investeringer i datterselskaper og tilknyttede foretak innarbeidet til anskaffelseskost minus eventuelle nedskrivninger. Ved omklassifisering fra tilgjengelig for salg til datterselskap eller tilknyttet foretak, er investeringens balanseførte verdi på det tidspunktet bestemmende eller betydelig innflytelse oppnås, benyttet som anskaffelseskost.

Avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av konsernets virksomhet som utgjør et eget segment eller et eget geografisk område og som har blitt avhendet eller holdes for salg eller er et datterselskap anskaffet utelukkende med tanke på videresalg. Klassifisering som avviklet virksomhet skjer ved salg eller når kriteriene for klassifisering som holdt for salg er oppfylt. Når en virksomhet klassifiseres som avviklet, justeres sammenligningstallene for foregående periode tilsvarende.

Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til det enkelte konsernselskaps funksjonelle valuta til valutakursen på transaksjonstidspunktet. Monetære eiendeler og forpliktelser i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen. Valutakursdifferanse som fremkommer ved omregning, innregnes i resultatregnskapet.

Regnskaper for utenlandske virksomheter

Eiendeler og forpliktelser for utenlandske virksomheter omregnes til norske kroner til valutakursen på balansedagen. Inntekter og kostnader for utenlandske virksomheter, omregnes til norske kroner med tilnærmet valutakurs på tidspunktet for transaksjonene.

Omregningsdifferanser innregnes i andre inntekter og kostnader og presenteres som omregningsdifferanse i egenkapitalen. I datterselskaper som ikke er heleide, blir en forholdsmessig andel av omregningsdifferansene tilordnet minoriteten. Ved nedsalg i utenlandske virksomheter blir en akkumulert andel av omregningsdifferansene ført mot resultatet som del av gevinstberegningen.

Nettoinvesteringer i utenlandsk virksomhet

Omregningsdifferanser som fremkommer ved omregning av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter, spesifiseres som omregningsdifferanser i egenkapitalen. Disse resultatføres ved avhendelse.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter som ikke er derivater

Finansielle instrumenter som ikke er derivater, består av investeringer i gjelds- og egenkapitalinstrumenter, kundefordringer og andre fordringer, kontanter og lån, leverandørgjeld og annen gjeld.

Kundefordringer og andre fordringer med forfall kortere enn 3 måneder neddiskonteres ikke.

Finansielle instrumenter som ikke er derivater, måles ved førstegangsinnregning til virkelig verdi tillagt eventuelle direkte henførbare transaksjonsutgifter.

Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Rentebærende lån innregnes ved førstegangs balanseføring til virkelig verdi redusert for transaksjonskostnader. Etterfølgende måling er til amortisert kost, hvor eventuell forskjell mellom kost og innløsningsbeløp innregnes over løpetiden som en del av den effektive renten.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra eiendelen utløper, eller når konsernet overfører de kontraktsmessige rettene i en transaksjon hvor praktisk talt all risiko og avkastning ved eierskap til den finansielle eiendelen overføres.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Investeringer i egenkapitalinstrumenter er i hovedsak klassifisert som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg. Dette er i samsvar med konsernets investeringsstrategi. Etter førstegangsinnregning måles disse instrumentene til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi innregnes i andre inntekter og kostnader. Når en investering realiseres og fraregnes, overføres akkumulert urealisert verdiendring fra andre inntekter og kostnader til resultat. Regnskapsmessig behandling av eventuelle tap ved verdifall omtales nedenfor under "Verdifall".

Finansielle eiendeler holdt for omsetning / øremerket til virkelig verdi over resultatet

Et finansielt instrument klassifiseres til virkelig verdi over resultat dersom det ved førstegangsinnregning er øremerket til dette, eller holdes for omsetning. Instrumentet måles til virkelig verdi og endringer i verdier innregnes i resultatet.

Annet

Andre finansielle instrumenter som ikke er derivater, måles til amortisert kost redusert for eventuelle tap ved verdifall.

Finansielle derivater

Konsernet bruker finansielle derivater for å begrense eksponeringen mot renterisiko, valutarisiko og prisen som oppstår gjennom operasjonelle og finansielle aktiviteter. I henhold til konsernets finansretningslinjer har morselskapet også kjøpt energirelaterte derivater for handelsformål. Derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring, regnskapsføres og presenteres som instrumenter holdt for omsetning.

Finansielle derivater innregnes første gang til kostpris. I etterfølgende perioder vurderes derivatene til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi på derivater som eies for handelsformål innregnes umiddelbart i resultatregnskapet. Når derivater kvalifiserer for sikringsbokføring, er innregning av verdiendringer avhengig av hva som sikres (se nedenfor).

Sikring

Kontantstrømsikring

Når et finansielt derivat er øremerket som sikringsinstrument for variabilitet i kontantstrømmene til en innregnet eiendel eller forpliktelse, eller til en svært sannsynlig forventet transaksjon, innregnes den effektive delen av en verdiendring på det finansielle derivatet i andre inntekter og kostnader. Når sikringsinstrumentet ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, omklassifiseres til virkelig verdi sikring, selges, avsluttes eller utløper, avvikles sikrings-

bokføringen. Akkumulert verdiendring som er innregnet i andre inntekter og kostnader, beholdes der til den forventede transaksjonen finner sted. Er sikringsobjektet en finansiell eiendel, blir beløpet innregnet i andre inntekter og kostnader overført til resultatet i samme periode som sikringsobjektet påvirker resultatet. Ved kontantstrømssikringer av fremtidige strømpriser føres tilhørende akkumulerte gevinster eller tap fra andre inntekter og kostnader til resultatregnskapet i samme periode eller perioder som de aktuelle derivatene går til levering / utøves. Hvis den sikrede transaksjonen ikke lenger forventes å inntruffe, innregnes akkumulerte urealiserte gevinster eller tap umiddelbart i resultatregnskapet.

Virkelig verdi sikring

Når et finansielt derivat er øremerket som sikringsinstrument for variabilitet i verdien av en innregnet eiendel, bindende avtale eller forpliktelse, innregnes gevinst eller tap på det finansielle derivatet i resultatregnskapet i perioden de oppstår. Tilsvarende blir endringer i sikringsobjektets virkelige verdi ført i resultatregnskapet i samme periode.

Sikring av valutakursrisiko knyttet til nettoinvestering i utenlandsk enhet

Ved sikring av valutakursrisikoen knyttet til en nettoinvestering i et utenlandsk datterselskap kan det benyttes sikringsinstrumenter i form av valutaderivater eller valutalån. Når et finansielt instrument er utpekt som sikringsinstrument i en slik relasjon, føres kursendringene på sikringsinstrumentet i andre inntekter og kostnader.

Egenkapital

Ordinære aksjer

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital. Utgifter forbundet med utstedelse av aksjer, innregnes som en reduksjon av egenkapital (overkurs) netto etter eventuell skatt.

Kjøp og salg av egne aksjer

Ved tilbakekjøp av egne aksjer, føres kjøpesummen inklusive direkte henførbare kostnader som endring i egenkapitalen. Aksjer som er kjøpt, klassifiseres som egne aksjer og reduserer total egenkapital. Når egne aksjer selges, innregnes mottatt beløp som en økning av egenkapitalen, og gevinst som følge av transaksjonen tilføres annen opptjent egenkapital.

Utbytter

Utbytter innregnes som en forpliktelse i den perioden de blir vedtatt.

Eiendom, anlegg og utstyr

Egne eiendeler

Eiendom, anlegg og utstyr føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger (se under) og eventuelt tap ved verdifall. Anskaffelseskost for egenproduserte driftsmidler inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader samt en rimelig andel av indirekte produksjonskostnader.

Når deler av et varig driftsmiddel har forskjellig utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter av eiendom, anlegg og utstyr.

Lånekostnader som er direkte henførbare til anskaffelse av eiendeler, kapitaliseres som en del av den aktuelle eiendelens utgifter inntil anleggsmiddelet er ferdigstilt til sin tiltenkte bruk. Slike låneutgifter kapitaliseres som en del av eiendelens anskaffelseskost

når det er sannsynlig at de vil føre til fremtidige fordeler for konsernet, og utgiftene kan måles på en pålitelig måte. Andre lånekostnader innregnes i resultatregnskapet i den perioden de er påløpt.

Kostnader etter anskaffelsen

Selskapet og konsernet medtar i anskaffelseskosten for et varig driftsmiddel utgifter til utskiftninger av deler av driftsmiddelet når slike utgifter antas å gi fremtidige økonomiske fordeler og utgiftene for de utskiftede deler kan måles pålitelig. Alle andre utgifter innregnes i resultatregnskapet i den perioden de påløper.

Avskrivninger

Avskrivninger beregnes lineært over estimert utnyttbar levetid for hver enhet av eiendom, anlegg og utstyr, og belastes resultatregnskapet. Tomter avskrives ikke. Estimert økonomisk levetid er som følger:

- Vassdragsreguleringer 40-50 år
- Kraftvirksomhet
 - Bygninger 50 år
 - Dammer, vannveier og luker 25-40 år
 - Maskinutrustning 40 år
 - Kraftvarmeverk (Spania) 25 år
 - Netteiendeler 25-35 år
- Industrivirksomhet
 - Bygninger 20-25 år
 - Maskiner og utstyr 7-15 år
- Driftsløsøre, biler, inventar mm. 3-12 år

Restverdi revurderes årlig dersom den ikke er ubetydelig.

Leide eiendeler

Selskapet og konsernet har enkelte leieavtaler med betingelser som i det vesentlige overfører de økonomiske rettigheter og forpliktelser til konsernet. Disse klassifiseres som finansielle leieavtaler og innregnes etter samme regnskapsprinsipp som tilsvarende eiendeler.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill representerer beløp som oppstår ved overtakelsen av datterselskaper og investeringer i tilknyttede foretak. For overtakelser etter 1. januar 2010 er goodwill beregnet som beskrevet ovenfor. For overtakelser som har skjedd mellom 1. januar 2003 og 31. desember 2009, representerer goodwill differansen mellom anskaffelseskost ved overtakelse og virkelig verdi av de netto identifiserte eiendeler som er overtatt. For overtakelse forut for dette, er goodwill oppført på bakgrunn av estimert anskaffelseskost som tilsvarende det beløp som var oppført under tidligere nasjonale regnskapsprinsipper.

Goodwill føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket eventuelle akkumulerte tap ved verdifall. Goodwill fordeles på kontantstrømgenererende enheter og blir ikke avskrevet, men blir testet årlig for verdifall. For tilknyttede foretak er balanseført verdi av goodwill inkludert i investeringsens balanseførte verdi i konsernregnskapet.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som anskaffes, føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger (se under) og tap ved verdifall.

Forskning og utvikling som er direkte henførbart til utvikling og testing av konsernets produkter og er identifiserbare og unike, og som kontrolleres av konsernet, blir balanseført som en immateriell eiendel når alle følgende kriterier er oppfylt:

- Det er teknisk mulig å ferdigstille produktet slik at den vil være tilgjengelig for bruk
- Ledelsen har til hensikt å ferdigstille produktet og bruke og selge det
- Det er mulig å bruke og selge produktet
- Det kan påvises hvordan produktet vil generere sannsynlige økonomiske fordeler
- Tilstrekkelige tekniske, finansielle og andre ressurser er tilgjengelige for å ferdigstille og ta i bruk produktet
- Utgiftene kan måles pålitelig.

Balanseførte utgifter inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og direkte henførbare felleskostnader som medgår for å gjøre produktet tilgjengelig for bruk.

Andre utviklingsutgifter som ikke oppfyller disse kriteriene, kostnadsføres når de påløper. Utviklingsutgifter som er kostnadsført, kan ikke senere balanseføres.

Etterfølgende utgifter

Senere utgifter vedrørende balanseførte immaterielle eiendeler aktiveres bare når de øker de fremtidige økonomiske fordeler relatert til denne eiendelen. Alle andre utgifter kostnadsføres i den perioden de påløper.

Avskrivninger

Avskrivninger beregnes og resultatføres lineært over estimert utnyttbar levetid for de immaterielle eiendelene, med mindre slik levetid er ubestemt. Goodwill blir testet for verdifall på balansedagen hvert år. Aktiverte kostnader i forbindelse med tildeling av konsesjoner avskrives over perioden frem til neste konsesjonsbehandling. Avskrivningsperioden er 50 år. Merverdier knyttet til kundeforhold, kundekontrakter, varemerker samt egenutviklet programvare og andre utviklingskostnader avskrives over 7 – 10 år.

CO2 Kvoter

Underkonsernet Cogen har utslippsrettigheter i forbindelse med driften av kraftvarmeverk i Spania. IFRS har ikke regulert hvordan dette skal rapporteres og i påvente av dette benyttes metoden «the net liability approach». Denne metoden går ut på at man først skal regnskapsføre en forpliktelse når det er foretatt utslipp som går ut over de utslipp som dekkes av de rettighetene som selskapet eier. Det foretas en årlig vurdering av foretatte utslipp mot eksisterende utslippsrettigheter.

Varebeholdninger

Varebeholdninger regnskapsføres til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. Netto realisasjonsverdi er estimert salgspris i ordinær virksomhet, fratrasket estimerte kostnader til ferdigstilling og salgskostnader.

Anskaffelseskost er basert på først-inn først-ut prinsippet og inkluderer kostnader påløpt ved anskaffelse av varene og kostnader for å bringe varene til nåværende tilstand og plassering. For produserte varer og

varer i arbeid inkluderer anskaffelseskost en andel av indirekte kostnader basert på normal kapasitetsutnyttelse.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Balanseført verdi av langsiktige tilvirkningskontrakter består av opptjent ikke fakturert inntekt etter løpende avregnings metode fratrasket mottatte forskuddsinnbetalinger. Beløpet er inkludert i balanseposten kundefordringer og andre fordringer. Se for øvrig nedenfor under driftsinntekter og note 13.

Fastsettelse av virkelig verdi

Regnskapsprinsipper og noteinformasjon krever at virkelig verdi fastsettes både for finansielle og ikke-finansielle eiendeler og forpliktelser. Virkelig verdi er definert som den verdi den enkelte eiendel eller forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type eiendel eller forpliktelse og i hvilken grad de handles i aktive markeder.

Finansielle instrumenter klassifiseres i sin helhet i et av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som har betydning ved verdsettelsen av instrumentene. Det vises til informasjon i note 16 om de forskjellige verdsettelsesnivåene.

Basert på det ovenstående benyttes normalt følgende metoder for fastsettelse av virkelig verdi:

Eiendom, anlegg og utstyr

I forbindelse med oppkjøp og virksomhetssammenlutninger innregnes eiendom, anlegg og utstyr til markedsverdi. Markedsverdien fastsettes på grunnlag av takster eller observerbare markedspriser på tilsvarende eiendeler.

Kundefordringer og andre fordringer

Virkelig verdi av kundefordringer og andre fordringer beregnes som nåverdi av fremtidige kontantstrømmer diskontert med markedsrenten på balansedagen.

Immaterielle eiendeler

Virkelig verdi på immaterielle eiendeler er basert på neddiskontert forventet kontantstrøm fra bruk og senere eventuelt salg av eiendelene.

Investeringer i aksjer, obligasjoner og fondsandel

Virkelig verdi for børsnoterte finansielle instrumenter, klassifisert som holdt for omsetning eller tilgjengelig for salg, tilsvarer notert kjøpskurs på balansedagen. For ikke-børsnoterte instrumenter er virkelig verdi basert på kjente omsetningskurser nær balansedagen eller verdivurderinger foretatt av meglerforetak etter vanlige benyttede verdivurderingsmetoder.

Ikke-derivative finansielle forpliktelser

Virkelig verdi for finansielle forpliktelser beregnes for informasjonsformål, og beregnes som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer diskontert med markedsrenten på balansedagen.

Derivater

Virkelig verdi av en rentebytteavtale er det estimerte beløp som selskapet og/eller konsernet vil motta eller måtte betale for å innfri avtalen på balansedagen,

hensyntatt dagens rentenivå og motpartens kredittverdighet. Virkelig verdi av energirelaterte derivater (futures, forwards og opsjoner) er markedskurser på balansedagen. Virkelig verdi av valutaterminkontrakter er basert på noterte markedskurser på balansedagen.

Verdifall

Balanseført verdi av selskapets og konsernets eiendeler blir, med unntak av varelager og utsatt skattefordel, gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det er indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp.

Tap ved verdifall innregnes når balanseført verdi av en eiendel eller kontantgenererende enhet (vurderingsenhet) overstiger gjenvinnbart beløp. Tap ved verdifall innregnes i resultatregnskapet.

Verdifall beregnet for kontantgenererende enheter fordeles slik at balanseført verdi av eventuell goodwill i kontantgenererende enheter reduseres først. Deretter fordeles resterende verdifall på de øvrige eiendelene i enheten forholdsmessig ut ifra balanseførte verdier.

Når en nedgang i virkelig verdi på en finansiell eiendel tilgjengelig for salg, har vært ført mot andre inntekter og kostnader og det foreligger objektive bevis for at eiendelen har vært gjenstand for verdifall (verdifallet er ansett som varig eller betydelig), innregnes det akkumulerte tap som har vært ført mot andre inntekter og kostnader i resultatregnskapet selv om den finansielle eiendelen ikke har blitt realisert. Det akkumulerte tapet som innregnes i resultatregnskapet, utgjør differansen mellom anskaffelseskost ved overtagelse og dagens virkelige verdi, redusert for eventuelle verdifall på den finansielle eiendelen som tidligere har vært innregnet i resultatregnskapet.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Gjenvinnbart beløp for eiendeler er det høyeste av netto salgspris og bruksverdi. Bruksverdi beregnes ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved å benytte diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og den risiko som er knyttet til den spesifikke eiendelen. For eiendeler som ikke hovedsakelig genererer uavhengige kontantstrømmer, fastsettes gjenvinnbart beløp for den vurderingsenheten som eiendelen tilhører.

Reversering av verdifall

Tap ved verdifall for egenkapitalinstrumenter som klassifiseres som tilgjengelig for salg, reverseres ikke over resultatregnskapet.

Tap ved verdifall av goodwill reverseres ikke.

For andre eiendeler reverseres tap ved verdifall dersom det er en endring i estimerer benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Et tap ved verdifall reverseres bare i den grad eiendelens balanseførte verdi ikke overstiger den balanseførte verdien som ville vært fastsatt, netto etter avskrivninger eller amortisering, dersom ingen tap ved verdifall hadde vært innregnet.

Ytelser til ansatte

Innskuddsbaserte pensjonsordninger

Forpliktelse til å yte tilskudd til innskuddsbaserte pensjonsordninger innregnes som kostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Ytelsesbaserte pensjonsordninger

Netto forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes separat for hver ordning ved å estimere størrelsen på fremtidige ytelser som den ansatte har opptjent gjennom sin arbeidsinnsats i inneværende og tidligere perioder. Disse fremtidige ytelsene diskonteres for å beregne nåverdien, og virkelig verdi av pensjonsmidler trekkes fra for å finne netto forpliktelse. Diskonteringsrenten tilsvarer markedsrente for foretaksobligasjoner av høy kvalitet (OMF rente) med tilnærmet samme løpetid som konsernets forpliktelser. Beregningene er gjort av en kvalifisert aktuar, og er basert på lineær opptjeningsmodell.

Når ytelsene i en pensjonsordning forbedres, innregnes den andelen av økningen i ytelsene som ansatte har opparbeidet rettighet til, som kostnad i resultatregnskapet lineært over gjennomsnittlig tidsperiode frem til de ansatte har oppnådd en ubetinget rett til de økte ytelsene. Kostnaden innregnes umiddelbart i resultatregnskapet dersom de ansatte allerede ved tildeling har fått en ubetinget rett til økte ytelser.

Aktuarielle gevinster og tap ved beregning av selskapets forpliktelse for en pensjonsordning innregnes i andre inntekter og kostnader når de oppstår. Pensjonskostnader / opptjeninger samt gevinster og tap på avkorting / avslutning innregnes i resultatet.

Netto rente ved beregning av pensjonsforpliktelse rapporteres som finansposter i resultatregnskapet.

Når beregningene resulterer i en eiendel for selskapet, begrenses innregningen av denne eiendelen til nettoen av totale urealiserte aktuarielle tap og kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening, og nåverdien av fremtidige tilbakebetalinger fra ordningen eller reduksjoner i innbetalinger til ordningen.

Avsetninger

En avsetning innregnes når det foreligger en lovbestemt eller underforstått plikt, som følge av en tidligere hendelse og det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling for å gjøre opp forpliktelsen, og forpliktelsen kan måles pålitelig.

Avsetninger for omstrukturering innregnes når konsernet har godkjent en detaljert og formell omstrukturingsplan, og omstruktureringen enten er påbegynt eller kunngjort for de berørte.

Driftsinntekter

Solgte varer og leverte tjenester

Driftsinntekter fra salg av kraft og andre varer innregnes i resultatregnskapet når det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap har gått over til kjøper. Driftsinntekter fra utførte tjenester innregnes basert på utført arbeid. Driftsinntekter innregnes ikke hvis det er betydelig usikkerhet knyttet til om forfalte krav vil bli betalt, dersom det er sannsynlig at varene blir returnert eller i de tilfeller konsernet har styringsrett over de leverte varene.

Inntektsføring av fortjeneste på langsiktige tilvirkningskontrakter skjer i takt med fremdriften, men kun dersom prosjektets forventede inntekter og kostnader kan estimeres pålitelig. Vesentlige prosjekter som

ikke er vareproduksjon og som har en leveringstid på over tre måneder, behandles etter løpende avregningsmetode dersom de på balansedagen viser en betydelig fullføringsgrad. Avhengig av type prosjekt beregnes fullføringsgraden som påløpte kostnader i forhold til totale estimerte kostnader, som direkte timeforbruk i prosent av totalt forventet timeforbruk eller ved en vurdering av teknisk ferdigstilling. Når prosjektets fortjeneste ikke kan estimeres pålitelig, vil kun inntekter tilsvarende påløpte prosjektkostnader innteksføres. Eventuelle estimerte tap på prosjekter bokføres i den perioden tapet identifiseres.

Finansinntekter

Finansinntekter består av realiserte gevinster på gjelds- og egenkapitalinstrumenter tilgjengelig for salg, mottatte utbytter, resultatandeler fra KS-investeringer, renteinntekter, agiogevinster og positiv verdiendring på finansielle instrumenter holdt for omsetning og derivater som innregnes i resultatet. Renteinntekter innregnes i resultatet basert på effektiv rentemetode etter hvert som de opptjenes.

Utbytteinntekter innregnes i resultatet på det tidspunkt rett til å motta betaling er etablert.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd som kompenserer for påløpte utgifter, innregnes som kostnadsreduksjon i resultatregnskapet på en systematisk måte i de samme periodene som utgiftene påløper. Tilskudd knyttet til anskaffelsen av driftsmidler føres som reduksjon av anskaffelseskost og amortiseres i form av reduserte avskrivninger over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Kostnader

Leiebetaling under operasjonelle leieavtaler

Leiebetalinger for operasjonelle leieavtaler innregnes i resultatregnskapet lineært over leieperioden.

Leieinsitamenter som mottas, innregnes som en integrert del av totale leiekostnader.

Finanskostnader

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, agiotap, negativ verdiendring på derivater og finansielle instrumenter holdt for omsetning og derivater som innregnes i resultatet, og øvrige realiserte tap og nedskrivninger for verdifall på gjelds- og egenkapitalinstrumenter.

Skattekostnad

Inntektsskatt på periodens resultat består av periode-skatt og utsatt skatt. Inntektsskatt innregnes i resultatet med unntak av skatt på poster som er innregnet direkte mot egenkapitalen eller i andre inntekter og kostnader. Skatteeffekten av sistnevnte poster innregnes direkte mot egenkapitalen eller i andre inntekter og kostnader.

Periodeskatt utgjør forventet betalbar skatt på årets skattepliktige resultat til gjeldende skattesatser på balansedagen, og eventuelle korrigeringer av betalbar skatt for tidligere år redusert med betalt forskuddsskatt.

Utsatt skatt beregnes basert på balanseorientert gjeldsmetode ved å ta hensyn til midlertidige forskjeller mellom balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser i den finansielle rapporteringen og skattemessige verdier. Følgende midlertidige forskjeller hensyntas ikke: goodwill som ikke er skattemessig

fradragsberettiget, opprinnelig innregning av eiendeler eller forpliktelser som ikke påvirker verken regnskapsmessig eller skattemessig resultat, samt forskjeller relatert til investeringer i datterselskaper som ikke antas å reversere i overskuelig fremtid. Avsetningen for utsatt skatt er basert på forventninger om realisasjon av eller oppgjør for balanseførte verdier av eiendeler og forpliktelser, og beregnet med skattesatser gjeldende på balansedagen.

Eiendeler ved utsatt skatt innregnes kun i den grad det er sannsynlig at eiendelen kan utnyttes gjennom fremtidige skattepliktige resultater. Eiendeler ved utsatt skatt reduseres i den grad det ikke lenger er sannsynlig at skattefordelen vil bli realisert.

Skattefordel som bare kan utnyttes ved konsernbidrag fra morselskapet, innregnes ikke før bidragene faktisk ytes og innregnes i de enkelte selskapene.

Kontanter og kontantekvivalenter

Med kontanter menes beholdning av kontanter i kasse og i bank. Kontantekvivalenter er kortsiktige likvide investeringer som kan omgjøres til kontanter innen tre måneder til et kjent beløp og som har en uvesentlig grad av risiko. Kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømoppstillingen inkluderer ikke ubenyttet kassekreditt.

Fastsettelse og presentasjon av driftssegment

Økonomisk informasjon for Driftssegmentene fastsettes og presenteres basert på informasjonen som gis til selskapets styre, som er konsernets øverste beslutningstakere.

Regnskapsstandarder og fortolkninger utgitt men ikke tatt i bruk

IFRS-er og fortolkninger som er utgitt men som ikke er obligatoriske å anvende pr. 31.12. 2017, er ikke tatt i bruk. Basert på de vurderinger som er gjort så langt, antas følgende standarder og fortolkningsuttalelser å få effekt for fremtidig regnskapsrapportering:

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 ble utstedt i januar 2016 og erstatter den gjeldende standarden om leieavtaler IAS 17. Den nye standarden endrer regnskapsføringen av leieavtaler som er behandlet som operasjonelle leieavtaler under gjeldende standard. Den krever at alle leieavtaler, uavhengig av type og med noen få unntak, skal innregnes i leietakers balanse som en eiendel med tilhørende forpliktelse. Standarden er effektiv fra 1. januar 2019. Konsernet vil vurdere effekten av IFRS 16 i 2018. Effekten kan bli vesentlig og vil avhenge av antallet og størrelsen på leieavtaler som nå er regnskapsført som operasjonelle leieavtaler. (Jfr. note 19)

IFRS 9 Finansielle instrumenter

Standarden omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018 og erstatter IAS 39 på de nevnte områder.

Konsernet har gjennomført en analyse av effekter av den nye standarden og har konkludert med at den ikke vil ha vesentlige effekter på dets finansielle instrumenter. Det er ikke nødvendig med utarbeidelse av sammenlignbare tall eller justering av åpningsbalansen ved implementering av IFRS 9.

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres inn i tre kategorier: virkelig verdi over resultatet, amortisert kost og virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. Klassifiseringen vil avhenge av hvilken forretningsmodell for styring av finansielle instrumenter som er benyttet, samt karakteristika ved kontantstrømmene til det enkelte instrumentet.

Aksjeposter som tidligere ble klassifisert som "tilgjengelig for salg", ble målt til virkelig verdi gjennom utvidet resultat i henhold til IAS 39. Etter IFRS 9 er det mulighet for å velge om endringer i virkelig verdi skal innregnes i resultatregnskapet eller mot utvidet resultat. Konsernet vil fortsette å måle eiendelen til virkelig verdi med verdiendringer mot utvidet resultat for eksisterende aksjer. For fremtidige investeringer vil dette bli vurdert aksjepost for aksjepost.

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt, men det er forenklinger i krav til testing av sikringsforhold. Den nye standarden åpner for flere muligheter til å anvende sikringsbokføring. Konsernet foretar imidlertid ingen i så henseende som følge av implementeringen av IFRS 9.

Ved vurdering av tap på fordringer vil det bli en endring der man går fra en inntruffet tapsmodell til en forventet tapsmodell. Tap på fordringen vil bli innregnet på et tidligere tidspunkt i henhold til IFRS 9. Virkningen er imidlertid vurdert som ikke vesentlig for konsernet.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende fortolkninger. Den nye standarden krever at en kundekontrakt inndeles i de enkelte plikter til ytelse. En plikt til ytelse kan være en vare eller tjeneste. Inntekt innregnes når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018.

Konsernet har valgt å implementere standarden uten tilbakevirkende kraft fra og med regnskapsåret den implementeres, det vil si uten omarbeidelse av sammenlignbare tall.

Konsernet har vurdert virkningene av IFRS 15 og har foretatt en gjennomgang av inntektsstrømmer og kontraktstrukturer i de enkelte underkonsern.

Store deler av konsernets inntektsstrømmer knytter seg til ordinært varesalg og løpende tjenesteleveranser hvor inntektsføringen i liten grad vil bli påvirket av den nye standarden.

Enkelte underkonsern har inntektsstrømmer hvor inntektsføringen foretas basert på løpende avregning. Noen har også transaksjonsmodeller hvor flere leveranser er inkludert i samme kontrakt.

Konklusjonen for de fleste av disse inntektsstrømmene er at overgangseffektene ved implementering av IFRS 15 vil være uvesentlige.

Underkonsern EFD har imidlertid inngått noen kontrakter med kunder uten tidsbegrensning og som kan sies opp eller endres av en av partene når som helst. En slik type kontrakt anses uoppfylt dersom selskapet ennå ikke har overført noen avtalte varer eller tjenester til kunden og selskapet ennå ikke har mottatt eller er berettiget til å motta noe vederlag i bytte mot avtalte varer eller tjenester.

Etter IAS 11 har EFD, frem til og med 2017, inntektsført ovennevnte kontrakter basert på løpende avregning. I henhold til IFRS 15 har vi fastslått at disse kontraktene ikke kan inntektsføres før alle kontraktbetingelser i sin helhet er oppfylt.

Som følge av implementering av IFRS 15 har konsernets egenkapital pr. 01.01.2018 derfor blitt belastet med en overgangseffekt på tNOK 6 111 (tEUR 621). Korreksjonen reflekterer en tilbakeføring av tidligere inntektsføring.

Det er ikke blitt identifisert andre vesentlige overgangseffekter i konsernet som følge av implementeringen av IFRS 15.

Note 1 Segmentrapportering

(1 000 NOK)

Segmentinformasjon presenteres for selskapets og konsernets videreførte virksomhetssegmenter. Inndelingen i virksomhetssegmenter viser de største underkonsernene som egne segmenter. Dette er basert på konsernets ledelses- og internrapporteringsstruktur. Internprisingen mellom segmentene er basert på prinsippet om armlengdes avstand. Segmentresultat, eiendeler og forpliktelser inkluderer poster som relaterer seg direkte til segmentene samt poster som allokeres ut i fra en rimelig fordelingsnøkkel. Segmentet "Eiendom" består av selskapene: Scanmatic Eiendom, Arendal Lufthavn Gullknapp, Songe Træsliperi, Arendal Industrier, Norsk Vekst og Bedriftsveien 17.

* Av- og nedskrivninger i segmentet "Investeringsvirksomhet" gjelder av- og nedskrivninger på merverdier etablert ved oppkjøp av datterselskaper.

** Netto finans i segment "Investeringsvirksomhet" for konsern inkluderer andel resultat fra TS

Konsern	Salg av kraft		Investeringsvirksomhet *		EFD		NSSL		Powel	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Driftsinntekter	139 213	112 359	1 459	361	1 157 728	1 030 660	774 055	902 318	591 198	560 284
Driftskostnader	49 731	56 653	19 460	11 328	1 045 175	954 640	620 296	728 720	541 947	499 284
Av- og nedskrivninger	6 674	6 874	15 506	36 801	24 169	23 520	51 697	58 565	79 392	46 572
Driftsresultat	82 808	48 832	-31 804	-47 768	88 384	52 500	102 062	115 033	-30 141	14 428
Netto finans **			-73 782	150 889	-6 769	-5 376	-359	-524	444	-3 588
Skattekostnad	43 059	24 313	-32 224	-25 577	27 840	21 512	24 243	27 537	4 127	1 342
Årsresultat	39 749	24 519	-73 362	128 698	53 776	25 612	77 460	86 971	-33 824	9 498
Segmenteiendeler	294 670	310 528	4 591 935	2 661 832	921 220	849 170	543 405	512 680	648 242	482 227
Segmentforpliktelser	63 150	46 439	1 756 341	1 960 475	523 405	478 488	245 633	258 839	495 594	288 658
Netto renteb. gjeld			-128 638	1 687 546	81 047	76 379	-91 645	-61 459	96 834	72 889

Konsern forts	Cogen		Scanmatic		Markedskraft		Tekna	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Driftsinntekter	937 534	487 606	573 775	658 991	121 261	129 899	124 047	124 593
Driftskostnader	863 259	465 614	532 424	598 221	116 034	127 447	142 187	117 872
Av- og nedskrivninger	19 492	14 606	2 931	2 222	4 656	9 261	8 952	7 376
Driftsresultat	54 784	7 386	38 421	58 548	571	-6 809	-27 092	-655
Netto finans	5 547	-4 575	-122	-540	3 053	1 692	-5 419	-2 192
Skattekostnad	13 034	2 331	8 075	14 267	764	-1 537	-72	10 092
Årsresultat	47 296	480	30 224	43 741	2 860	-3 581	-32 439	-12 939
Segmenteiendeler	584 454	404 609	270 863	235 253	268 955	202 318	202 898	179 675
Segmentforpliktelser	451 803	328 198	168 496	141 822	196 708	128 524	182 877	125 371
Netto renteb. gjeld	115 341	169 937	-18 731	-61 249	-134 379	-75 346	126 111	75 802

Konsern forts	Eiendom		Sum	
	2017	2016	2017	2016
Driftsinntekter	6 604	7 409	4 426 873	4 014 480
Driftskostnader	10 434	6 216	3 939 242	3 565 995
Av- og nedskrivninger	9 140	2 302	222 608	208 100
Driftsresultat	-12 970	-1 109	265 022	240 385
Netto finans	-1 281	-960	-78 687	134 826
Skattekostnad	-1 034	113	87 812	74 395
Årsresultat	-13 217	-2 182	98 522	300 816
Segmenteiendeler	212 167	183 319	8 538 808	6 021 611
Segmentforpliktelser	68 928	48 566	4 152 935	3 805 379
Netto renteb. gjeld	58 859	30 399	104 798	1 914 897

Geografisk område	Norge		Europa		Asia		Nordamerika m.m.		Konsolidert	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Driftsinntekter	1 224 791	1 225 150	2 426 948	2 141 372	489 267	425 958	285 867	222 000	4 426 873	4 014 480
Segmenteiendeler	6 169 115	4 235 918	1 610 526	1 091 243	384 114	343 351	367 618	351 099	8 531 373	6 021 611

Morselskap	Salg av kraft		Investeringsvirksomhet		Sum	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Driftsinntekter	139 213	112 359	1 459	361	140 672	112 719
Driftskostnader	49 731	56 653	19 460	11 328	69 190	67 981
Av- og nedskrivninger	6 674	6 874			6 674	6 874
Driftsresultat	82 808	48 832	-18 001	-10 967	64 807	37 865
Netto finans			2 623 903	301 264	2 623 903	301 264
Skattekostnad	43 059	24 313	-25 819	-12 722	17 240	11 591
Årsresultat	39 749	24 519	2 631 721	303 019	2 671 470	327 538
Segmenteiendeler	294 670	310 528	5 973 407	4 285 480	6 268 077	4 596 008
Segmentforpliktelser	63 150	46 439	2 007 154	2 186 171	2 070 304	2 232 610
Netto renteb. gjeld			-128 638	1 916 839	-128 638	1 916 839

Note 2 Annen driftsinntekt / Salgsinntekter*Annen driftsinntekt*

Leieinntekter
Andre driftsinntekter
Sum annen driftsinntekt

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
1 822	6 446	502	579
41 946	59 334	3 351	3 390
43 768	65 780	3 853	3 970

Salgsinntekter

Salgsinntektene er spesifisert på morselskap og datterselskap i note 1 Segmentrapportering. Det fremgår av virksomhetsbeskrivelsen i årsberetningen hva de enkelte selskapers omsetning består av.

Note 3**Overtagelse av datterselskap i 2016****Overtagelse av Bedriftsveien 17 AS**

Avtale om kjøp av 100% av aksjene i Bedriftsveien 17 AS ble inngått 28 januar 2016. I samsvar med reglene etter IFRS nr 3 ble Bedriftsveien 17 AS konsolidert med virkning fra 01.01.2016. Det ble avtalt et kontant oppgjør på i alt tNOK 12.837. Selskapet driver utleie av bygninger til Scanmatic AS. Resultat etter skatt ble i 2016 et underskudd på tNOK 242.

Overtakelsen hadde følgende effekt på eiendeler og forpliktelser på overtakelsestidspunktet:

	Balanseført verdi før overtakelse. Tall i tNOK	Virkelig verdi justeringer. Tall i tNOK	Innregnede beløp ved overtakelse. Tall i tNOK
Eiendom, anlegg og utstyr	4 145		4 145
Tomterettigheter		13 114	13 114
Kundefordringer og andre fordringer	232		232
Kontanter og kontantekvivalenter	12		12
Utsatt skatt	-31	-3 278	-3 309
Rentebærende lån og kreditter	-1 297		-1 297
Leverandørgjeld og andre bet.forpl.	-39		-39
Betalbar skatt	-21		-21
Netto identifiserbare eiendeler og forpl.	3 001	9 836	12 837

Det har ikke vært noen vesentlige oppkjøp i 2017.

Note 4 Lønn og andre ytelser til ansatte

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
Lønn	1 024 661	928 826	29 218	24 657
Folketrygdavgift	138 125	118 723	3 923	4 231
Pensjonskostnader	55 146	55 223	1 636	2 527
Andre ytelser	85 005	94 191	2 927	1 996
Sum lønn og andre ytelser	1 302 936	1 196 963	37 704	33 411
Antall årsverk	2 178	2 040	21	19

	Lønn honorarer	Bonus for 2016 utbetalt 2017	Natural- ytelser	Samlet godtgjørelse	Period. pensjons- kostnad	Antall styre- møter (i)
Ledende ansatte						
Jarle Roth, konsernsjef	3 280	446	240	3 966	97	
Lars Peder Fensli, finansdirektør	2 040	94	18	2 152	99	
Morten Henriksen, teknisk direktør	2 192	255	21	2 468	98	
Torkil Møgstad, konserndirektør	1 629	179	18	1 826	98	
Medlemmer av styre, revisjons- og kompensasjonskom.						
Øyvin A. Brøymer, styrets leder	348			348		12
Morten Bergesen, styrets nestleder	319			319		12
Didrik Vignæs, styremedlem	212			212		12
Arild Nysæther, styremedlem	313			313		12
Marianne Lie, styremedlem	262			262		12
Heidi Marie Petersen, styremedlem	212			212		11
Marianne Sigurdson Lyngvi, styremedlem	212			212		11
Samlet godtgjørelse	11 019	974	297	12 290	392	

(i) Det er avholdt 12 styremøter i 2017

I tillegg er utbetalt tNOK 286 i pensjon til tidligere styremedlemmer. Nåværende styremedlemmer opptjener ingen rett til pensjon.

Ledende ansatte deltar i den kollektive pensjonsordningen for ansatte i mor- og datterselskaper. Jfr. beskrivelsen i pensjonsnoten. Med iverktredelse senest 31.12.2015 har alle selskapene i konsernet utviklet de ytelsesbaserte ordninger, da med et unntak for ansatte over 60 år som er medlemmer av AFKs Pensjonskasse. Disse forblir i den ytelsesbaserte ordningen frem til pensjonsalder. Den ytelsesbaserte ordningen gir ved full opptjeningstid på 30 år en pensjon som sammen med folketrygden utgjør 66% av sluttlønn. I morselskapet var det frem til utgangen av 2015 en tilleggspensjonsordning for ansatte med pensjonsgrunnlag utover 12G. Ytelsene ved full opptjening lå på samme nivå som for lønnsgrunnlag under 12G, 66%. Også denne ordningen har opphørt og blitt erstattet av et tilsvarende kontantbeløp for alle under 60 år. Bonus, opsjoner og andre ytelser inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Konsernledelsen har ikke mottatt godtgjørelser eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern, enn det som er vist over. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester utenfor de normale funksjoner for en leder. Heidi Marie Petersen har mottatt kr 151.750 for styreverv i datterselskapet Glamox. Arild Nysæther har mottatt kr 239 368 (GBP 22.500) som styreleder i datterselskapet NSSL. Morten Bergesen har mottatt kr 139.906 (EUR 15.000) som styreleder i datterselskapet Cogen Energia España. Marianne Sigurdson Lyngvi har mottatt kr. 15.000 for styreverv i datterselskapet Arendal Industrier

Vedrørende lån og sikkerhetsstillelse for medlemmer av ledergruppen, styret og andre valgte selskapsorganer vises til note 24.

Note 4 forts**Betingelser konsernsjef:**

For konsernsjef er det avtalt følgende vederlag ved opphør av ansettelsesforholdet:

Lønn utbetales i oppsigelsestiden (6 mnd.) med tillegg av lønn i påfølgende 12 mnd.

I forbindelse med tiltredelsen fikk konsernsjefen en rett til å kjøpe 3 000 aksjer i selskapet med 15% rabatt og en bindingstid på 3 år.

Pensjonsforpliktelser / kostnader

Konsernets norske selskaper er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningene tilfredsstiller lovens krav. Pensjonsordningen omfatter alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon.

Med iverksettelse senest 31.12.2015 har alle selskapene i konsernet avvirket de ytelsesbaserte ordninger. Et unntak fra dette er ansatte over 60 år som har vært med i AFK Pensjonskasse, disse vil fortsatt være med i pensjonskassen med ytelsesbasert opptjening frem til oppnådd pensjonsalder.

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
<i>Pensjonsforpliktelse</i>				
Nåverdi av usikrede forpliktelser	34 226	34 109	12 168	11 148
Nåverdi av sikrede forpliktelser	71 250	65 930	48 442	44 795
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-97 588	-83 557	-54 441	-51 972
Innregnet arbeidsgiveravgift	1 716	1 572	1 716	1 572
Nåverdi av netto forpliktelser	9 604	18 054	7 884	5 544
Herav presentert som pensjonsmidler	26 338	17 627	5 999	7 177
Andre pensjonsforpliktelser	10 182	4 795		
Brutto pensjonsforpliktelser	46 124	40 475	13 883	12 720
<i>Endring i innregning nettoforpliktelse for ytelsesbasert pensjon</i>				
Netto sikrede ytelsesbasert pensjonsforpliktelse per 1. januar	-17 627	-14 204	-7 177	-7 383
Forpliktelse usikrede ordninger per 1. januar	36 289	36 275	12 720	17 917
Innskudd mottatt	-11 487	-4 466	-119	-1 207
Utbetalt fra ordningen	-3 431	-5 864	-678	-3 152
Aktuarielle (gevinster) tap fra totalresultatet	2 620	-2 455	2 870	-1 716
Effekt ved endring av pensjonsplan		4 633		
Valutakursendringer pensjonsforpliktelse	1 272	-1 143		
Kostnader vedrørende ytelsesbaserte ordninger	1 968	5 276	267	1 085
Nettoforpliktelse for ytelsesbaserte ordninger per 31.12	9 604	18 054	7 884	5 544
<i>Kostnader innregnet i resultatregnskapet</i>				
Kostnader vedrørende denne periodens pensjonsopptjening	1 553	2 839	100	377
Rente på forpliktelsene	2 387	4 344	1 416	1 541
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-2 297	-2 613	-1 323	-1 394
Innregnet arbeidsgiveravgift	297	395	74	243
Innregnet actuarielle gevinster og tap	28	-6		
Effekt ved avvikling av ytelsesbasert pensjonsordning		317		317
Kostnader ved ytelsesbaserte ordninger	1 968	5 276	267	1 085
Kostnader ved innskuddsbaserte ordninger	53 270	50 094	1 461	1 589
Nettorente pensjonsforpliktelser overført finans	-92	-147	-92	-147
Overført effekt ved avvikling til egen linje i resultatregnskapet				
Sum pensjonskostnader	55 146	55 223	1 636	2 527
Faktisk avkastning på pensjonsmidler	6 343	4 170	4 301	2 858

Forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger

Vesentlige aktuariersmessige forutsetninger på balansedagen (presentert som vektete gjennomsnitt):

Tabell K2013BE benyttet ved beregning av levealder.

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
Diskonteringsrente 31.12	2,40 %	2,60 %	2,40 %	2,60 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler 31.12	2,40 %	2,60 %	2,40 %	2,60 %
Fremtidig lønnsvekst	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %	2,25 %	2,25 %
Fremtidig regulering av pensjoner	0,50 %	0,00 %	0,50 %	0,00 %

Investeringsprofil for pensjonsmidlene i konsernet

	Aksjer	Omløps obligasjoner	Penge marked	Anleggs obligasjoner	Annet
31.12.2016	33 %	64 %	3 %	0 %	0 %
31.12.2017	35 %	62 %	3 %	0 %	0 %

Utvikling av sikrede pensjonsforpliktelser i konsernet

	2017	2016	2015	2014	2013
Nåverdi av sikret ytelsesbasert pensjonsforpliktelse	71 250	77 068	76 946	443 328	362 910
Virkelig verdi av pensjonsmidler	97 588	93 325	98 460	333 129	305 117
Underskudd (overskudd) i ordningen	-26 338	-16 257	-21 514	110 199	57 793

Note 5 - Eiendom, anlegg og utstyr

Konsern
2016

Anskaffelseskost

	Under oppføring	Vann kraftverk	CHP-anlegg *	Annen eiendom **	Maskiner inventar	Sum
Balanse pr. 1. januar	121 193	314 489	630 093	675 064	1 306 614	3 047 453
Avviklet virksomhet				-314 722	-554 271	-868 993
Anskaffelser	68 350		23 810	14 714	72 384	179 258
Overført fra under oppføring	-20 597			20 597		
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp				20 848		20 848
Avgang			-20 155	-397	-13 824	-34 376
Valutakursendringer	-557		-36 365	-13 346	-64 830	-115 098
Balanse pr. 31. desember	168 389	314 489	597 382	402 758	746 073	2 229 091

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		161 137	472 726	241 857	909 666	1 785 386
Avviklet virksomhet				-138 833	-427 798	-566 631
Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp				3 589		3 589
Årets ordinære avskrivninger		6 010	8 553	9 315	81 465	105 344
Nedskrivning for verdifall					1 548	1 548
Avgang			-19 649		-8 404	-28 054
Valutakursendringer			-26 760	-4 374	-34 457	-65 591
Balanse pr. 31. desember		167 147	434 870	111 554	522 020	1 235 591

Bokført verdi pr.1 januar

121 193 153 352 157 367 433 207 396 948 1 262 067

Bokført verdi pr. 31 desember

168 389 147 342 162 512 291 204 224 053 993 500

2017

Anskaffelseskost

	Under oppføring	Vann kraftverk	CHP- anlegg *	Annen eiendom **	Maskiner inventar	Sum
Balanse pr. 1. januar	168 389	314 489	597 382	402 758	746 073	2 229 091
Anskaffelser	55 223	2 291	932	14 710	77 382	150 538
Overført fra under oppføring	-215 063	12 242		202 022	799	
Avgang		-22 529	-243	-15 553	-29 345	-67 671
Valutakursendringer	3 142		50 977	-7 740	27 260	73 638
Balanse pr. 31. desember	11 691	306 493	649 048	596 197	822 168	2 385 597

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar		167 147	434 870	111 554	522 020	1 235 591
Årets ordinære avskrivninger		5 750	13 871	12 576	76 803	109 001
Nedskrivning for verdifall ***				4 731		4 731
Avgang		-19 945	-316	-6 250	-26 359	-52 870
Valutakursendringer			37 903	1 778	15 751	55 431
Balanse pr. 31. desember		152 952	486 329	124 389	588 214	1 351 884

Bokført verdi pr.1 januar

168 389 147 342 162 512 291 204 224 053 993 500

Bokført verdi pr. 31 desember

11 691 153 541 162 718 471 808 233 954 1 033 713

* CHP-anlegg er kombinerte fjernvarme og gasskraftverk i Cogen.

** I posten "Annen eiendom" inngår en finansiell leieavtale med bokført verdi på tNOK 16 531 som er nærmere omtalt i note 19.

*** Nedskrivning for verdifall i 2017 er bokført verdi på eiendommer på Vindholmen som skal rives i forbindelse med utbygging av området.

Sikkerhetsstillelser

Pr. 31. desember 2017 er driftsmidler i datterselskapene med en bokført verdi på tNOK198 724 (2016: tNOK 204 669) stillet som sikkerhet for banklån (se note 17).

Note 5 - Eiendom, anlegg og utstyr forts.

Morselskapet

2016

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Anskaffelser

Avgang

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar

Årets ordinære avskrivninger

Avgang

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi pr.1 januar****Bokført verdi pr. 31 desember**

Under oppføring	Vann kraftverk	Annen eiendom	Maskiner inventar	Sum
6 762	314 489	8 440	6 812	336 502
2 376		140	1 050	3 566
			-638	-638
9 137	314 489	8 580	7 224	339 430
	161 137	2 245	4 405	167 787
	6 010	131	487	6 629
			-351	-351
	167 147	2 376	4 541	174 064
6 762	153 352	6 194	2 407	168 715
9 137	147 342	6 204	2 683	165 366

2017

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Anskaffelser

Overført fra under oppføring

Avgang

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

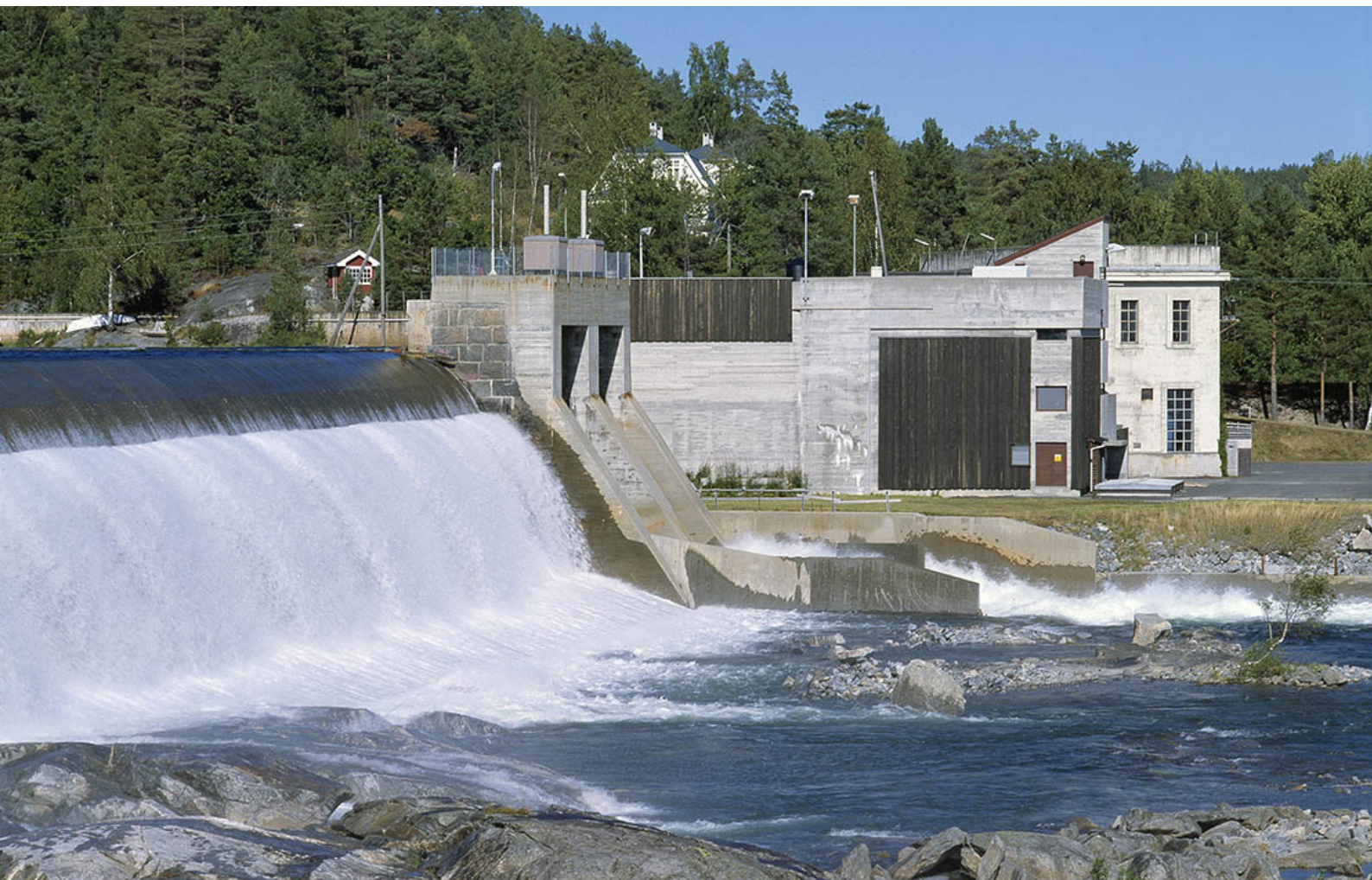
Balanse pr. 1. januar

Årets ordinære avskrivninger

Avgang

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi pr.1 januar****Bokført verdi pr. 31 desember**

Under oppføring	Vann kraftverk	Annen eiendom	Maskiner inventar	Sum
9 137	314 489	8 580	7 224	339 430
4 142	2 291		1 475	7 908
-12 242	12 242			
	-22 529		-949	-23 478
1 037	306 493	8 580	7 750	323 860
	167 147	2 376	4 541	174 064
	5 750	131	548	6 429
	-19 945		-949	-20 895
	152 952	2 507	4 139	159 599
9 137	147 342	6 204	2 683	165 366
1 037	153 541	6 072	3 610	164 261

Note 6 - Immaterielle eiendeler

Konsern

2016

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Avviklet virksomhet

Kjøp

Avgang

Valutakursendringer

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar

Avviklet virksomhet

Årets ordinære avskrivninger

Årets nedskrivning for verdifall

Avgang

Valutakursendringer

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi 1. januar****Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
1 227 522	852 878	12 250	2 092 650
-363 823	-227 526		-591 350
56 541	11 219		67 760
-1 635			-1 635
-24 456	-61 314		-85 770
894 148	575 257	12 250	1 481 655
709 441	145 004	5 844	860 290
-208 736	-63 451		-272 187
99 738		245	99 983
1 225			1 225
-848			-848
-10 289	-7 170		-17 459
590 532	74 383	6 089	671 004
518 080	707 874	6 406	1 232 360
303 616	500 873	6 161	810 651

2017

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Kjøp

Overtatt i virksomhetssammenslutning og oppkjøp

Avgang

Valutakursendringer

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar

Årets ordinære avskrivninger

Årets nedskrivning for verdifall

Avgang

Valutakursendringer

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi 1. januar****Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
894 148	575 257	12 250	1 481 655
49 783	5 023		54 806
	4 583		4 583
-46 372	-20 388		-66 760
22 944	32 281		55 225
920 503	596 755	12 250	1 529 509
590 532	74 383	6 089	671 004
76 794		245	77 039
26 372	5 466		31 838
-44 283	-20 388		-64 671
7 649	7 324		14 973
657 063	66 785	6 334	730 182
303 616	500 873	6 161	810 651
263 441	529 970	5 916	799 327

Morselskap

2016

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar

Årets ordinære avskrivninger

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi 1. januar****Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
471		12 250	12 721
471		12 250	12 721
471		5 844	6 315
		245	245
471		6 089	6 560
		6 406	6 406
		6 161	6 161

2017

Anskaffelseskost

Balanse pr. 1. januar

Balanse pr. 31. desember

Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger

Balanse pr. 1. januar

Årets ordinære avskrivninger

Balanse pr. 31. desember**Bokført verdi 1. januar****Bokført verdi 31. desember**

Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
471		12 250	12 721
471		12 250	12 721
471		6 089	6 560
		245	245
471		6 334	6 805
		6 161	6 161
		5 916	5 916

Oppstillingen nedenfor gir en oversikt over hvilke selskaper immaterielle eiendeler er fordelt på.

	Immater. eiendeler	Goodwill	Konsesjoner	Sum
<i>Immaterielle eiendeler fordelt per selskap</i>				
Arendals Fossekompani			5 916	5 916
Markedskraft	8 624	5 764		14 388
EFD	1 505	115 355		116 860
Powel	97 301	136 535		233 836
NSSL Global	33 732	261 691		295 424
Arendal Lufthavn Gullknapp	11 369			11 369
Cogen	13 037	6 041		19 079
Tekna	96 265			96 265
Scanmatic	1 607	4 583		6 191
Sum immaterielle eiendeler	263 441	529 970	5 916	799 327

Immaterielle eiendeler er aktiverte utviklingskostnader og lisenser for software samt merverdier knyttet til kundeforhold, kundekontrakter, patenter og varemerker. I Cogen består immaterielle eiendeler av CO2-kvoter kjøpt på børs. Konsesjonsrettighetene i morselskapet avskrives over konsesjonsperioden (50 år). Andre immaterielle eiendeler avskrives over perioder fra 4 til 10 år.

Goodwill testes årlig for verdifall, (se regnskapsprinsipper og note 21). I testene er hvert segment / underkonsern vurdert som en kontantgenererende enhet. Gjenvinnbart beløp for goodwill er estimert på grunnlag av bruksverdi. Beregnet bruksverdi er basert på nediskonterte framtidige kontantstrømmer. Dette verdsetter kontantstrømmen ut fra markedets krav til avkastning og risiko. Bruksverdien for 2017 er beregnet på tilsvarende måte som for 2016. Det er benyttet budsjetter for 2018 og langtidsbudsjetter fra strategiplaner for perioden frem til 2022. Utover dette er det brukt standard vekst på 2% frem til 2026 og en terminalverdi basert på samme vekstrate er tillagt. Risikofri rente er satt til 2,7% ved gjennomføring av beregningene. Det er benyttet en risikopremie på 7% for et selskap med risiko som børsindeksen. Spesielle forhold ved de enkelte beregningene er kommentert nedenfor.

EFD

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 9,2%. Ved beregningen av avkastningskravet er det tatt hensyn til at konsernets inntjening er i EUR og USD og at virksomheten er syklisk.

Powel

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 10,0%.

NSSL Global

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 9,2%.

Ved beregningen av avkastningskravet er det tatt hensyn til at konsernets inntjening er i GBP og USD.

Cogen Energia España

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 10,3%.

Tekna Holdings Canada

Avkastningskravet til totalkapitalen (WACC) er satt til 13,3%.

Powels datterselskap i Sveits har slitt med å oppnå lønnsom drift siden oppkjøpet i 2014 og har derfor nedskrevet immaterielle eiendelene med MNOK 31,8 for verdifall.

For øvrige kontantgenererende enheter i AFK konsernet viser testene betydelige merverdier. Rimelige endringer i forutsetningene vil ikke medføre ytterligere nedskrivninger.

Forskning og utviklingskostnader

I 2017 er utviklingskostnader på tNOK 49 891 aktivert (2016 tNOK 41 914). Andre forsknings- og utviklingskostnader i konsernet er løpende kostnadsført og utgjorde i 2017 tNOK 122 502 og i 2016 tNOK 113 043.

CO2 utslippstillatelser

For 2017 mottok ikke Cogen frie CO2-kvoter. Faktiske utslipp i 2017 var på 213 000 tonn. Det var kjøpt kvoter for utslipp på 162 000 tonn pr 31.12.2016, det resterende er kjøpt i 2018. Det er foretatt kostnadsmessige tidsavgrensninger ifm. kjøp av CO2-kvoter på MEUR 0,5.

Note 7 Annen driftskostnad*Annen driftskostnad*

Vedlikehold eiendom, anlegg og utstyr
Honorarer
Husleie og relaterte kostnader
Markedsføring, salg og annonsering
IKT kostnader
Tap på fordringer
Forsikringspremier
Eiendomsskatt
Reisekostnader
Konsesjonsavgifter
Andre driftskostnader
Sum annen driftskostnad

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
31 610	29 113	5 759	6 885
43 233	48 135	3 429	2 219
123 877	77 268	1 655	1 118
33 428	28 202	572	543
45 797	44 412	2 014	1 592
3 325	-1 305		
25 227	23 833	1 770	1 245
11 198	14 310	5 619	8 028
97 660	87 139	995	858
3 249	2 876	2 582	2 570
101 241	113 533	4 316	4 404
519 847	467 516	28 709	29 462

Godtgjørelse til revisor

Lovpålagt revisjon
Andre attestasjonsoppgaver
Skatterådgivning
Annen bistand utenfor revisjon
Sum

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
6 831	6 657	463	628
346	608	16	15
917	775	130	77
2 236	2 115	1 314	674
10 330	10 155	1 923	1 395

Note 8 Finansinntekt og finanskostnad*Finansinntekt*

Inntekt fra investering i DS og TS
Renteinntekter
Konserninterne renteinntekter
Utbytteinntekter
Gevinst ved avhending av verdipapirer
Gevinst ved salg av Glamox (se note 25)
Kursgevinst lån i fremmed valuta
Annen finansinntekt
Finansinntekt

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
		371 879	148 724
16 150	8 435	2 028	5 626
		5 408	3 499
59 158	117 622	59 158	117 622
4 419	3 763	4 419	3 763
		2 323 477	
72 832	99 816	64 796	96 742
5 928	14 354	1 040	8 824
158 488	243 990	2 832 205	384 800

Finanskostnad

Rentekostnader
Kurstap lån i fremmed valuta
Nedskrivning investering i omløpsaksjer tilgj. for salg
Nedskrivning investering i DS/TS
Netto rentekostnad fra pensjonsforpliktelser
Annen finanskostnad
Finanskostnader

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
78 904	75 507	64 824	63 322
137 130	6 699	126 531	
10 200		10 200	
4 000	1 975	4 000	6 119
92	147	92	147
519	19 771	2 654	13 948
230 846	104 099	208 302	83 537

Netto finansinntekt og -kostnad

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
-72 358	139 891	2 623 903	301 264

Note 9 Skattekostnad*Ordinær inntektsskatt i Norge:*

- Ordinær inntektsskatt på alminnelig inntekt. Skattesatsen er 24% i 2017 og endres til 23% i 2018.

Skattesatsen på 23% er benyttet ved beregning av *Eiendel ved utsatt skatt* og *Forpliktelser ved utsatt skatt* pr. 31/12-2017

Særbeskatningen for norske kraftforetak består av følgende elementer:

- Naturressursskatt beregnes med 1,3 øre pr. kWh av selskapets gjennomsnittlige årsproduksjon siste 7 år. Beregnet naturressursskatt fratrekkes i selskapets betalbare skatt på alminnelig inntekt. I år hvor det ikke blir beregnet betalbar skatt skal naturressursskatten likevel betales. Beløpet føres opp som en fordring og motregnes mot senere års betalbare skatt på alminnelig inntekt. Naturressursskatten tilfaller kommunene og fylkene i konsesjonsområdet.

- Grunnrenteskatt fastsettes for hvert enkelt kraftverk og tilfaller staten.

Grunnlaget for denne skatten er brutto grunnrenteinntekt fratrukket driftsomkostninger og friinntekt. Grunnrenteinntekten bygger på markedspriser og avviker derfor fra selskapets regnskapsførte omsetningstall.

Skattesats for grunnrenteskatt er 34,3% i 2017 og endres til 35,7% i 2018.

Skattesatsen på 35,7% benyttes ved beregning av *Eiendel ved utsatt skatt grunnrente* pr. 31/12-2017

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
<i>Kostnader ved periodeskatt</i>				
Årets naturressursskatt	6 656	6 553	6 656	6 553
Betalbar skatt alminnelig inntekt fratrukket naturressursskatt	72 674	51 194	-6 656	-6 553
Justering for tidligere år	95	699	-0	403
Årets betalbare grunnrenteskatt	23 185	12 123	23 185	12 123
Sum periodeskatt	102 610	70 569	23 185	12 527
<i>Kostnader ved utsatt skatt</i>				
Effekt av endring i midlertidige forskjeller	-18 237	-1 145	-10 467	-4 149
Effekt av endret skattesats	3 357	5 841	4 440	4 084
Effekt endring midlertidige forskjeller grunnrenteskatt	1 273	283	1 273	283
Effekt av endret skattesats grunnrenteskatt	-1 190	-1 154	-1 190	-1 154
Sum kostnader ved utsatt skatt	-14 798	3 826	-5 945	-936
Sum skattekostnad i resultatregnskapet	87 812	74 395	17 240	11 591
<i>Avstemming effektiv skattesats</i>				
Resultat før skattekostnad	186 326	375 204	2 688 708	339 129
Skatt basert på gjeldende ordinær skattesats	44 718	93 801	645 290	84 782
Årets grunnrenteskatt	23 267	11 252	23 267	11 252
Effekt av ikke-fradragsber. kostnader	10 299	9 183	6 563	4 751
Effekt av skattefrie inntekter	-20 713	-34 264	-662 259	-67 918
Effekt av ikke balanseført underskudd til fremføring	25 399	20 123		
Effekt andre skattesatser i utlandet	656	-6 371		
Effekt av endrede skattesatser	3 475	5 848	4 440	4 084
Effekt av fusjon		-26 575		-25 447
For mye / -lite avsatt tidligere år	710	1 397	-61	86
Skattekostnad ved avstemming av effektiv skattesats	87 812	74 395	17 240	11 591
Gjeldende ordinær skattesats i Norge	24,0 %	25,0 %	24,0 %	25,0 %
Effektiv skattesats	47,1 %	19,8 %	0,6 %	3,4 %

Skatt innregnet i andre inntekter og kostnader

Vedrørende sikringsreserve	-1 239	6 174		7
Vedrørende aktuarielle gevinster og tap	-573	609	-660	412
Sum skatt innregnet i andre inntekter og kostnader	-1 812	6 783	-660	419

Betalbar skatt

Betalbar skatt på tNOK 106 267 (2016: tNOK 58 735) for konsernet og tNOK 29 270 (2016: tNOK 18 677) for morselskapet består av ikke ilignet betalbar skatt for inneværende periode.

Note 9 Skatt forts.

Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt

Konsern

	Eiendeler		Forpliktelser		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Eiendom, anlegg og utstyr	29 372	28 243	-48 474	-29 359	-19 102	-1 115
Goodwill, immaterielle eiendeler	638		-37 701	-66 981	-37 064	-66 981
Langsiktige fordringer og gjeld i valuta			-469	-464	-469	-464
Tilvirkningskontrakter	474		-15 106	-16 795	-14 632	-16 795
Varebeholdninger	4 548	4 665	-1 236	-1 188	3 312	3 477
Utestående fordringer	537	601		-121	537	480
Leasing- leieavtaler	2 860	3 221			2 860	3 221
Gevinst og tapskonto	402		-29	-112	373	-112
Regnskapsmessige avsetninger	10 644	8 508	-331	-3 249	10 313	5 259
Andre poster	572		-647	-989	-75	-989
Finansielle instrumenter	23 509	38 127			23 509	38 127
Ytelser til ansatte	7 283	7 779	-1 290	-1 162	5 993	6 617
Fremførbart underskudd	225 930	185 259			225 930	185 259
- Ikke hensyntatt fremførbart underskudd	-124 047	-93 876			-124 047	-93 876
= Hensyntatt fremførbart underskudd	101 883	91 383			101 883	91 383
Sum utsatt ordinær inntektsskatt	182 721	182 526	-105 282	-120 419	77 439	62 108
Eiendom, anlegg og utstyr, grunnrenteskatt	30 355	30 437			30 355	30 437
Sum utsatt grunnrenteskatt	30 355	30 437			30 355	30 437
Eiendel / -forpliktelse ved utsatt skatt	213 076	212 964	-105 282	-120 419	107 794	92 545
Motregning av eiendeler og forpliktelser	-15 871	-17 921	15 871	17 921		
Netto eiendel/-forpliktelse ved utsatt skatt	197 205	195 043	-89 411	-102 498	107 794	92 545

Morselskap

	Eiendeler		Forpliktelser		Netto	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Eiendom, anlegg og utstyr	19 546	21 650			19 546	21 650
Gevinst og tapskonto	215			-71	215	-71
Finansielle instrumenter	22 187	38 111			22 187	38 111
Ytelser til ansatte	1 813	1 330			1 813	1 330
Fremførbart underskudd	59 012	36 586			59 012	36 586
Sum utsatt ordinær inntektsskatt	102 773	97 677		-71	102 773	97 606
Eiendom, anlegg og utstyr, grunnrenteskatt	30 355	30 437			30 355	30 437
Sum utsatt grunnrenteskatt	30 355	30 437			30 355	30 437
Forpliktelse / eiendel ved utsatt skatt	133 128	128 115		-71	133 128	128 043
Motregning av eiendeler og forpliktelser		-71		71		
Netto eiendel ved utsatt skatt	133 128	128 043			133 128	128 043

Note 9 Endring utsatt skatt i løpet av året

2017														
Balanse 01.01	Resultat ført	Fra andre inntekter og kostnader	Effekt ved endring av ført undersk.	Fusjon fusjon og oppkjøp	Valuta- differanser	Balanse 31.12	Balanse 01.01	Resultat ført	Fra andre inntekter og kostnader	Effekt ved endring av ført undersk.	Fusjon fusjon og oppkjøp	Valuta- differanser	Balanse 31.12	
Konsern														
Ordinær innteksskatt														
Eiendom anlegg og utstyr	-20 809	4 518		-5 070	-313	-21 674	-21 674	2 961			1 368	-1 758	-19 102	
Goodwill, immaterielle eiendeler	-65 204	16 180			2 608	-46 416	-46 416	10 222			356	-1 227	-37 064	
Langsiktige fordr og gjeld i valuta	-409	-79			24	-464	-464	31				-37	-469	
Tilvirkningskontrakter	-5 049	-11 850			103	-16 795	-16 795	2 394				-230	-14 632	
Varebeholdninger	3 881	-193			-211	3 477	3 477	-423				257	3 312	
Utestående fordringer		-413		11	-31	483	483	133			-112	34	537	
Leasing og leieavtaler	3 594	-178		-47	-195	3 221	3 221	-595			20	235	2 860	
Gjavnst og tapskonto	-97	32			0	-112	-112	466				-0	373	
Regnskapsmessige avsetninger	11 239	-5 482			-498	5 259	5 259	4 382				672	10 313	
Andre poster	-3 295	2 362			-56	-989	-989	963				-48	-75	
Finansielle instrumenter	56 726	-12 461	-6 174		35	38 127	38 127	-15 924	1 239			67	23 509	
Ytelser til ansatte	8 017	-402	-609		-389	6 617	6 617	-1 627	573			430	5 993	
Fremførbart underskudd	93 302	3 269		-5 219	1 643	-1 621	91 373	11 896		-1 675	-2 900	3 188	101 883	
Sum ordinær innteksskatt	82 813	-4 697	-6 783	-5 219	-3 463	-542	62 108	14 879	1 812	-1 675	-1 268	1 583	77 439	
Grunnrenteskatt														
Eiendom, anlegg og utstyr	29 566	871				30 437	30 437	-82					30 355	
Sum grunnrenteskatt	29 566	871				30 437	30 437	-82					30 355	
Sum endring utsatt skatt	112 379	-3 826	-6 783	-5 219	-3 463	-542	92 545	14 797	1 812	-1 675	-1 268	1 583	107 794	
Morselskapet														
Ordinær innteksskatt														
Eiendom anlegg og utstyr	23 384	-1 734				21 650	21 650	-2 104					19 546	
Gjavnst og tapskonto	-93	22				-71	-71	287					215	
Finansielle instrumenter	49 911	-11 794	-7			38 111	38 111	-15 924					22 187	
Ytelser til ansatte	2 633	-891	-412			1 330	1 330	-177	660				1 813	
Fremførbart underskudd	25 048	14 462		-4 052	1 128	36 586	36 586	23 945		-1 520			59 012	
Sum ordinær innteksskatt	100 883	65	-419	-4 052	1 128	97 606	97 606	6 027	660	-1 520			102 773	
Grunnrenteskatt														
Eiendom, anlegg og utstyr	29 566	871				30 437	30 437	-82					30 355	
Fremførbart negativ grunnrenteskatt														
Sum grunnrenteskatt	29 566	871				30 437	30 437	-82					30 355	
Sum endring utsatt skatt	130 450	936	-419	-4 052	1 128	128 043	128 043	5 945	660	-1 520			133 128	

Note 10 **Egenkapital**

	Aksjekapital	
	Ordinære aksjer	
	2017	2016
Utstedt pr 31. desember – fullt innbetalt	2 239 810	2 239 810
	2 239 810	2 239 810

Pr 31. desember 2017 besto registrert aksjekapital av 2.239.810 ordinære aksjer (2016: 2.239.810). Aksjene har en pålydende verdi på NOK 100,- (2016: 100,-)

Eiere av aksjer er berettiget til det utbyttet som i hvert enkelt tilfelle besluttes av generalforsamlingen, og de er berettiget til en stemme pr aksje på selskapets generalforsamling. Ingen aksjeeier kan personlig eller ved fullmakt avgi stemme for mer enn en fjerdedel av det samlede antall aksjer. Aksjer som overdras til ny eier gir ikke stemmerett før det er gått minst tre uker fra ervervet er anmeldt til selskapet. Rettighetene til selskapets aksjer som er eiet av konsernet (se note 22), er innstilt inntil aksjene er overtatt av andre.

Utbytte

Ekstraordinært utbytte på NOK 420,- pr aksje ble vedtatt av ekstraordinær generalforsamling og utbetalt i desember 2017. Ordinært utbytte ble etter balansedagen foreslått utdelt av styret. Forslaget er at selskapets aksjepost i Kongsberg Gruppen utbetales som ordinært utbytte for 2017. Bokført verdi på denne aksjeposten pr 31.12.2017 er 1.444.383 kNOK. Det er ikke avsatt for foreslått utbytte, og det har ingen skattemessige konsekvenser. Det betales ikke utbytte på egne aksjer.

	Ordinært utbytte	Ekstraordinært utbytte
	Forslag 2017, utbetales 2018	Vedtatt 2016, utbetalt 2017
		Utbetalt desember 2017
Tingsutbytte 4,36 aksjer i KOG per aksje i AFK (Verdi pr 31/12-17)	1 444 383	
Ordinært kontantutbytte i 2016: NOK 95,00 per aksje		207 856
Ekstraordinært utbytte utbetalt i desember 2017, NOK 420,- per aksje		919 362
Sum:	1 444 383	207 856
		919 362

Note 11 **Konsernselskaper**

Datterselskaper	Registrert	Minoritetens andel av konsernets egenkapital fordelt på					
		Eierandel		underkonsern		Verdi i morselskapets balanse	
		2017	2016	2017	2016	2017	2016
Markedskraft AS *	Arendal	72,0 %	71,7 %	15 414	20 900	20 790	39 793
Wattsight AS *	Arendal	72,0 %	0,0 %	4 834		19 190	
Scanmatic AS	Arendal	67,7 %	67,0 %	54 491	51 635	5 716	4 493
Scanmatic Eiendom AS	Arendal	73,1 %	72,3 %	1 026	1 030	7 141	7 042
Songe Træsliperi AS	Risør	50,8 %	50,8 %	27	27	100	100
EFD AS	Skien	97,5 %	70,1 %	9 912	110 789	412 182	288 981
Powel AS	Trondheim	96,1 %	96,0 %	6 872	8 309	306 758	306 758
Glamox AS	Oslo	0,0 %	75,2 %	-	239 654	-	416 801
Arendal Lufthavn Gullknapp AS	Froland	89,9 %	88,6 %	13 564	13 957	135 073	115 367
Arendal Industrier AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	58 250	58 250
Bedriftsveien 17 AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	12 837	12 837
Norsk Vekst AS	Arendal	100,0 %	100,0 %	-	-	113	113
NSSL Global Ltd	England	80,0 %	80,0 %	59 554	50 151	273 298	273 298
Cogen Energia España S.L.	Spania	100,0 %	100,0 %	(307)	(746)	90 699	90 699
Tekna Holdings Canada Inc.	Canada	100,0 %	100,0 %	-	-	182 487	182 487
Sum				165 387	495 706	1 524 633	1 797 017

Utbytte og konsernbidrag fra datterselskaper er inntektsført i morselskapet med tNOK 371 879 i 2017 og tNOK 148 724 i 2016

* Wattsight AS ble utfisjonert fra Markedskraft AS i slutten av desember 2017.

Note 11 forts

Datterselskaper i Markedskraft AS

Datterselskap i Wattsight AS

MK Online GmbH Berlin Tyskland

Datterselskaper i EFD Induction Group AS

EFD Induction a.s	Skien		100,0 %	100,0 %
EFD Induction GmbH	Freiburg	Tyskland	100,0 %	100,0 %
EFD France Holding Eurl	Grenoble	Frankrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Ltd.	Wolverhampton	England	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Inc.	Detroit	USA	100,0 %	100,0 %
EFD Induction ab	Västerås	Sverige	100,0 %	100,0 %
EFD Induction s.r.l	Milano	Italia	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Ltd.	Bangalore	India	100,0 %	100,0 %
EFD Induction (Shanghai) Co., Ltd.	Shanghai	Kina	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Ges.m.b.H	Wien	Østerrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction s.l	Bilbao	Spania	100,0 %	100,0 %
Inductro SRL	Bucuresti	Romania	100,0 %	100,0 %
EFD Induction SP. Z o.o	Gliwice	Polen	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Co., Ltd	Bangkok	Thailand	100,0 %	100,0 %
EFD Induction S.A	Grenoble	Frankrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Marcoussis S.A	Paris	Frankrike	100,0 %	100,0 %
EFD Induction K.K.	Yokohama	Japan	100,0 %	100,0 %
EFD Inducaao Brasil Ltd	Sao Paolo	Brasil	100,0 %	100,0 %
EFD Induction Oil & Gas Service	Pinang	Malaysia	100,0 %	100,0 %
EFD Induction S de R.L	Queretaro	Mexico	100,0 %	

Datterselskaper i Powel ASA

Powel Energy Management AB	Jönköping	Sverige	100,0 %	100,0 %
Powel Danmark A/S	Odense	Danmark	100,0 %	100,0 %
Cascade AS	Tønsberg			100,0 %
Powel AB	Jönköping	Sverige	100,0 %	100,0 %
Powel AG	Basel	Sveits	100,0 %	100,0 %
Powel Enerji Cözümleri Ltd	Istanbul	Tyrkia	100,0 %	100,0 %
Powel Sp. Z.o.o.	Gdansk	Poland	100,0 %	100,0 %
Metertech AS	Trondheim		51,0 %	51,0 %
Powel Construction AS	Trondheim		100,0 %	100,0 %
Powel Metering AS	Trondheim		100,0 %	100,0 %
Powel GmbH	Dusseldorf	Tyskland	100,0 %	
Powel Analytics AS	Trondheim		100,0 %	

Datterselskaper i NSSL Global Ltd.

NSSL Global LLC	California	USA	100,0 %	100,0 %
Aero-Satcom Ltd.	London	England	50,0 %	50,0 %
Marine Electronic Solutions Ltd.	London	England	51,0 %	51,0 %
NSSLGlobal Technologies AS	Oslo		100,0 %	100,0 %
NSSL Global PTE Ltd	Singapore	Singapore	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal Continental Europe APS	Brøndby	Danmark	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal APS	Brøndby	Danmark	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal Polska SP. Z.o.o.	Warszawa	Polen	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal GmbH	Barbüttel	Tyskland	100,0 %	100,0 %
NSSLGlobal Distribution GmbH	Barbüttel	Tyskland	100,0 %	100,0 %
ESS Hanika GmbH	Barbüttel	Tyskland	100,0 %	100,0 %
NSSL Global PTY Ltd	Singapore	Singapore	100,0 %	

Datterselskaper i Scanmatic AS

Scanmatic Elektro AS	Arendal		51,0 %	51,0 %
Scanmatic Enviromental Technology AB	Åkersberga	Sverige	100,0 %	100,0 %
Scanmatic Instrument Technology AS	Ås		100,0 %	100,0 %

Datterselskap eier at Scanmativ Elektro AS

Optonet AS	Sogne		100,0 %	
------------	-------	--	---------	--

Datterselskaper i Cogen Energia España S.L.

Tortosa Energia SA	Tortosa	Spania	94,0 %	94,0 %
Cogen Eresma SL	Segovia	Spania	89,9 %	89,9 %
Cogen Gestion Intergral S.L.	Madrid	Spania	100,0 %	100,0 %
Energy by Cogen S.L.U.	Madrid	Spania	100,0 %	100,0 %
Agroenergética de Pinzón S.L.	Sevilla	Spania		78,7 %
Create Energy UK Ltd.	Cornwall	England	100,0 %	100,0 %
Ecoenergia Sistemas Alternativos S.L.	Navarra	Spania	75,0 %	75,0 %

Datterselskaper i Tekna Holdings Canada Inc.

Tekna Plasma Systems Inc.	Sherbrooke	Canada	100,0 %	100,0 %
Tekna Advanced Materials Inc.	Sherbrooke	Canada	100,0 %	100,0 %
Tekna Plasma Europe S.A.S.	Macon	Frankrike	100,0 %	100,0 %
Tekna Plasma Systems(Suzhou)Co Ltd.	Suzhou	Kina	100,0 %	100,0 %
Tekna Plasma India Private Ltd.	Chennai	India	100,0 %	100,0 %

Note 11 forts.

Investering i tilknyttede selskap

Enhet	Industri	Eierandel	Balanse ført verdi pr. 1/1	Kjøp av andeler	Salg av andeler	* Reklas- sifisering av andeler	Andre inntekter og kostnader	Resultat andel	Verdifall	Balanse ført verdi konsern 31/12	Anskaf- felseskost 31/12
NorSun	Produksjon solceller	21,3 %		17 762		5 000		-2 322		20 440	22 762
Flumill AS		45,3 %	4 007				-0	-674	-3 333	0	
Sum investert i tilknyttede selskap			4 007	17 762		5 000	-0	-2 996	-3 333	20 440	22 763

Sammenfattet finansiell informasjon om de enkelte selskapene, basert på 100%

Enhet	Omsetning	Årsresultat	Andre inntekter og kostnader	Anleggs midler	Omløps midler	Langsiktig gjeld	Kortsiktig gjeld	EK
NorSun	130 624	-10 907		244 263	191 205	117 282	158 376	159 810
Flumill AS	195	-1 487		54 445	142	900	2 702	50 985
Sum	130 819	-12 394		298 708	191 347	118 182	161 078	210 795

Opplysningene er hentet fra foreløpige regnskap, og viser således ikke de endelige regnskapstall for selskapene.

Finansdirektør i Arendals Fossekompani er styremedlem i NorSun.

Teknisk direktør i Arendals Fossekompani er styremedlem i Flumill.

Som følge av en emisjon i oktober 2017 ble NorSun reklassifisert fra "Tilgjengelig for salg" til "Investering i tilknyttet selskap" (se note 16).

Note 12 Andre fordringer og investeringer*Langsiktige investeringer*

Lån til ansatte
Innskudd egen pensjonskasse
Naturressursskatt tilgode
Andre langsiktige fordringer
Andre investeringer
Sum langsiktige investeringer

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
2 599	2 169	1 214	587
12 000	12 000	12 000	12 000
67 099	59 963	67 099	59 963
57 729	60 529	23 350	24 815
43 198	25 849	15 711	15 711
182 625	160 511	119 374	113 076

Sikkerhetsstillelser for lån til ansatte

Samtlige lån til ansatte forrentes etter en sats som til enhver tid ikke utløser skattemessig fordel.

Lånene avdras over 5 år (bil) eller 20 år (bolig).

Lån over NOK 200 000 er sikret med pant i fast eiendom.

Note 13 Varebeholdninger*Lagerbeholdninger*

Råmaterialer
Varer i arbeid
Reservedeler
Ferdigvarer
Sum lager (netto etter avsetning til ukurans)

Konsern	
2017	2016
108 595	103 800
66 858	47 402
24 939	24 220
90 089	102 335
290 481	277 757

Avsetning til ukurans

17 178	43 454
--------	--------

Anleggskontrakter

Datterselskapene EFD, Powel, Tekna og Scanmatic benytter løpende avregningsmetode for anleggskontrakter.

Ved årets slutt hadde disse datterselskapene følgende opptjente fordringer med tilhørende kostnader og fortjeneste:

Omsetning på igangværende prosjekter

- Prosjektkostnader

Inntektsført fortjeneste

Påløpte fordringer består av

Påløpt inntekt

- Herav fakturert

Forskudd fra kunder / Påløpte fordringer

(Se note 18 / note 14)

Det er ingen tilbakeholdt betaling fra kunder.

Konsern	
2017	2016
331 704	249 005
-188 244	-158 317
143 460	90 689
280 508	251 024
-357 736	-163 131
-77 229	87 893

Note 14 Kundefordringer og andre fordringer

Kundefordringer

Andre fordringer og forskuddsbetalinger (påløpte fordringer inngår)

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
1 141 498	745 939	6 835	4 875
383 802	310 134	4 259	2 320
1 525 300	1 056 073	11 094	7 195

Note 15 Kontanter og kontantekvivalenter

Bankinnskudd

Kontanter

Konsern		Morselskap	
2017	2016	2017	2016
2 162 328	455 692	1 705 751	62 067
26	38		
2 162 354	455 730	1 705 751	62 067

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter

Oversikt over selskaps og konsernets finansielle instrumenter

Virkelige verdier og tilsvarende balanseførte verdier utgjør:

	Konsern				Morselskap			
	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig	Bokført	Virkelig
	2017	2017	2016	2016	2017	2017	2016	2016
Kundefordr og andre fordr eks. derivater *	1 525 300	1 525 300	1 056 073	1 056 073	11 094	11 094	7 195	7 195
Kontanter og kontantekvivalenter*	2 162 354	2 153 989	455 730	455 730	1 705 751	1 705 751	62 067	62 067
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	2 301 025	2 301 025	2 030 674	2 030 674	2 301 025	2 301 025	2 030 674	2 030 674
Finansielle eiendeler holdt for oms.			20 038	20 038			20 038	20 038
Andre fordringer og investeringer*	182 625	182 625	160 511	160 511	119 374	119 374	113 076	113 076
Lån til fortak i samme konsern*					274 133	274 133	255 194	255 194
Derivat, rente og val.bytteavt. obl lån	-96 466	-96 466	-157 934	-157 934	-96 466	-96 466	-157 934	-157 934
Rentebærende lån og kreditter*	-1 968 217	-1 959 853	-1 594 284	-1 594 284	-1 535 290	-1 535 290	-1 280 791	-1 280 791
Obligasjonslån	-298 935	-330 855	-698 115	-752 100	-298 935	-330 855	-698 115	-752 100
Leverandørgj. og andre betalingsforpl.*	-685 200	-685 200	-690 023	-690 023	-49 598	-49 598	-15 042	-15 042
Andre kortsiktige forpliktelser*	-836 321	-836 321	-383 013	-383 013	-29 270	-29 270	-23 430	-23 430
Gjeld til foretak i samme kons.*					-17 022	-17 022	-25 901	-25 901
	2 286 165	2 254 244	199 657	145 672	2 384 796	2 352 876	287 031	233 046
Ikke innregnet gevinst / -tap:		-31 921		-53 985		-31 920		-53 985

* På disse postene er opprinnelig bokført verdi ansett å være en rimelig tilnærming til virkelig verdi.

For øvrig vises det til prinsippnoten angående hvordan virkelige verdier for de ulike instrumentene beregnes.

Verdsettelseshierarki

Tabellen nedenfor analyserer finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode.

De forskjellige nivåene har blitt definert som følger:

Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas mht. disse prisene.**Nivå 2:** Virkelig verdi måles ved bruk av annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).**Nivå 3:** Virkelig verdi måles ved bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke-observerbar input).

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	1 444 383	856 642	-	2 301 025
- Finansielle eiendeler som er øremerket til virkelig verdi over resultatet	-	-	-	-
- Finansielle eiendeler holdt for omsetning	-	-	-	-
- Obligasjonslån	-	-330 855	-	-330 855
	<u>1 444 383</u>	<u>525 787</u>	<u>-</u>	<u>1 970 170</u>
Øvrige derivative finansielle eiendeler	-	-	-	-
Rente og valutabytteavtale til obl lån	-	-96 466	-	-96 466
Øvrige derivative finansielle forpliktelser	-	-	-	-
	<u>1 444 383</u>	<u>429 321</u>	<u>-</u>	<u>1 873 704</u>

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter forts.

Morselskapets finansielle eiendeler fordeler seg som følger: (tNOK)

Aksjer tilgjengelig for salg eiet av morselskap

	Antall		Eierandel i %		Anskaffelseskost nedskrevet for verdifall				Virkelig verdi	
	2017	2016	2017	2016	2017	%	2016	%	2017	2016
Noterte aksjer										
Subsea 7		69 225	0,0	0,0			4 368	1,2	0	7 601
Kongsberg Gruppen	9 552 796	9 552 796	8,0	8,0	278 283	83,0	278 283	78,5	1 444 383	1 196 488
<i>Sum noterte aksjer</i>					278 283		282 651		1 444 383	1 204 089
Unoterte aksjer										
Silver Pensjonsforsikring	784 947	784 947	3,4	3,4	196,0	0,1	196	0,1	0	196
Eiendomsspar	390 432	390 432	1,0	1,0	2 490,0	0,7	2 490	0,7	137 822	148 364
Victoria Eiendom	870 959	870 959	6,1	6,1	23 621,0	7,0	23 621	6,7	470 318	483 382
Oslo Børs VPS Holding	1 996 000	1 996 000	4,6	4,6	30 569,0	9,1	30 569	8,6	248 502	179 640
NorSun *		1 500 322 070		14,3			15 000	4,2		15 003
<i>Sum unoterte aksjer</i>					56 876		71 876		856 642	826 586
Sum aksjer tilgjengelig for salg eiet av morselskap og konsern					335 159	100,0	354 527	100,0	2 301 025	2 030 674

* NorSun har i løpet av 2017 blitt et tilknyttet selskap - se note 11.

Finansielle eiendeler - eiet av morselskapet - holdt for omsetning til virkelig verdi over resultatet

Obligasjoner

Sparebanken Vest 12/perp

Sum

Anskaffelseskost		Virkelig verdi	
2017	2016	2017	2016
-	20 900	-	20 038
-	20 900	-	20 038

Sensitivitetsberegninger viser at en 10 % endring i virkelige verdier pr. 31.12.2017, ville medført en endring i egenkapitalen på tNOK 230.102 og en endring i årsresultat fra videreført virksomhet på tNOK 0. (2016 henholdsvis tNOK 205.071 og tNOK 2.038).

Ingen andre selskap i konsernet har finansielle eiendeler holdt for omsetning eller finansielle eiendeler tilgjengelig for salg i vesentlig utstrekning.

Finansiell risikostyring

Selskapet og konsernet er eksponert for kredittrisiko, likviditetsrisiko fra bruk av finansielle instrumenter og markedsrisiko. Styret har det overordnede ansvar for etablering av og tilsyn med konsernets retningslinjer for risikostyring. Prinsipper, prosedyrer og systemer for risikostyring på de viktigste områdene, gjennomgås og vurderes jevnlig. Industrielle engasjementer består av et begrenset antall større investeringer. Til grunn for investeringsstrategien ligger en tro på at langsiktig og aktivt engasjement gir størst avkastning. Investeringer utover dette gjøres i likvide plasseringer uten binding til konsernet. Ved investering i obligasjoner stilles krav til likvititet og soliditet hos utsteder.

- Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for finansielle tap dersom en kunde eller motpart til et finansielt instrument ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko oppstår normalt ved at selskapet eller konsernet innvilger kunder kreditt, eller ved investeringer i verdipapirer.

Kredittrisikoen knyttet til investeringer betraktes som begrenset i og med at det i hovedsak investeres i likvide verdipapirer med god kredittverdighet. En spesifikasjon av investeringene fremkommer tidligere i denne noten.

Konsernet har rutiner som skal sikre at salg på kreditt kun skjer til kunder hvor det ikke tidligere har vært betalingsproblemer og at kredittgrenser overholdes.

Note 16 Finansiell risikostyring / finansielle instrumenter forts.

Maksimal eksponering for kredittrisiko knyttet til fordringer på balansedagen var:

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
Totale balanseførte fordringer	1 311 743	827 990	19 702	13 196
Herav forfalt	105 587	97 514	233	
Avsatt til tap	6 684	5 836		

Innregnede tap på fordringer i 2017 utgjør for morselskapet tNOK 0 og for konsernet (videreført virksomhet) er netto utgiftsført tNOK 8.449
For 2016 utgjorde innregnede tap tNOK 0 for selskapet, og tNOK 2.065 for konsernet (videreført virksomhet).

- Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at konsernet ikke vil kunne oppfylle finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. Likviditetsstyring skal sikre at tilgjengelig likviditet er tilstrekkelig til å innfri forpliktelsene ved forfall, uten at det medfører uakseptable tap for selskapet og konsernet.

Kontantstrømmen fra selskapet og konsernets ordinære virksomhet, kombinert med betydelige investeringer i likvide verdipapirer samt ubenyttede kreditter, medfører at likviditetsrisikoen vurderes som lav.

Underkonsernet EFD har etablert en internasjonal konsernkontoordning som omfatter datterselskapene i Europa og Amerika. Dette bidrar til økt fleksibilitet og effektivitet i likviditetsstyringen.

Selskapet og konsernets forpliktelser fordeler seg som følger:

(I kontraktmessige kontantstrømmer inngår renter beregnet ut fra rentenivået på balansedagen)

	Balanse-ført beløp	Kontr.m. kontant strømmer	6 mnd. eller mindre	6 - 12 mnd.	1 - 2 år	2 - 5 år	Over 5 år
Konsern							
2017							
Rentebærende lån og kreditter	2 114 776	2 247 959	68 836	70 850	147 514	1 900 428	60 331
Kassekreditt	152 376	152 376	152 376				
Leverandørgjeld og annen gjeld	685 200	685 200	685 200				
Andre kortsiktige forpliktelser	836 321	828 111	739 650	88 461			
Derivater, se note 17	96 466	96 466				96 466	
Totalt	3 885 140	4 010 113	1 646 063	159 311	147 514	1 996 894	60 331
2016							
Rentebærende lån og kreditter	2 206 558	2 320 418	28 945	467 979	175 670	1 611 544	36 281
Kassekreditt	164 071	164 071	164 071				
Leverandørgjeld og annen gjeld	690 023	690 023	690 023				
Andre kortsiktige forpliktelser	383 013	383 013	294 152	88 862			
Derivater, se note 17	157 934	157 934		85 842		72 092	
Totalt	3 601 598	3 715 458	1 177 189	556 840	175 670	1 683 636	36 281
Morselskap							
2017							
Rentebærende lån og kreditter	1 834 225	1 941 112	21 377	21 377	42 755	1 855 602	
Leverandørgjeld og annen gjeld	49 598	49 598	49 598				
Andre kortsiktige forpliktelser	29 270	29 270	29 270				
Derivater, se note 17	96 466					96 466	
Totalt	2 009 558	2 019 980	100 245	21 377	42 755	1 952 068	
2016							
Rentebærende lån og kreditter	1 978 906	2 084 603	16 650	416 330	66 601	1 585 021	
Leverandørgjeld og annen gjeld	15 042	15 042	15 042				
Andre kortsiktige forpliktelser	23 430	23 430	23 430				
Derivater, se note 17	157 934	157 934		85 842		72 092	
Totalt	2 175 313	2 281 009	55 123	502 172	66 601	1 657 113	

- Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for at endringer i markedspriser som valutakurser, renter og aksjekurser, påvirker nettoinntekten eller verdi på finansielle instrumenter.

Valutarisiko

Selskapet og konsernet er utsatt for valutarisiko på kjøp, salg og lån i andre valutaer enn selskapenes funksjonelle valuta. Det er primært EUR, GBP og USD som konsernet er eksponert mot. Valutaeksponeringen er primært knyttet til virksomheten i konsernets utenlandske datterselskaper og selskapets og konsernets gjeld i utenlandsk valuta. Underkonsernet EFD benytter derivater for å begrense valutarisikoen knyttet til salg og kundefordringer. Morselskapet og EFD benytter også valutalan og valutabytteavtaler for å begrense valutarisiko knyttet til verdiendringer i datterselskapene. Den vesentligste valutaeksponeringen i morselskapet og konsernets norske datterselskaper er i EUR.

Eksponeringen var pr. 31.12. som følger: (tEUR)

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
Bankinnskudd	19 431	7 814	1 404	1 404
Kundefordringer	10 440	3 234	569	569
Leverandørgjeld	-3 963	-2 396	0	0
Rentebærende gjeld	-262 487	-114 909	-102 644	-102 644
Balanseeksponering	-236 579	-106 257	-100 671	-100 671

En sensitivitetsanalyse indikerer at en 5% styrking av NOK i forhold til EUR pr. årsslutt, ville påvirket resultatet for konsernet i 2017 med motverdien av MEUR +11,8 og i 2016 med motverdien av MEUR +5,3. Beløpene er oppgitt før skatt.

Øvrige datterselskap har kun i beskjeden grad valutaeksponering i annen valuta enn selskapets funksjonelle valuta.

Bakgrunnen for at morselskapet har tatt opp rentebærende gjeld i EUR, er at salg av spotkraft avregnes i EUR.

Morselskapet har pr 31.12.2017 gjeldsbrevlån på til sammen tGBP 27.000 (tilsvarende pr 31.12.2016 var tGBP 27.000).

Sikringsbokføring.

EFD terminsikrer kundeordrer i fremmed valuta ved kontraktsinngåelse. Valutasikring gjennomføres også ofte for budsjetterte kontantstrømmer i utenlandsk valuta. EFD rapporterer både kontantstrømsikring og virkelig verdisikring som sikringsbokføring. Øvrige selskap benytter ikke sikringsbokføring under IFRS.

Ved årsskiftet hadde EFD følgende valutaterminsikringer spesifisert på sikringskategori:

Beløp i tNOK	Kontrakts- verdi	Urealisert gevinst/tap
Sikring av fremtidige kontantstrømmer	331 362	(5 747)
Sikring av virkelig verdi	152 712	(2 745)
Balanseeksponering	484 074	(8 492)

Urealisert gevinst / tap som gjelder sikring av fremtidige kontantstrømmer blir bokført i "Andre inntekter og kostnader".

Det urealiserte tapet som fremkommer i tabellen er verdien før skatt er fratrasket.

Netto urealisert tap/gevinst er bokført som andre kortsiktige forpliktelser/eiendeler.

Renterisiko

Det vesentligste av selskapets og konsernets rentebærende finansielle eiendeler og gjeld, løper til flytende rente.

Det ble av morselskapet i 2011 opptatt et obligasjonslån på tNOK 300 000 til rente 5,95%. Samtidig ble det inngått en rentebytteavtale på lånebeløpet til fast rente i EUR på 4,84%. Lånet og rentebytteavtalen har begge 10 års løpetid med forfall i juli 2021.

Det ble av morselskapet i 2012 opptatt et nytt obligasjonslån på tNOK 400.000 til rente 5,17% med en tilsvarende rentebytteavtale til fast rente i EUR på 3,33 %. Lånet og rentebytteavtalen forfalt og ble innløst i juli 2017.

Oversikt over rentebærende eiendeler fremgår ovenfor i denne noten, og gjeld i note 17. En renteendring på 1 %

ville påvirket egenkapitalen, og resultat av finansposter gjennom året, med netto ca MNOK 3,4. Beløpet er oppgitt før skatt.

Prisrisiko kraftsalg

Det vesentligste av selskapets og konsernets kraftomsetning finner sted i spotmarkedet, noe som innebærer en eksponering for risiko knyttet til prissvingninger. Det er de siste to år ikke benyttet noen kraftderivater som sikringsinstrumenter for å begrense risikoen.

Markedsrisiko verdipapirer

Selskapet og konsernet er eksponert for prisrisiko på investeringer i egenkapitalinstrumenter, klassifisert som holdt for omsetning eller tilgjengelig for salg. Alle beslutninger om vesentlige kjøp og salg, fattes av styret. Investeringsstrategien har som hovedmålsetting å maksimere avkastningen gjennom løpende utbytter og verdistigning på porteføljen.

En oversikt over selskapets finansielle eiendeler holdt for omsetning og finansielle eiendeler tilgjengelig for salg gis ovenfor i denne noten.

Note 17**Rentebærende lån og kreditter**

Denne noten gir informasjon om kontraktsmessige betingelser for konsernets rentebærende lån og kreditter. For mer informasjon om konsernets renterisiko og valutarisiko, se note 16.

Obligasjonslån:

	2017	2016
5,95 % lån 2011-2021	300 000	300 000
- aktiverte lånekostnader	1 065	1 565
= bokført verdi	298 935	298 435
Virkelig verdi (se note 16)	330 855	343 500

Til dette lånet er det knyttet en rente og valutabytteavtale der lånet på tNOK 300.000 med fastrente 5,95% er konvertert til tEUR 38.511 og fast Eurorente 4,84%. Verdien på denne avtalen er pr 31.12.2017 -tNOK 96.466

5,17% lån 2012-2017	400 000
- aktiverte lånekostnader	320
= bokført verdi	399 680
Virkelig verdi	408 600

Lånet og tilhørende rente og valutabytteavtale forfalt og ble innløst i juli 2017.

Gjeldsbrevlån:**Morselskapet**

GBP LIBOR + fast margin	Flytende rente 30.03.15 - 30.06.20	77 637	74 291
USD LIBOR + fast margin	Flytende rente 30.03.15 - 31.03.19		146 540
NIBOR + fast margin	Flytende rente 30.03.15 - 31.03.19		110 985
NIBOR + fast margin	Flytende rente 01.07.15 - 30.06.20	200 000	200 000
NIBOR + fast margin	Flytende rente 03.07.16 - 30.06.20	440 000	438 583
GBP LIBOR + fast margin	Flytende rente 03.07.16 - 30.06.20	221 820	212 260
EUR LIBOR + fast margin	Flytende rente 03.07.16 - 30.06.20	106 275	98 132
Euribor + fast margin	Flytende rente 04.07.17 - 30.06.20	492 015	
Aktiverte låneomkostninger		(2 457)	
Sum gjeldsbrevlån morselskap		1 535 290	1 280 791

Datterselskaper

EFD	Flytende rente (EUR)	118 875	125 730
Cogen	Flytende rente (EUR)	62 786	54 391
Tekna	Flytende rente (CAD)	38 858	14 274
Tekna	Rentefritt (CAD)	6 237	6 937
Bedriftsveien 17	Flytende rente (NOK)	30 300	
Arendal Industrier	Flytende rente (NOK)	23 494	26 318
Sum gjeldsbrevlån datterselskap		280 551	227 651
Sum konsern		1 815 841	1 508 442

Lån sikret med pant:

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
Langsiktige lån	204 480	175 350		
Kassekreditt	144 012	164 071		
Sum lån	348 492	339 421		

Lån er sikret med pant i:

Annen fast eiendom	190 305	105 362		
Driftsløsøre	8 419	7 183		
Varelager	44 162	71 565		
Kundefordringer	499 518	241 952		
Sum sikkerheter	742 403	426 061		

Sikkerhet for opptatte gjeldsbrev- og obligasjonslån til en motverdi av MNOK 1 834 i morselskapet er avgitt i form av negative pantsettelseserklæringer. Kundefordringer i to av datterselskapene er stillet som sikkerhet for avgitt bankgaranti og kassakreditt. For konsernet gjelder at verdjustert egenkapital skal være på min. 40% og ha en verdi på min. MNOK 1 500. For Markedskraft gjelder at egenkapitalen ekskl imatarielle eiendeler skal være minimum MNOK 45 og minimum 25 %. For EFD gjelder at egenkapitalen skal være på min. 30% samt NIBD delt på EBITDA < 3. For Scanmatic gjelder at egenkapitalen skal være minimum 25% og minimum MNOK 16. For Powel gjelder at egenkapitalen skal være minst MNOK 100 og minst 25% samt et krav om fakturering i perider med trekk på kassakred. Alle selskapene med unntak av Powel overholdt sine covenants krav pr 31/12-2017. Powel sin egenkapitalprosent tippet under 25 % ved årsskiftet, dette er klarert med selskapets bankforbindelse og brakt på plass i 2018.

Note 18 Leverandørgjeld og andre korts. forpl.

	Konsern		Morselskap	
	2017	2016	2017	2016
Leverandørgjeld	683 945	526 037	35 790	3 042
Andre kortsiktige forpliktelser (forskudd fra kunder inngår)	829 078	539 723	43 078	35 431
Derivater til virkelig verdi	8 497	7 276		
Sum	1 521 521	1 073 036	78 868	38 472

Note 19 Operasjonelle og finansielle leieavtaler*Operasjonelle leieavtaler (nominelle beløp)*

	Konsern	
	2017	2016
Under ett år	46 571	40 482
Mellom ett og fem år	107 808	72 404
Over fem år	10 873	18 140
Sum forpliktelser ved leieavtaler	165 252	131 025

Konsernet leier flere kontorlokaler og anlegg gjennom operasjonelle leieavtaler.

Leieavtalene løper typisk for en periode på 10 år, med en mulighet til å fornye avtalen når den utgår. Leiene økes årlig med andel av konsumprisindeksen. Ingen av leieavtalene omfatter betingelser om betinget leie.

I 2017 er det innregnet en kostnad på MNOK 46,6 i resultatregnskapet for operasjonelle leieavtaler fra videreført virksomhet. (2016: MNOK 40,5)

Finansielle leieavtaler

Et av datterselskapene i konsernet har en leieavtale med opsjon på kjøp av eiendommen innen 2027. Eiendommen er stillet som sikkerhet for den tilhørende finansielle leieforpliktelsen og har en bokført verdi på 16 531. Leieavtalen ble fornyet i 2015.

Fremtidig minimums leiebeløp

	Konsern	
	2017	2016
Under ett år	1 387	1 390
Mellom ett og fem år	5 560	5 561
Over fem år	7 479	8 868
Sum	14 426	15 819
Nåverdi av fremtidig minimumsleie	12 438	13 420
Hvorav:		
- kortsiktig gjeld	1 387	1 390
- langsiktig gjeld	11 051	12 030

Note 20 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått noen hendelser etter balansedagen som påvirker regnskapet i vesentlig grad.

Note 21 Regnskapsestimater og vurderinger*Sentrale regnskapsestimater*

Sentrale regnskapsestimater er estimater som er viktige for presentasjon av selskapets og konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever subjektiv vurdering.

Arendals Fossekompani vurderer slike estimater på løpende basis ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjon med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som anses som rimelige i de enkelte tilfeller.

Nedskrivninger for verdifall

Goodwill og andre immaterielle eiendeler med ubestemt levetid blir testet for mulig verdifall årlig. Tilsvarende blir selskapets investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper testet for mulig verdifall. Til grunn for vurderingene ligger analyser av selskapenes økonomiske stilling og prognoser / fremtidsutsikter. Gjenvinnbart beløp som måles mot balanseførte verdier, utgjør forventet salgssum eller nåverdien av fremtidig kontantstrøm fra investeringen. Øvrige eiendeler, herunder varige driftsmidler og finansielle instrumenter tilgjengelig for salg, testes for verdifall når det foreligger indikasjoner på at verdifall kan ha oppstått.

Avskrivninger

Avskrivninger på immaterielle eiendeler og varige driftsmidler er basert på ledelsens vurdering av økonomisk levetid.

Vurderingene kan som følge av teknologisk utvikling eller andre forhold, endres. Endringer vil påvirke fremtidige avskrivninger.

Pensjonsforutsetninger

Konsernet har ved beregning av påløpte pensjonsforpliktelser lagt til grunn forutsetninger om avkastning på pensjonsmidler, fremtidige prosentvise lønnsreguleringer og reguleringer av pensjoner.

Disse forutsetningene kan i fremtiden vise seg å være feil, noe som vil resultere i endrede forpliktelser og andre fremtidige kostnader enn de som kan estimeres på grunnlag av historisk rapporterte tall.

Varelager

Varelager består av råvarer, deler og egenproduserte moduler for bruk i konsernets produksjonsaktiviteter. Produktene er under kontinuerlig teknologisk utvikling. Deler som fases ut av produksjon av nye produkter benyttes som reservedeler for den gjenværende økonomiske levetid for de produkter de inngår i. Vurderingen av ukurans påvirkes av usikkerhet med hensyn til den teknologiske endringstakten samt behovet for reservedeler. Varelageret vurderes minst en gang pr. år basert på disse kriteriene.

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Konsernet benytter løpende avregningsmetode ved resultatføring av inntekt fra prosjekter i regnskapsperioden. Metoden for å fastsette ferdigstillelsesgrad er prosjektets fremdrift. Konsernet resultatfører kun inntekt på prosjekter som tilfredsstiller fastsatte kriterier for kontraktsverdi, fremdrift og produksjonstid. Størst usikkerhet er knyttet til estimering av prosjektets ferdigstillelsesgrad. Ytterligere informasjon er gitt i note 13.

Balanseført eiendel ved utsatt skatt

Selskapet og konsernet har balanseført betydelige beløp som "eiendel ved utsatt skatt." Det vesentligste av eiendelen er henført til midlertidige forskjeller mellom skattemessige og regnskaps-messige verdier på eiendeler relatert til kraftproduksjon og skattemessig fremførbare underskudd. Basert på realistiske forventninger om gode fremtidige inntjeningsmuligheter i kraftvirksomheten vil selskapet / konsernet kunne nyttiggjøre seg disse forskjellene ved beregning av fremtidig betalbar skatt.

Skulle forventningene vise seg å ikke slå til, vil dette få effekt på fremtidige skattekostnader.

Virkelig verdi på ikke børsnoterte finansielle investeringer

Virkelig verdi på slike instrumenter baseres på kjente omsetningskurser nær balansedagen eller verdivurderinger foretatt etter vanlige benyttede verdivurderingsmetoder. Verdiene basert på slike opplysninger og metoder betraktes som beste estimat. Feil i estimat kan påvirke fremtidige endringer i egenkapital og resultat.

Note 22 Resultat pr. aksje i NOK

Basisresultat pr. aksje/utvannet

Basisresultat pr. aksje for 2016 er basert på resultatet som henføres til aksjonærene i morselskapet og vektet gjennomsnittlig antall av utestående ordinære aksjer gjennom 2017 på 2 188 458 (2016: 2 198 278) beregnet som følger:

Resultat som henføres til ordinære aksjer

	2017	2016
Årsresultat	2 499 507	475 649
- Minoritetenes andel av resultatet	-84 859	-91 533
Årsresultat henført til aksjonærene i mor	2 414 648	384 116
- Resultat fra virksomhet holdt for salg	-2 400 984	-174 833
Årsresultat videreført virksomhet henført til aksjonærene i mor	13 664	209 283

Vektet gjennomsnittlig antall ordinære aksjer

	2017	2016
Utstedte ordinære aksjer 1. januar	2 239 810	2 239 810
Effekt av egne aksjer	-50 852	-51 852
Antall utestående aksjer pr 31/12	2 188 958	2 187 958
Veid gjennomsnittlig antall ordinære aksjer for året	2 188 458	2 198 278
Basisresultat pr aksje/ utvannet resultat pr aksje (NOK)	1 103,36	174,73
Basisresultat pr aksje/ utvannet resultat pr aksje videreført virksomhet (NOK)	6,24	95,20

Note 23**De 20 største aksjonærer**

	Antall aksjer	Eierandel
Ulfoss Invest AS	588 395	26,3 %
Havfonn AS	582 716	26,0 %
Must Invest AS	564 249	25,2 %
Arendals Fossekompani ASA	50 852	2,3 %
Intertrade Shipping AS	30 126	1,3 %
Svanhild og Arne Musts fond	27 289	1,2 %
Fondsfinans Pensjonskasse	20 463	0,9 %
Fabulous AS	18 245	0,8 %
Per-Dietrich Johansen	15 015	0,7 %
Cat Invest AS	14 874	0,7 %
Ropern AS	13 515	0,6 %
Böhler Invest AS	11 400	0,5 %
Sverre Valvik AS	11 281	0,5 %
Erik Böhler	11 204	0,5 %
Fondsfinans Utdannelsesfond	9 509	0,4 %
Annelise Altenborg Must	9 467	0,4 %
Ove Oland	8 420	0,4 %
Fr Falck Frås AS	7 373	0,3 %
Erik Christian Must	7 200	0,3 %
Trine Must	7 200	0,3 %
	2 008 793	89,7 %

Under henvisning til regnskapslovens § 7-26 kan følgende opplyses om aksjer som eies av hvert enkelt medlem av styret og adm.direktør, idet aksjer som eies av ektefelle, mindreårige barn, eller av selskap hvor vedkommende har bestemmende innflytelse, er inkludert.

Styret	Personlig	Nærstående	Sum
Øyvin A. Brøymer		30 126	30 126
Morten Bergesen		582 716	582 716
Didrik Vignæs		720	720
Marianne Lie		120	120
Heidi Marie Petersen		1 000	1 000
Arild Nysæther		0	0
Marianne S. Lyngvi	66	0	66
	66	614 682	614 748
Adm.direktør			
Jarle Roth*		1 000	1 000

* Se note 4 vedrørende rettighet til å kjøpe aksjer.

Note 24**Nærstående parter**

Selskaps-/konsernets nærstående parter består av datterselskaper, tilknyttede selskaper og medlemmer av styret og toppledelsen.

Transaksjoner med nøkkelpersoner i ledelsen

Medlemmer av styret og ledelsen i selskapet og deres nærmeste slektninger kontrollerer 27,5 % av de stemmeberettigede aksjene i selskapet.

Lån til ledende ansatte (se note 4) utgjorde NOK 2.703.647 (2016: NOK 1.631.918) pr. 31. desember.

Disse lånene er inkludert i "andre investeringer". Det belastes renter på lån til ledelsen etter en sats som til enhver tid ikke utløser skattepliktig fordel.

I tillegg til vanlig lønn har ledelsen avtale om andre fordeler i form av ytelsesbasert eller innskuddsbasert pensjonsordning. (Se også note 4).

Transaksjoner med andre nærstående

Transaksjoner mellom selskaper i konsernet og andre nærstående er basert på prinsippene om markedsverdi og armlengdes avstand. Arendals Fossekompani har i 2017 kjøpt tjenester vedrørende markedshåndtering for tNOK 480 av Markedskraft (tNOK 476 i 2016).

Arendals Fossekompani hadde i 2017 en gevinst ved valutaautlån til Markedskraft på tNOK 1.386 (tap på tNOK 2.059 i 2016).

NSSL Global Ltd har kjøpt tjenester av Whitehill Design Ltd for til sammen tGBP 1,1 i 2016 (tGBP12,8 i 2016).

Dette selskapet kontrolleres av ektefellen til daglig leder i NSSL Global Ltd.

Utleier av lokaler til EFD Induction i Tyskland var frem til mai 2017 aksjonær i selskapet.

Note 25 Avviklet virksomhet

Arendals Fossekompani inngikk 29. september 2017 avtale om å selge eierandelen på 75,16% i Glamox. Regnskapskapstallene fra selskapet er derfor skilt ut på egne linjer i resultat, som "*Resultat fra avviklet virksomhet*" og i balansen som "*Avviklet virksomhet*".

Omarbeidelse av sammenlignbare balansetall gir etter konsernets oppfatning mer riktig informasjon for brukere av regnskapet. For opprinnelige 2016 tall vises det til årsrapporten for 2016.

Salgsummen for aksjene var på tNOK 2.791.809. Salget medførte en gevinst i morselskapet på tNOK 2.323.477 og i konsernet på tNOK 2.191.816. AFK mottok i tillegg et ekstraordinært utbytte fra Glamox i august på tNOK 210.452.

Nedenfor gjengis hovedtall fra Glamox resultat og balanse for 2017 og 2016.

Resultat	2017	2016
Driftsinntekter	2 436 271	2 508 602
Driftskostnader	2 078 205	2 196 297
Avskrivninger på driftsmidler	42 515	42 099
Amortisering av immaterielle eiendeler	33 714	34 743
Driftsresultat	281 837	235 462
Resultat av finansposter	-7 622	-12 003
Skattekostnad	-65 047	-48 626
Gevinst ved salg av Glamox	2 191 816	
Resultat fra avviklet virksomhet	2 400 984	174 833
Basisresultat pr. aksje (NOK)	1 097	80
Balanse		
Anleggsmidler		375 410
Omløpsmidler		1 077 627
Sum eiendeler		1 453 037
Goodwill og merverdier vedr Glamox i konsernet		298 967
Sum eiendeler holdt for salg		1 752 004
Langsiktige forpliktelser		342 421
Kortsiktige forpliktelser		445 191
Sum forpliktelser holdt for salg		787 612
Kontantstrøm fra virksomhet holdt for salg	2017	2016
Netto kontantstrømmer fra driftsaktiviteter	171 115	320 854
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	-164 937	-104 767
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-386 252	-99 295
Årets netto kontantstrømmer	-380 074	116 792

KPMG AS
Strømsbuveien 61
4836 Arendal

Telephone +47 04063
Fax +47 37 00 52 25
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i Arendals Fossekompani ASA

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Arendals Fossekompani ASAs årsregnskap, som består av:

- Selskaps- og konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskaps- og konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Arendals Fossekompani ASA per 31. desember 2017 og av selskapets og konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU (IFRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Alta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

Verdi av immaterielle eiendeler

Konsernet har bokført MNOK 799 i immaterielle eiendeler hvorav MNOK 530 er goodwill, se regnskapsprinsipper og note 6 til årsregnskapet. Immaterielle eiendeler knytter seg dels til oppkjøp av virksomheter, og dels til egenutvikling og aktivering i de ulike segmentene i konsernet. De ulike segmentene er beskrevet i note 1 segmentrapportering.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
Konsernets virksomhet er følsom overfor endringer i valutakurser, endringer i markedspriser på innkjøpte råvarer og endringer i markedspriser på produktene som selges. Endringer i nevnte faktorer påvirker viktige forutsetninger lagt til grunn i estimat av fremtidige kontantstrømmer, som videre kan gi indikasjoner på verdifall av goodwill og øvrige immaterielle eiendeler. En betydelig andel av de bokførte immaterielle eiendelene i konsernet er goodwill eller øvrige immaterielle eiendeler som stammer fra tidligere oppkjøp. Av de bokførte immaterielle eiendelene knytter 97 MNOK seg til igangværende eller fullførte utviklingsprosjekter i segmentet Powel. Konsernledelsen foretar i samarbeid med ledelsen i datterselskapene årlige tester for verdifall på goodwill. Testene foretas pr segment som er det nivå av kontantgenererende enheter ledelsen har valgt å følge opp goodwill på. Ledelsen foretar også løpende vurderinger av hvorvidt det foreligger indikasjoner på verdifall for de øvrige immaterielle eiendelene. For igangværende utviklingsprosjekter foretas det årlig testing for verdifall ved å beregne gjennvinnbart beløp pr prosjekt.	Vår revisjonsmessige tilnærming har blant annet inkludert følgende handlinger: • Vi har gjennomgått ledelsens dokumenterte vurderinger av indikasjoner på verdifall på øvrige immaterielle eiendeler. • Vi har i samarbeid med revisorene i de enkelte datterselskap og underkonsern gjennomgått vurderingene som er foretatt av lokal ledelse mht indikasjoner på verdifall. • Vi har vurdert ledelsens modell for beregning av gjennvinnbart beløp og for prosessen for fastsettelse av prognoser og forutsetninger som er brukt i de ulike segmentene hvor det er bokført goodwill eller det er igangværende utviklingsprosjekter. • Vi har vurdert hvorvidt konsernets identifikasjon og klassifisering av kontantgenererende enheter er i samsvar med krav som følger av regnskapsreglene. • Vi har vurdert de fremtidige kontantstrømmene opp mot budsjetter og langtidsplaner utarbeidet av ledelsen i segmentene. • Vi har sammenlignet ledelsens tidligere prognoser mot faktiske kontantstrømmer og benyttet dette som grunnlag for å vurdere de estimerte fremtidige kontantstrømmene. • Vi har etterregnet matematisk de modeller som er brukt. • Vi har evaluert forutsetningene og metodikken for fastsettelse av diskonteringsrenter og vekstprognoser som er brukt for å beregne nåverdien av fremtidige kontantstrømmer og sammenlignet benyttede forutsetninger mot ekstern informasjon.

Salg av segmentet Glamox

Det henvises til regnskapsprinsippenes avsnitt om avviklet virksomhet og note 25 for nærmere beskrivelse av transaksjonen og regnskapsmessig behandling.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
Arendals Fossekompani ASA har i 2017 solgt segmentet Glamox. Segmentet bestod av et eget underkonsern med Glamox AS som morselskap. Salget ble gjennomført som et salg av aksjer i datterselskap med kontant oppgjør og medførte en gevinst i morselskapet på MNOK 2 323 og i konsernet på MNOK 2 192. Sammenligningstall og noteinformasjon er omarbeidet for å presentere segmentet som avviklet virksomhet i tråd med IFRS 5. Glamox utgjorde på salgstidspunktet det største segmentet i konsernet Arendals Fossekompani. Den regnskapsmessige presentasjonen og noteinformasjon knyttet til salget har følgelig vært et sentralt forhold ved årets revisjon.	Vår revisjonsmessige tilnærming har blant annet inkludert følgende handlinger: • Vi har lest salgsavtalens bestemmelser om gjennomføring av transaksjonen samt rettigheter og forpliktelser for selger og vurdert disse opp mot ledelsens fastsettelse av regnskapsmessig gjennomføringstidspunkt. • Vi har kontrollert salgsavtalens bestemmelser om salgssum mot ledelsens beregninger, samt kontrollert at avtalt kontantbeløp er innbetalt til selskapets konto. • Vi har etterregnet matematisk gevinstberegningene for selskap og konsern. • Vi har gjennomgått og vurdert den regnskapsmessige behandlingen av transaksjonskostnadene. • Vi har kontrollert omarbeidelsen og presentasjonen av avviklet virksomhet i regnskapet. • Vi har sammenlignet opplysningene i noteinformasjonen mot salgsavtalen, samt vurdert om noteinformasjonen er dekkende.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjonen i årsrapporten, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med IFRS. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets eller konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets eller konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet eller konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller segmentene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om eierstyring og selskapsledelse og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Arendal 23. mars 2018
KPMG AS

Nils Eivind Holst
Statsautorisert revisor

Erklæring fra styrets medlemmer og daglig leder

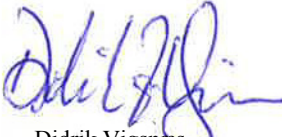
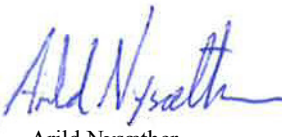
Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Arendals Fossekompani ASA, konsern og morselskap, for kalenderåret 2017 og per 31. desember 2017 (årsrapporten 2017).

Selskapsregnskapet og konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRS'er og tilhørende fortolkningsuttalelser, samt de ytterligere opplysningskrav som følger av regnskapsloven og som skal anvendes per 31.12.2017. Årsberetningen for konsern og morselskap er i samsvar med regnskapslovens krav og Norsk Regnskaps-Standard 16 per 31.12.2017.

Etter vår beste overbevisning:

- er årsregnskapet 2017 for konsernet og morselskapet utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder
- gir opplysningene i regnskapet et rettviseende bilde av konsernets og morselskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2017
- gir årsberetningen for konsernet og morselskapet en rettviseende oversikt over
 - utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og morselskapet
 - de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet og selskapet står overfor

Froland, 21. mars 2018

			
Øyvind A. Brøymer Styrets leder	Morten Bergesen Styrets nestleder	Didrik Vigsnes	Arild Nysæther
			
Marianne Lie	Heidi Marie Petersen	Marianne Sigurdson Lyngvi	Jarle Roth Konsernsjef

Eierstyring og selskapsledelse i Arendals Fossekompani

Vedtatt av styret 17. august 2006 (sist revidert 21. mars 2018)

ARENDALS FOSSEKOMPANI er et industrielt investeringsselskap som med basis i lokal kraftproduksjon utvikler selskaper med internasjonalt potensial. Vi utøver langsiktig, aktivt og ansvarlig eierskap og forener industriell kompetanse med finansiell styrke. Konsernet har desentralisert styringsmodell, men er pådriver for driftsforbedringer og strategisk utvikling. Dette skaper verdier for aksjonærer, medarbeidere, kunder og samfunnet. God eierstyring og selskapsledelse skal sikre dette.

ARENDALS FOSSEKOMPANI er notert på Oslo Børs og er underlagt norsk verdipapirlovgivning og børsreglement.

Konsernets retningslinjer

Følgende elementer er bærende i ARENDALS FOSSEKOMPANIs retningslinjer innenfor området eierstyring og selskapsledelse:

- ARENDALS FOSSEKOMPANI skal føre en åpen, pålitelig og relevant kommunikasjon med omverdenen om selskapets virksomhet og forhold knyttet til eierstyring og selskapsledelse.
- ARENDALS FOSSEKOMPANI skal ha et styre som er selvstendig og uavhengig av konsernets ledelse.
- Det skal legges vekt på at det ikke foreligger interessekonflikter mellom eiere, styret og administrasjonen.
- ARENDALS FOSSEKOMPANI skal ha en klar arbeidsdeling mellom styret og administrasjonen.
- Alle aksjonærer skal behandles likt.

Norsk anbefaling

Nedenfor gjennomgås hvert enkelt punkt i den norske anbefalingen. Det redegjøres for ARENDALS FOSSEKOMPANIs etterlevelse, samt for avvik i forhold til anbefalingen. For fullstendig oversikt over anbefalingen med kommentarer se Oslo Børs: <http://www.nues.no>

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Konsernet har utarbeidet en egen policy for eierstyring og selskapsledelse, og styret har besluttet at *Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse* skal følges.

Styret har utarbeidet dokumentet «Verdigrunnlag og etiske retningslinjer», som bl.a. omhandler habilitet, korrupsjon og diskriminering, samt medarbeideres handel med verdipapirer.

2. Virksomhet

Arendals Fossekompani ASA har til formål gjennom egen produksjon, deltagelse i utbygging, kjøp og leie, å nyttiggjøre eller omsette elektrisk kraft, samt å delta direkte eller indirekte i annen industriell virksomhet eller forretningsforetak, herunder investeringer i fast eiendom.

Ovennevnte fremgår av selskapets vedtekter § 1. Selskapets vedtekter fås tilsendt ved henvendelse til selskapet.

Arendals Fossekompani har en betydelig finansiell kapasitet. Investeringsporteføljen vil til enhver tid

dels bestå av langsiktige og aktive eierengasjementer, dels av likviditetsforvaltning. Likviditetsforvaltningen vil hovedsakelig bestå av børsnoterte aksjer og obligasjoner. Aksjeporteføljen skal i det vesentlige bestå av et begrenset antall større investeringer. Til grunn for investeringsstrategien ligger en tro på at et langsiktig, aktivt eierengasjement over tid gir størst avkastning, hensyntatt risiko.

3. Selskapskapital og utbytte

Egenkapital

Konsernets bokførte egenkapital 31.12.17 var på MNOK 4.386 hvilket utgjorde 51,4 % av totalkapitalen. Den reelle egenkapital er vesentlig høyere og selskapet er meget solid. Styret vurderer til enhver tid selskapets behov for soliditet i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Utbyttepolitikk

AFK skal betale et utbytte som reflekterer selskapets langsiktige strategi, økonomiske stilling og investeringskapasitet. Det skal være et årlig utbytte som over tid skal sikre eierne en konkurransedyktig avkastning.

Fra 1. juli 2013 er det adgang for generalforsamlingen til å gi styret fullmakt til å dele ut utbytte på grunnlag av det årsregnskapet som er godkjent. Forslag om slik fullmakt bør begrunnes.

Kapitalforhøyelse

Det foreligger ikke emisjonsfullmakter gitt til styret. Siste kapitalutvidelse fant sted i 2012, ved at aksjekapitalen ble forhøyet med NOK 201.582.900 til NOK 223.981.000 ved overføring fra fond.

Kjøp av egne aksjer

Generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å kjøpe opp til 10 % av egne aksjer. På den ordinære generalforsamlingen 16. mai 2017 fikk styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer, innenfor en totalramme på 8,6 %. Styrets erverv av egne aksjer kan etter denne fullmakten bare skje mellom en minstepris på NOK 100,- og en høyeste pris på NOK 5.000,- pr aksje.

Konsernet eier pr. 31.12.2017 til sammen 50.852 aksjer, eller 2,3 % av samlede aksjer i eget selskap. Aksjene kan disponeres fritt. Fullmakten gjelder til ordinær generalforsamling 2018.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Aksjeklasse

Konsernets aksjer består kun av A-aksjer. I henhold til selskapets vedtekter § 11, kan ingen aksjeeier personlig eller ved fullmakt avgi stemme for mer enn en fjerdedel av det samlede antall aksjer. Aksjer som overdras til nye eiere gir ikke stemmerett før overdragelsen er godkjent av styret. Alle aksjer har lik rett.

Transaksjoner i egne aksjer

Styret vil praktisere fullmakten til erverv av egne aksjer på en slik måte at ervervet skjer til markedskurs. Eventuell avhendelse av ervervede aksjer vil tilsvarende skje til markedskurs.

Transaksjoner med nærstående

Den 18.05.17 solgte selskapet 1.000 egne aksjer til konsernsjef Jarle Roth ved hans heleide selskap Incak AS. Bortsett fra dette vurderer styret at det i løpet av 2017 ikke har forekommet transaksjoner mellom selskapet og aksjeeier, styremedlem, ledende ansatte eller nærstående av disse som kan betegnes som *ikke uvesentlige transaksjoner*. Se for øvrig note 24 i årsrapporten.

Retningslinjer for styremedlemmer og ledende ansatte

Dersom styremedlemmer eller ledende ansatte har direkte eller indirekte vesentlig interesse i en avtale som inngås av selskapet, skal vedkommende opplyse om dette før saken behandles og heller ikke delta i behandlingen.

5. Omsettelighet

Gjeldende norsk konsesjonslovgivning tilsier bl.a. at en aksjonær som erverver mer enn 20 % av totalt antall aksjer må søke konsesjon. Loven krever at styret godkjenner slike erverv. Videre er det flere andre bestemmelser i konsesjonslovgivningen som kan medføre at erverv av selskapets aksjer kan ha konsekvenser for så vel selskapet selv som for øvrige aksjonærer. Selskapet har derfor funnet det nødvendig å ha mulighet for å nekte godkjenning av aksjeerverv. I henhold til vedtektenes § 7 er derfor erverv ved overdragelse betinget av styrets samtykke. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn.

6. Generalforsamling

Innkalling

Ordinær generalforsamling avholdes så tidlig som det er praktisk mulig etter avsluttet regnskapsår, normalt i april eller mai.

Innkalling med tilhørende saksdokumenter vil være tilgjengelig på selskapets hjemmeside senest 21 dager før generalforsamlingen. Innkalling, uten saksdokumenter, vil bli sendt skriftlig til alle aksjeeiere med kjent oppholdssted. Det legges vekt på at saksdokumentene, som også inneholder forslag til valg av styremedlemmer, inneholder all nødvendig informasjon slik at aksjonærene kan ta stilling til alle saker som skal behandles. Selskapets vedtekter tillater påmelding inntil to dager før generalforsamlingen.

Finanskalender blir offentliggjort på internett.

Deltagelse

Påmeldingen skjer via skriftlig tilbakemelding eller internett. Styret ønsker å legge forholdene til rette slik at flest mulig av aksjeeierne gis anledning til å delta. Aksjonærer som ikke kan møte, blir oppfordret til å stille med fullmektig. På generalforsamlingen

deltar representanter fra styret, og revisor. Fra administrasjonen deltar konsernsjef og finansdirektør.

Dagsorden og gjennomføring

Dagsorden fastsettes av styret, hvor hovedpunktene følger av vedtektenes § 10. I henhold til § 10 velger generalforsamlingen møteleder.

7. Valgkomité

Selskapet har valgkomité med tre medlemmer.

Forslag til valg av styremedlemmer blir kunngjort sammen med innkallelse til generalforsamling. Forslag om andre kandidater vil kunne fremsettes før og under generalforsamlingen.

8. Styre – sammensetning og uavhengighet

Styret består av syv medlemmer, og har i dag følgende sammensetning: Morten Bergesen, Øyvind A. Brøymer (styrets leder), Marianne Lie, Marianne Sigurdson Lyngvi, Arild Nysæther, Heidi Marie Petersen og Didrik Vignæs, alle aksjonærvalgte. Opplysninger om deltagelse på styremøter fremgår av note 4 til årsrapporten. Opplysninger om styremedlemmers kompetanse og uavhengighet fremgår av etterfølgende avsnitt.

Valg av styre

Generalforsamlingen velger de syv representantene til styret. Enkeltaksjonærer eller flere aksjonærer i fellesskap kan fremme forslag på kandidater til valgkomiteen i forkant av valget. Forslag som foreligger før innkalling til generalforsamling sendes aksjonærene og legges ut på selskapets hjemmeside på internett. Vedtak om styrets sammensetning skjer ved simpelt flertall.

Medlemmene velges for to år av gangen med mulighet for gjenvalg. Tilnærmet halvparten av styremedlemmene velges det enkelte år.

Styrets sammensetning og kompetanse

Det legges vekt på at det samlede styret skal ha kompetanse innen styrearbeid og selskapets hovedvirksomhet. Ifølge selskapets vedtekter skal antall styremedlemmer være mellom fem og syv. I øyeblikket består styret av syv medlemmer. Konsernsjefen er ikke styremedlem.

Styret velges for to år av gangen, og det velges selv sin leder. Øyvind A. Brøymer er valgt til styrets leder.

Endringer i styret i 2017

I ordinær generalforsamling i mai ble Morten Bergesen, Øyvind Brøymer, Arild Nysæther og Heidi Petersen gjenvalgt som styremedlemmer. Det var ingen endringer i styret i 2017.

Styrets uavhengighet

Alle aksjonærvalgte styremedlemmer anses som selvstendige og uavhengige av konsernets administrative ledelse. Tilsvarende gjelder i forhold til vesentlige forretningsforbindelser. Morten Bergesen, Erik Must (styremedlem Arild Nysæther er administrerende direktør i Must Invest AS) og Kjell Chr Ulrichsen (Didrik Vignæs er administrerende direktør i Vicama AS som igjen er største eier i Ulefoss Invest AS) hadde ved årsskiftet alle direkte, indirekte eller ved nærstående hver ca. 26 % eierandel i selskapet.

Det blir lagt vekt på at det ikke skal foreligge interessekonflikter mellom eiere, styret, administrasjonen og selskapets øvrige interessenter.

Styremedlemmenes aksjeeie

I tillegg til de tre hovedaksjonærers styrerepresentanters forannevnte aksjeeie, eide pr 31.12.17 Øyvinn A. Brøymer 30.126 aksjer, Heidi M. Petersen 1.000 aksjer, Marianne Lie 120 aksjer og Marianne Sigurdson Lyngvi 66 aksjer, enten personlig eller gjennom heleide selskaper.

Avvik fra anbefalingen: Styrets leder velges i henhold til vedtektenes § 4 av styret.

9. Styrets arbeid*Styrets oppgaver*

Styret vedtar konsernets strategi, utfører nødvendige kontrollfunksjoner og sikrer at konsernet er tilfredsstillende ledet og organisert. Styret setter mål for finansiell struktur og vedtar selskapets planer og budsjetter.

Styreinstruks

Instruksjonen omfatter følgende punkter: Styrets rolle, styrets oppgaver, konsernsjefens oppgaver, konsernsjefens plikter overfor styret, styrets saksbehandling, innkalling og krav om styrebehandling mv., beslutningsdyktighet, styreprotokoll, inhabilitet og taushetsplikt. Styret kan i enkeltsaker vedta å fravike instruksjonen.

Instruks for daglig ledelse

Det er gjennomført en klar arbeidsdeling mellom styret og daglig ledelse. Styreleder har ansvaret for at styrearbeidet gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til de oppgaver styret har. Konsernsjefen har ansvaret for selskapets operative ledelse. Konsernsjefens arbeidsoppgaver fremgår av stillingsinstruks.

Møteinnkalling og møtebehandling

Styret har en årlig plan med fastlagte tema for styremøtene.

Normalt avholdes det 6–8 møter. I tillegg blir det innkalt til ekstra møter etter behov. I 2017 ble det avholdt 12 styremøter og 1 styreseminar.

Alle styrets medlemmer mottar regelmessig informasjon om selskapets operasjonelle og finansielle utvikling i god tid før de fastsatte styremøtene. I tillegg mottar styremedlemmene månedlige driftsrapporter. Selskapets forretningsplan, strategi og risiko er regelmessig gjenstand for gjennomgang og vurdering av styret.

Den endelige agendaen for styremøtet blir besluttet i samråd mellom konsernsjefen og styrets leder. På styremøtene deltar foruten styremedlemmene selv konsernsjefen. Øvrige deltakere blir innkalt etter behov.

Taushetsplikt – kommunikasjon mellom styret og aksjonærer

Styrets forhandlinger og protokoller er i prinsippet konfidensielle med mindre styret bestemmer noe annet eller at det er åpenbart at det ikke er behov for slik behandling.

Habilitet

Styret forholder seg til reglene om inhabilitet slik de fremgår av ASAL § 6–27 og i styrets egen instruks. I 2017 var det ingen saker hvor styremedlemmer måtte avstå fra behandlingen av en sak på grunn av inhabilitet. Jfr. også foranstående avsnitt 4, *Retningslinjer for styremedlemmer og ledende ansatte*.

Bruk av styrekomitéer

Konsernet har oppnevnt et revisjonsutvalg, bestående av medlemmer fra styret og administrasjonen. Det er videre oppnevnt en kompensasjonskomité med medlemmer fra styret.

Styrets egevaluering

Styret foretar en årlig egevaluering. Denne vil ta utgangspunkt i virksomheten og styrets arbeid, arbeidsform og samspill. I denne forbindelse vurderer også styret seg selv i forhold til Eierstyring og selskapsledelse

10. Risiko- og internkontroll

Konsernet har ingen egen avdeling for internrevisjon. Regnskapskontrollen blir ivarettatt gjennom forskjellige former for arbeidsdeling, retningslinjer og godkjennelsesrutiner. Styret foretar en årlig gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og internkontroll og mottar i tillegg en rapport fra revisor som omhandler dette. Styret behandler årlig selskapets verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsansvar, samt kontrollerer hvordan dette etterleves.

Regnskapsrapporteringsprosessen i foretaket og konsernet

Styret mottar månedlige økonomirapporter hvor konsernets, selskapets og alle datterselskapenes økonomiske og finansielle resultater kommenteres. Hvert kvartal utarbeides omfattende rapporter som også kommenterer den finansielle status på alle nivåer i konsernet.

Økonomiavdeling analyserer foretakets resultat og balanse i forbindelse med månedsrapporteringen. Hvert kvartal gjennomføres en detaljert avstemming av balanse og resultatposter i henhold til en på forhånd definert plan. Vesentlige og risikoutsatte balanseposter verdivurderes. Store og uvanlige transaksjoner gjennomgås. Alle utførte kontrollhandlinger dokumenteres. De vesentlige datterselskapene (se note 1 Segmentrapportering) gjennomfører lignende rutiner ved sin regnskapsrapportering til konsernet.

Infor-PM benyttes til konsolidering. Dette er en webbasert database levert av Infor. Datterselskapene rapporterer sine tall til databasen over internett. Økonomiavdelingene i datterselskapene er ansvarlige for kvaliteten av rapporterte data ved kvartals og månedsrapporteringene. I årsoppgjøret blir rapporterte data kvalitetssikret av selskapenes revisor. Datterselskapet EFD benytter også Infor-PM til sin konsolidering. De øvrige datterselskapene benytter regneark til konsolidering.

Revisjonsutvalget (se ovenfor) gjennomfører og dokumenterer en detaljert gjennomgang av kvartals- og

årsrapporter i forkant av styrets gjennomgang. Protokoll fra møtene er tilgjengelig for styret.

11. Godtgjørelse til styret

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse. Generalforsamlingen i 2017 fastsatte styrets godtgjørelse med virkning fra mai 2017 til NOK 350.000 for styrets leder og NOK 218.000 for øvrige styremedlemmer. Arild Nysæther mottok GBP 22.500 for styreverv i NSSL og Morten Bergesen mottok EUR 15.000 for styreverv i Cogen Energia España.

Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til resultat, opsjonsprogram eller lignende. Ingen av styrets aksjonærvalgte medlemmer har oppgaver for selskapet utover styreverv.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Lederlønnserklæringen er et eget saksdokument til generalforsamlingen.

Retningslinjer

Konsernsjefens betingelser fastsettes av styret. Styret gjennomfører årlig en grundig vurdering av lønn og annen godtgjørelse til adm. direktør. Basert på oppnådde resultater kan styret årlig tildele adm. direktør bonus.

Vurderingen baserer seg på markedsundersøkelser for tilsvarende stillinger. Betingelsene for øvrige ledere og ansatte i morselskapet fastsettes av adm. direktør med orientering til styrets formann. Betingelser for ledere i datterselskaper fastsettes av respektive selskaps styre.

Styrets holdninger når det gjelder godtgjørelse til ledende ansatte er at de skal være konkurransedyktige. Retningslinjer legges frem for generalforsamlingen til orientering.

Resultatavhengig godtgjørelse

Ledende ansatte i morselskapet har normale resultatavhengige bonusordninger. I datterselskaper er det avtalefestet resultatavhengig godtgjørelse i varierende grad, knyttet til den løpende resultatutvikling.

Betingelser

Betingelsene er beskrevet i note 4 i årsrapporten.

13. Informasjon og kommunikasjon

Årsregnskap og årsberetning – periodisk rapportering

Konsernet legger normalt frem et foreløpig årsregnskap i februar. Fullstendig regnskap sammen med årsberetning og årsrapport legges ut på selskapets internetsider i mars/april. Ut over dette rapporteres regnskapstall kvartalsvis. Selskapets finanskalendar gjøres kjent gjennom selskapets internetsider.

Annen markedsinformasjon

Konsernet anser det som viktig å informere eiere og investorer om konsernets utvikling og økonomiske og finansielle status. Det blir lagt vekt på at informasjonen er lik og samtidig til aksjemarkedet. I samtale med aksjonærer og analytikere skal varsomhetsprinsippet i forhold til forfordeling av informasjon legges til grunn.

14. Overtagelse

På bakgrunn av selskapets nåværende aksjonærstruktur anses de beskrevne forhold vedrørende overtagelse lite aktuelle.

15. Revisor

Revisors forhold til styret

Revisor står til disposisjon for styret og deltar i styremøter ved behov. Revisor deltar i møter med revisjonskomitéen og under styrets behandling av årsregnskapet. Styret blir i den forbindelse orientert om årsregnskapet og saker som opptar revisor spesielt, herunder eventuelle uenigheter mellom revisor og administrasjonen.

Styret avholder årlige møter med revisor hvor det gjennomgår en rapport fra revisor som omhandler selskapets regnskapsprinsipper, risikoområder og interne kontrollrutiner.

Revisors forhold til administrasjonen

Konsernet har styrebehandlet retningslinjer for det forretningsmessige forholdet mellom revisor og konsernet.

Revisors honorar er i årsregnskapet fordelt på revisjon og rådgivning.

Konsernet har gjennom en årrekke benyttet revisjons-selskapet KPMG. I tillegg til ordinær revisjon har selskapet utført rådgivning innen områdene regnskap, skatt og rapportering til NVE. Styret vurderer løpende om revisor i tilstrekkelig grad utover en tilfredsstillende kontrollfunksjon.

I 2017 har administrasjonen gjennomført en tilbudsprosess vedrørende revisjonstjenester for konsernet. Det medførte at styret anbefaler for generalforsamlingen å velge PWC som ny revisor på møtet i april 2018.

FINANSIELLE HOVEDTALL**Konsern**

(1 000 NOK)	2017	2016	2015	2014	2013
Driftsinntekter	4 426 873	4 014 480	3 587 251	2 828 569	2 602 614
Driftskostnader	4 161 851	3 774 095	3 263 956	2 692 367	4 464 399
Driftsresultat	265 022	240 385	323 295	136 202	-1 861 785
Finansresultat	-72 358	139 891	52 503	-18 617	-9 349
Andel resultat fra tilknyttede selskap	-6 329	-5 065	-768	-39 860	-3 953
Resultat før skatt	186 335	375 211	375 030	77 725	-1 875 087
Skatt	-87 812	-74 395	-82 997	-25 036	-42 614
Minoritetens andel av resultatet	-84 859	-91 714	-97 307	-57 054	-32 608
Resultat fra videreført virksomhet	98 523	300 816	292 033	52 689	-1 917 701
Resultat fra avviklet virksomhet	2 400 984	174 833	199 332	172 219	129 546
Årsresultat	2 499 507	475 649	491 365	224 908	-1 788 155
Totalresultat	2 774 555	355 972	672 797	215 474	212 280

NØKKELTALL**Konsern**

			2017	2016	2015	2014	2013
Egenkapitalrentabilitet	1)	%	2,6	15,1	17,5	8,2	2,7
Totalrentabilitet	2)	%	3,1	8,5	9,6	5,7	2,9
Brutto driftsmargin	3)	%	8,4	11,6	14,2	12,0	8,2
Netto driftsmargin	4)	%	6,0	7,3	9,8	7,2	2,9
Brutto fortjenestemargin	5)	%	4,2	9,2	10,6	6,2	2,7
Egenkapitalandel	6)	%	51,4	40,9	40,0	36,1	43,0
Likviditetsgrad 1	7)		3,4	2,2	1,9	2,0	3,2
Resultat pr. aksje	8)	kr	1 103,44	174,73	176,54	73,34	21,13
Utbytte pr. aksje		kr	659,00	515,00	96,00	93,00	310,00

Definisjoner:

- 1) Egenkapitalrentabilitet=
Resultat minus skattekostnader dividert med gjennomsnittlig egenkapital.
- 2) Totalrentabilitet=
Resultat + rentekostnader dividert med gjennomsnittlig totalkapital.
- 3) Brutto driftsmargin=
Driftsresultat + ordinære avskrivninger i prosent av netto driftsinntekter.
- 4) Netto driftsmargin=
Driftsresultat i prosent av netto driftsinntekter.
- 5) Brutto fortjenestemargin=
Resultat dividert med netto driftsinntekter.
- 6) Egenkapitalandel=
Egenkapital dividert med totalkapital.
- 7) Likviditetsgrad 1=
Omløpsmidler dividert med kortsiktige forpliktelser
- 8) Resultat pr. aksje (EPS)=
Resultat etter skatt dividert med gjennomsnittlig antall utestående aksjer, fullt utvannet.

GENERALFORSAMLING

vil bli avholdt torsdag den 26. april 2018 kl. 17.00
på Hotel Bristol - Kristian IVs gate 7 - Oslo.

Aksjonærer som ønsker å delta på generalforsamlingen eller la seg representere ved fullmektig, må melde dette skriftlig til selskapet innen to dager før generalforsamlingen. Jfr. vedtektenes § 9.

UTBYTTE FOR 2017

Utbytte for 2017 vil, med forbehold om generalforsamlingens godkjenning, bli betalt i form av aksjer i Kongsberg Gruppen til aksjonærene pr 26. april. Det vil utbetales 4,36 aksjer i Kongsberg Gruppen for hver AFK aksje.

Aksjene noteres eksklusive utbytte fra og med 27. april 2018.

Forventet utdeling av utbyttet vil være den 9. mai. Vi ber Dem melde eventuell adresseforandring til: DnB NOR Bank ASA, Verdipapirservice, Stranden 21, 0021 OSLO

RISK-BELØP

Alternativ inngangsverdi pr. 1.1.1992:	kr 274,76
Risk-beløp pr. 1.1.1993:	kr 0,00
Risk-beløp pr. 1.1.1994:	kr -1,53
Risk-beløp pr. 1.1.1995:	kr 5,23
Risk-beløp pr. 1.1.1996:	kr 17,66
Risk-beløp pr. 1.1.1997:	kr 11,37
Risk-beløp pr. 1.1.1998:	kr 57,99
Risk-beløp pr. 1.1.1999:	kr 13,78
Risk-beløp pr. 1.1.2000:	kr 20,05
Risk-beløp pr. 1.1.2001:	kr 16,25
Risk-beløp pr. 1.1.2002:	kr 10,13
Risk-beløp pr. 1.1.2003:	kr -4,52
Risk-beløp pr. 1.1.2004:	kr -22,29
Risk-beløp pr. 1.1.2005:	kr -26,39
Risk-beløp pr. 1.1.2006:	kr -37,37

KAPASITET OG YTELSE

Tabellen nedenfor angir magasinkapasitet i Arendalsvassdraget pr. 1. januar 2017 og kraftstasjonenes ytelser i MW. (1 MW tilsvarer 1000 kilowatt)

Magasiner	Mill.m3
Urvann	32
Borsæ	85
Skrevann	20
Vråvann	21
Nisser	223
Napevann	217
Lyttingsvann	6
Rolleivstad/Husstøylvann	7
Kjørull	7
Øysæ	64
Torsdalsmagasinet	106
Votna	32
Gausvatn	31
Fyresvatn	218
Nesvann	257
Nelaug	25
Tilsammen	1 351

Arendals Fossekompani ASA eier en andel av reguleringsrettighetene knyttet til magasinene.

Kraftstasjoner	MW
Flatenfoss II	5
Flatenfoss III	7
Bøylefoss	65
Tilsammen	77

Gjennomsnittlig årsproduksjon de siste 10 år har vært 500 GWh

Kraftuttrykk:

V, kV

A, kA

W, kW, MW

kWh, MWh, GWh, TWh

Elektrisk spenning måles i volt

Strømstyrke måles i ampere

Effekt måles i watt

Energi måles i kilowattimer

k = kilo

M = Mega (million)

G = Giga (milliard)

T = Tera (tusen milliarder)

1 MWh = 1000 kWh

1 GWh = 1000 MWh

1 TWh = 1000 GWh

BERETNING OM SELSKAPETS DRIFT I 1917

Kraftanlæggets drift har med en enkelt undtagelse foregået helt normalt i året. Undtagelsen gjælder en periode fra 1ste mars til 24de april, i hvilken der indtraadte vandmangel forårsaket av den ekceptionelt strenge kulde, der begyndte omkring 1ste januar og varte til 23de mars. Belastningen paa vore kraftkonsumenter maatte derfor i perioden 1ste mars til 24de april reduceres med gennemsnitlig ca. 28 %.

Totalt er i 1917 fra	167 mill. K.W.timer
Boilefos kraftanlæg avgit	43 » —»
og fra Rygene kraftanlæg over vore ledninger	
Tilsammen	210 mill. K.W.timer

Som meddelt i forrige årsberetning blev Aktieselskabet Barbu, hvori vort selskab har aktiemajoriteten, solgt til Arendals kommune. Aktieselskabet Barbu, der endnu ikke er helt avvirket, har foreløbig utbetalt kr. 135,00 pr. aktie, der er avskrevet paa aktiekonto.

Av vore faste eiendomme er i året solgt ca. 90 maal til A/S Arendal Smelteverk, og det herfor indkomne beløb avskrevet paa eiendomskonto.

Tilsynsraadets forslag til fordeling av overskuddet for 1917, tiltraadt av generalforsamlingen den 8/4 1918:

Reservefondet	Kr. 50 000.00
Utbytte 6 %	» 216 000.00
Fornyelsesfond	» 27 000.00
Avskrivning paa aktiers konto	» 50 000.00
—»— inventarie-konto	» 5 406.43
Overføring i ny regning	» 31 087.83
	Kr. 379 494.26

**ARENDALS
FOSSEKOMPANI**

Arendals Fossekompani ASA

Bøylefoss | 4820 Froland | Telefon: 37 23 44 00

E-post: firmapost@arendalsfoss.no | www.arendalsfoss.no

Foretaksregisteret: NO 910 261 525 MVA